طاغوتەکان
و
شێخ و زانایانی خراپ

پێشکەشکردنی

ڕادیۆی بەیان

وەرگێڕانی

دابان تەوحیدی

جمادى الآخر ١٤٤٢هـ

طاغوتەکان و شێخ و زانابانی خراپ

پێشکەش کردنی :

ڕادیۆی بەیان

وەرگێڕانی :

دابان تەوحیدی

دیزاین :

هومام کوردی

بسم الله الرحمن الرحيم

پێشەکی وەرگێڕ

بسم الله الرحمن الرحيم ، الحمد لله ، والصلاة والسلام على رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ، وأشهد أن لا إله إلا الله ، وأشهد أن محمدًا عبده ورسوله (صلى الله عليه وسلم)

أما بعد...

قال الإمام ابن سيرين (رحمه الله تعالى) :

« إنّ هَذَا العِلم دِين فانظُروا عمّن تأخذون دِينَكُم » (رواه مسلم)

واتە : ئیمامی إبن سیرین (ڕەحمەتی الله لێ بێت) دەفەرموێت : ئەم زانستە دینە ، جا سەیربکەن بزانن دینەکەتان لە کێ وەردەگرن.

جا ئاگاداربە ئاگاداربە! کەوا بزانە عیلمی شەرعی لای کوێ دەخوێنی ، وە گوێ لە چ کەسێک دەگریت! چونکە تۆ شوێنی ئەوە دەکەویت کە زاناکەت لەسەری دەڕوات و پەیڕەوی ئەکات ، جا ئەگەر ئەو لەسەر هیدایەت بێت تۆش لەسەر هیدایەتی ، وە ئەگەر لەسەر گومڕایی بێت تۆش لەسەر گومڕایی !!!!!

ئیمامی إبن کثیر لە تەفسیرەکەیدا لە (بەرگی ٦ : لاپەڕە ٤٤٤) لە بارەی ئەو ئایەتەی کە الله تعالى دەفەرموێت:

{ وَقَالُواْ رَبَّنَآ إِنَّآ أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَآءَنَا فَأَضَلُّونَا ٱلسَّبِيلَا۠ }

واتە : وە دەڵێ : ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی ئێمە بە گوێی سەران و گەورەکانمان کرد ئیتر لە ڕێگای ڕاست گومڕایان کردین.

||سورەتی الأحزاب : ئایەتی ٦٧ . تەفسیری پوختە||

جا ئیمامی إبن کثیر دەفەرموێت : پێشەوا طاوس فەرموویەتی:

(سَادَتَنَا) واتە : سەرکردە و فەرمانڕەواکان

(وَكُبَرَآءَنَا) واتە : زاناکان

(رواه إبن أبي حاتم) .

واتە : ئێمە شوێن سەرکردەکانمان کەوتبووین وە ئەوانیش فەرمان ڕەواکانن ، وە گەورەکانیش بریتین لە شێخ و زانا و مامۆستاکان ، بۆیە ئێمە پێچەوانەی پێغەمبەرمان کرد (صلى الله عليه وسلم)، وە ئێمە بیرو باوەڕمان وابوو کە ئەوان شتێکیان لەلایە ، وە ئەوان لەسەر شتێکن ، بەڵام ئەوان لەسەر هیچ شتێک نەبوون ...

* بۆیە چاک بزانە الله ڕەحمت پێ بکات هەرگیز وەکو مورجیئەکانی سەردەم ئەم قسەیە دووبارە نەکەیەوە ، کە خۆمان گوێمان لێیان بووە کە دەڵێن ، ئەگەر الله تعالى لە قیامەت لێپرسینەوەی لەسەر ئەو بیروباوەڕە لەگەڵ کردین ئەوا دەڵێین یارب ئێمە شوێنەکەوتەی فلانە

زانا بووین! بۆیە چاک بزانە کەوا بۆت نابێتە عوزرلە قیامەت ، ئەگەر شێخەکەت لەسەر گومڕایی بێت تۆش لەسەر گومڕایی!!!

* لە حوذەیفەی کوڕی یەمانەوە (الله لێی ڕازی بێت) دەڵێ : پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) فەرموویەتی :

(بانگخوازانێک پەیدا دەبن لەسەر دەرگاکانی دۆزەخ ، هەرکەسێک بەقسەیان بکات فڕێی دەدەنە ناویەوە (یەعنی ناو دۆزەخ!)، حوذەیفە فەرمووی : وەصفیان بکە بۆمان ؟ رسول الله (صلى الله عليه وسلم) فەرمووی : ئەوان هەر لەخۆمانن و بەزمانی خۆمان قسە دەکەن! حوذەیفە فەرمووی فەرمانی چیم پێدەکەی گەر پێیان گەیشتم (واتا : بەو بانگخوازانە) پێغەمبەریش (صلى الله عليه وسلم) فەرمووی : دەست بگرە بە کۆمەڵی موسڵمانان و پێشەواکەیانەوە ، ئەگەر کۆمەڵ و پێشەوایان نەبوو ، لەهەموو ئەو دەستە و کۆمەڵانە دابڕێ ! ئەگەرچی قەپت کردبێت بەبنی دارێکدا تاکو کاتی مردنت دێت و تۆش هەر لەسەر ئەو حاڵە بیت) !!!

[صحيح البخاري (٣٦٠٦ : ٧٠٨٤) ـ صحيح مسلم (١٨٤٧)]

بۆیە گومڕا بوونی زۆرێک لەم خەڵکە بەهۆی زۆرێک لەم بەناو بانگخوازانەوەیە چونکە کوفریان بۆ حەڵاڵ دەکەن و پشتیوانی کافران دەکەن و دوعای سەرکەوتنیان بۆ دەکەن خەڵکە نەزانەکەش

وا دەزانن کە ئەم عەلمانی و کافرانە کافر نینە چونکە ئەوەتا بەناو مامۆستاکان وا لەسەر مینبەر دوعای سەرکەوتنیان بۆ دەکەن وە هەروەها عەقیدەیەکی ڕاست و صەحیح بەم خەڵکە ناڵێن و حەق ناڵێن ، وە لەپێناوی چەند خۆشیەکی کەمی دونیا قیامەتی خۆیان و خەڵکیش دەدۆڕێنن و دەبنە کەسێکی گومڕا و گومڕاکەر ، الله تعالى پەنامان بدات ، جا ڕادیۆی بەیان وەک بە ئاگاهێنانەوەیەک بۆ ئەم جۆرە بەناو زانایانە و وریاکردنەوەی موسلمانان لێیان بەرنامەیەکیان پێشکەش کرد لە ڕادیۆی بەیانی دەوڵەتی ئیسلامی (الله تعالى پاداشتی بەخێریان بداتەوە) بەناوی (الطواغيت ومشايخ السوء) کە بەرنامەکە لە هەشت زنجیرە پێکهاتووە و لەلایەن یەکێ لە زاناکانی دەوڵەتی ئیسلامی پێشکەش دەکرێت ، ئێمەش لەم کتێبەدا هەر هەشت زنجیرەکەمان وەرگێڕاوە و بە جودا و بەش بەش دامانناوەتەوە و تێکەڵ بە یەکترمان نەکردووە ، بۆ ئەوەی لەسەر خوێنەریش تێکەڵ نەبێت ، چونکە هەر بەشەو مەوزوعەکەی جیاوازە لەگەڵ ئەوەی تر ...

داوا لە الله سبحانه وتعالى دەکەین کەوا عاقیبەت خێرمان بکات و بمانپارێزێت لەوەی کە خۆمان و خەڵکیش گومڕا بکەین ، **آمين**.

بسم الله الرحمن الرحيم

(پێشەکی بەرنامە)

إبن رسلان ی شافعی دەفەرموێت:

هەرزانایەک کاربە عیلمەکەی نەکات
سزا دەدرێت لە پێش بت پەرستەکان.

دەزانن و کاری پێناکەن ، هەر دەڵێن و ئەنجامیشی نادەن ، بۆ دونیا کار دەکەن و وازیان لە قیامەت هێناوە ،
بۆ ماڵی دونیا و دەستکەوت و قازانجەکان پێشبڕکێ دەکەن ، بەڵام واز ناهێنن لەو شتانەی کە الله " عزوجل " ڕێگری کردووە لێیان.
فەتوا دەدەن بۆ ڕازی کردنی طاغوتەکان ، بەهۆی عیلمەکەیانەوە بەئارەزووی خۆیان ماڵی دونیا دەخۆن ، نموونەیان وەک نموونەی داری " الدفلی " وایە (الدفلی : چرۆی دارێکە وەک گوڵی سوور وایە) کاتێک سەیری دەکەیت سەرسامت دەکات بەڵام گەر بیخۆی دەتکوژێت ، جا نە بە ئازادی و بەڕێز و پایەداریەوە دەژین ، وە نە بەندەیەکیشن لە ڕێزی تەقوادارەکان.

فەهم و تێگەیشتنیان بە قفل ی ئاسن قفل دراوە ، دڵیشیان بۆگەن بووە لەنێو قوڕ و لیتە و کێم و زوخاودا.

گومرا و گومڕاکەرن دوژمنایەتی کارن لەگەڵ دۆستانی " الرحمن " کەچی دۆستن لەگەڵ دۆستانی شەیتان.

خۆیان وا نیشان دەدەن کە ڕێ نیشاندەرن بەڵام لە حەقیقەتدا ڕێگرن .

(بەشی یەكەم)

الحمد لله مالك الملك يؤتي الملك من يشاء وينزع الملك ممن يشاء ويعز من يشاء ويذل من يشاء بيده الخير إنه على كل شيء قدير، والصلاة والسلام على النبي المبين الذي تركنا على المحجة البيضاء ليلها كنهارها لا يزيغ عنها بعده إلا هالك ، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له وأشهد أن محمدا عبده ورسوله ، صلى الله عليه وعلى آله وأصحابه ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين ، أما بعد :-

بەڕاستی اللّٰه " عزوجل " مەدح و ستایشی ئەهلی عیلم و زانا بە اللّٰه و بە دینەكەی كردووە ، هەروەكو چۆن اللّٰه سبحانه وتعالى فەرموویەتی :

{ أَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ آنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الآخِرَةَ وَيَرْجُوا رَحْمَةَ رَبِّهِ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الأَلْبَابِ }

واتە : هاوبەش دانەران چاكترن یا كەسێ ملكەچ و پەرستكارە (بۆ اللّٰه) لە كاتەكانی شەودا بە سوژدە بردن و ڕاوەستان (لە شەو نوێژدا) كە لە (سزای) دوا ڕۆژ دەترسێت و بە هیوای بەزەیی پەروەردگاریەتی (ئەی موحەممەد (صلى الله عليه وسلم)) بڵێ : ئایا ئەوانەی دەزانن

یەکسانن لەگەڵ ئەوانەی کە نازانن ، بەڕاستی تەنها خاوەنانی ژیریی ئامۆژگاری وەردەگرن.

[سورەتی الزمر: ٩ . تەفسیری پوختە]

وە الله سبحانە وتعالی فەرمانی کردووە بەوکەسەی کە نازانێت پرسیار لە ئەهلی عیلم بکات و گوێڕایەڵیشیان بکات لەو شتانەی کە فەرمانی پێ دەکەن و ڕێگری لێ دەکەن ، الله تعالی فەرموویەتی :

{ فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ }

واتە : پرسیار بکەن لەزانایان ئەگەر ئێوە نازانن.

[سورەتی النحل : ٤٣]

وە هەروەها الله تعالی فەرموویەتی:

{ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُوْلِي الأَمْرِ مِنكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا }

واتە : ئەی کەسانێك کە باوەڕتان هێناوە گوێڕایەڵی الله و گوێڕایەڵی پێغەمبەر بن وە پاشانیش گوێڕایەڵی کار بەدەستە (عادیلە) کانی خۆتان بن ، جا ئەگەر دوو بەرەکیتان هەبوو لەشتێکدا ئەوە بیگێڕنەوە بۆ لای الله و پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) ئەگەر ئێوە

باوەڕتان هەیە بە الله و بە ڕۆژی دوایی ، ئەوە باشترە وە ئاكام و ئەنجامی چاكترە .

[سورەتی النساء : ٥٩]

جا فەرمانی كردووە بە گوێڕایەڵی كردنی زانایان و كار بەدەستان بە مەرجێك دەبێت گوێڕایەڵی كردنیان موافق و شوێنكەوتن بێت بۆ گوێڕایەڵی كردنی الله و گوێڕایەڵی كردنی پێغەمبەرەكەی (صلى الله عليه وسلم) ، وە ئەگەر خیلاف و ڕا جیاوازیش ڕوویدا لەنێوان خەڵكی یان خیلاف ڕوویدا لەنێوان خەڵك و زانایان یان خیلاف ڕوویدا لەنێوان ڕەعیە و ژێردەستە و فەرمان ڕەواكان یان لەنێوان زانایان و فەرمانڕەواكان ئەوا پێویستە ئەم نیزاع و ناكۆكیە بگەڕێندرێتەوە بۆلای الله و بۆلای پێغەمبەرەكەی (صلى الله عليه وسلم) " واتە : بۆلای كتابی الله و بۆلای سوننەتی پێغەمبەرەكەی (صلى الله عليه وسلم) " جا هەر ئەمە چاكترە بۆ خەڵكی لە دونیا و قیامەت.

وە ئەو زانایانەش سوود لە علیم و زانستەكەیان دەبینن ئەوانەی كە عیلم و زانستەكەیان دەیانكات بەو كەسەی كە ترسی هەیە لە الله تعالى ، هەروەكو چۆن الله سبحانه وتعالى فەرموویەتی:

{ إِنَّما يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبادِهِ الْعُلَماءُ }

واتە : بەڕاستی لەناو بەندەکانی الله تەنیا زانایان (وەك پێویست) لە الله دەترسن.
[سورەتی فاطر: ٢٨]
وە ترسیش بریتییە لە خەوف و ترسێکی جێگیر بەهۆی بە گەورە دانانی الله " عز وجل. "
جا تێیاندا کۆبووەتەوە هەبوونی عیلم و زانست بە الله و عیلم بە فەرمانەکانی لەگەڵ ترسان لێی وە هەروەها بە گەورە دانانی الله سبحانە وتعالی.
وە لەبەر ئەمە شایەنن بۆ ئەوەی کە خەڵکی پابەندیان بن بۆ گوێڕایەڵی کردنی الله و دوورخستنەوەیان لە سەرپێچی کردنی الله و ناسینی الله ، وە بانگهێشت کردنیان بۆ ئیخلاص و نیەت پاکیەتی لە کارو کردەوە ئەنجامدان بۆ الله تعالی ، جا لای الله سبحانە وتعالی پاداشتی باش وچاک هەیە وە هەروەها کەسیش وەک ئەو الله یە (بێ باوەڕان) نابەستێتەوە و بەندیان ناکات وە کەس سزای کەس نادات وەکو سزای الله.
الله تعالی باسی زانایانی ئەهلی کتابی کردووە لە پێش ئێمەدا ، وە باسی کردووە کە کامەیان شایەنی زەم و سەرزەنشت کردن بووە لێیان ، وە مەدحی ئەوانەشی کردووە کە دەستیان گرتبوو بە کتێبەکەیان

لەپێش ناردنی پێغەمبەرمان محمد (صلی الله علیه وسلم) وە كاریان دەكرد بۆ چاك كردنی خەڵكی بە فێركردنی دینەكەیان و فەرمان كردنیان بە چاكە و ڕێگری كردنیشیان لە خراپە ، الله تعالی دەربارەی نەوەی ئیسرائیل فەرموویەتی:

{ وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا } واتە : (وە ئەوانمان لەسەر زەویدا بە چەند كۆمەڵێك دابەش كرد) ، واتە : لە زەویدا پەرتمان كردن و كردنمان بە چەند دەستەو بەستەی لێكترازاو لەدوای ئەوەی كە كۆمەڵێک بوون ،

{ مِّنْهُمُ ٱلصَّٰلِحُونَ } واتە : (هەندێكیان چاكە كارن) ، هەڵدەستان بە ئەنجامدانی حەق و مافەكانی الله و حەق و مافی بەندەكانی ،

{ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَٰلِكَ } واتە : (وە هەندێكیشیان وەك ئەوان نەبوون) ، واتە : صالح و چاك نەبوون ، جا یان ئەوەتا مام ناوەندی بوون كە واجیباتەكانیان ئەنجام دەدا بەبێ ئەنجامدانی سوننەتەكان ، وە واز دەهێنن لە حەڕام كراوەكان بێ ئەوەی كە وازبهێنن لە مەكروهەكان ، وە یانیش ئەوەتا ستەمیان لەخۆیان دەكرد ،

{ وَبَلَوْنَاهُم } واتە : (وە تاقیمان كردنەوە) لەسەر عادەت و سوننەتمان ،

{ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ } واتە : (بە چەندەها چاکە و خۆشی و بە چەندەها خراپە و ناخۆشی) ، واتە : ناخۆشی و قورسی وە خۆشی و ئاسانی ،

{ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ } واتە : (بە ئومێدی ئەوەی بگەڕێنەوە بۆ لای الله) ، بگەڕێنەوە لەو شتانەی کە لەسەری بوونە لە جێگیر بوون و بەردەوام بوون لە گومڕایەتی ، وە بەخۆیاندا بچنەوە و بگەڕێنەوە بۆ ئەوەی کە لەسەری درووستکراون لە هیدایەت ، جا ئەمە هەر بەردەوام بوو لەنێوان پیاوچاک و پیاو خراپ و مام ناوەند هەتاوەکو:

{ فخَلَفَ مِن بَعْدِهِمْ خَلْفٌ } واتە : (دوای ئەوان جێ نشینانێکی خراپ هاتنە جێگەیان کە میراتگری تەورات بوون) ، خراپەیان زیاتر بوو کە لەدوایانەوە میراتگری تەوڕات بوون ، وە مەرجەع و سەرچاوە تیایدا بۆلای خۆیان بوو ، وە بە هەواو ئارەزووی خۆیان هەڵسوکەوتیان تێدا دەکرد ، وە ماڵ و سامانی خۆیان دەدا بۆ ئەوەی فەتوا بدەن و حوکم بە ناحەق بکەن ، وە هەروەها ڕیشوە و بەرتیلیش لەناویاندا بڵاو ببوویەوە ،

{ يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَٰذَا الْأَدْنَىٰ } واتە : (کەلوپەلی (حەرامی) ئەم دونیایەیان هەڵبژارد) ، واتە : دینەکەی خۆیان دەفرۆشت لەبەرامبەر

کاڵا و ماڵی ئەم دونیایە ، وە دانیشیان دەنا بەوەی کە ئەوان تاوانبار و ستەم کارن ، وە لەگەڵ ئەمەشدا:

{ وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا } واتە : (وە دەیان گوت بێگومان ئێمە عافو دەکرێین) ، وە ئەم بانگەشە کردنەش دووربوو لە حەقیقەتەوە ، وە قسە کردن بوو بەناوی اللە بەبێ عیلم ، بە جورئەت و چاونەترس بوون لەسەر تاوانە گەورەکان و دەشیانگوت ئێمە عافو دەکرێین ، وە ئەگەر داوای لێ خۆشبوونیان کردبوایە اللە لێیان خۆش دەبوو لەبەر پەشیمان بوونەوەیان لەسەر ئەو کارانەی دەیانکرد وە سووریش بوونایە لەسەر ئەوەی کە جارێکی تر بۆی ناگەڕێنەوە ، بەڵام ئەوان ئەگەر کاڵا و ماڵێکی تری دونیا و بەرتیلێکی تریان بۆ هاتبا وەریان دەگرت ، بۆیە ئایەتەکانی اللە یان بە نرخێکی کەم دەفرۆشت وە شتی خراپیان دەگۆڕیەوە لەجێگای شتی باش و چاک. ...

اللە تعالی لە ئینکاری کردنی لێیان و ڕوونکردنەوەی جورئەت و چاو نەترسیاندا فەرموویەتی:

{ أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِم مِّيثَاقُ الْكِتَابِ أَن لَّا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ } واتە : (ئایا لێیان وەرنەگیراوە و پێویست نەکراوە لەسەریان پەیمان لە تەوراتدا کە بەدەم اللە وە هیچ نەڵێن بێجگە لە ڕاستی) ، جا گرنگیان نەدەدا بەوەی کە بەناوی اللە وە دەیانگوت لە ناحەقیەتی ، لەبەر

شوێنکەوتنیان بۆ هەواو ئارەزوو و لادانیان لەگەڵ ئەوەشدا ئارەزوویان دەکرد ، وە حاڵیشیان بەم شێوەیە بوو کە:
{ دَرَسُوا مَا فِيهِ } واتە : (ئەوەی لە تەوڕاتدا هەبوو خوێندویانەتەوە) ، جا هیچ ئیشکال و گرفتێکیشیان نەبوو چونکە حەقیان بەچاکی دەناسی و ڕوون بوو لەلایان بەڵام هەر بە ئەنقەست و ئارەزووی خۆیان ئەم کارانەیان ئەنجام دەدا ، وە هەروەها بەرچاو ڕوونیش بوون لەم کارانەیاندا ، ئا ئەمەش گەورەترینی تاوان و توندترین هەڕەشە و سەرزەنشت کردن و خراپترینە بۆ سزا ، وە ئا ئەمەش لە کەم عەقڵی و بۆچوونە گەمژانەییانەیان بوو لە هەڵبژاردنی ژیانی دونیا بەسەر ئاخیرەتدا ، هەر لەبەر ئەمەش الله تعالى فەرموویەتی:
{ وَالدَّارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ } واتە : (وە ڕۆژی دوایی و (دەست کەوتی ئەو ڕۆژە) چاکتر و باشترە بۆ ئەوانەی کە خۆ پارێز و لە الله ترسن) ، واتە : خۆیان دەپارێزن لەو شتانەی کە الله لێیانی حەرام کردووە ، هەر بۆیەش ژیانی ئاخیرەت زۆر چاکتر و باشترە بۆ موتەقی و خۆ پارێزەران لەو خواردنانەی کە دەتپێکێت وە هەروەها لە خواردنی بەرتیل بۆ حوکم کردن بە جگە لەوەی کە الله دایبەزاندووە وە جگە لەمانەش لە جۆرەهای حەرامکراوەکان .

{ أَفَلَا تَعْقِلُونَ } واتە (هێشتا ژیر نابن ؟) ، واتە : ئایا ژیر نابن و عەقڵتان بەکار ناهێنن بۆ ئەوەی تەوازنی نێوان هەموو ئەو شتانەی پێ بکەن کە پێویستە هەڵبژێردرێت و ئەو شتانەشی کە پێویستە بەسەریدا هەڵبژێردرێت وە ئەو شتانەشی کە لە پێشترە هەوڵدان بۆ ئەنجامدانی و پێشخستنی ئەو شتانە بەسەر هەموو شتێکی تر ! ، بە تایبەت بەکارهێنانی عەقڵ بۆ تێڕوانین لە سەرەنجامەکان ، بەڵام هەرکەسێک بڕوانێت و سەرنج بدات بۆ پەلە کردن لە هەندێک کاری بێ بایەخ و ناتەواوی پچڕێنەر لەبەرامبەر لەدەستدانی خۆشیەکی گەورەی هەمیشەیی جا ئا ئەمە لەکوێیە عەقڵ و تێڕوانینی!

بەڵکو بێگومان عاقڵ و ژیرە ڕاستەقینەکان کەسانێکن کە الله تعالی وەسفیانی کردووە بەم ووتەیەی خۆی کە فەرموویەتی:

{ وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ } واتە : (وە ئەوانەی بە توندی دەست دەگرن بە تەوراتەوە (و پەیڕەوی دەکەن)) ، واتە : لە عیلم و عەمەل دا بە چاکی دەستیان پێیەوە گرتووە کە ئەوەی تیایدا هاتووە لە حوکمەکان دەزانن و خۆیان شارەزا دەکەن لێی وە زانینی ئەو خەبەر و هەواڵانەش ڕێزدار ترینی عیلمەکانە ، وە هەروەها کارو کردەوەش دەکەن بە هەموو ئەوەی کە تیایدا هاتووە لە گشت فەرمانەکان ،

ئەو فەرمانانەی کە شادی هێنەر و دڵ خۆشکەرن و ئاسوودەیی ڕوحەکان و خێرو چاکەی دونیا و ئاخیرەتە.

وە هەروەها لە گەورەترینی ئەوەی کە واجبە دەستی پێیەوە بگیرێت لە فەرمانەکان بریتییە لە ئەنجام دانی نوێژلە دیارو نادیاردا ، وە هەر لەبەر ئەمەش الله تعالى تایبەتی کردووە بە ذکر لەبەر ئەو فەزڵ و ڕێز و گەورەییەی کە هەیەتی وە هەروەها هەبوونی نوێژ تەرازووی ئیمانە وە ئەنجام دانی نوێژ هۆکارێک و بانگەوازی کارێکە بۆ ئەنجام دانی گشت عیبادەتەکانی تریش ، وە لەبەر ئەوەی کردەوەکانیان هەمووی چاکە کردن بوو الله تعالى فەرمووی:

{ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ } واتە : (بێگومان ئێمە ونی ناکەین پاداشتی چاکەکاران) ، لە قسەکانیان و کارو کردەوەکانیان و نیەتەکانیان لە چاک سازی کردن بۆ خۆیان و بۆ غەیری خۆشیان.

وە هەروەها الله تعالى فەرموویەتی:

{ وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُ فَنَبَذُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ وَاشْتَرَوْا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًاۖ فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُونَ }

واتە : (بێنەوە بیریان کاتێک کە الله وەری گرت پەیمان لەوانەی کە نامەیان پێ بەخشرابوو دەبێ ئەو نامەیە ڕوون بکەنەوە بۆ مەردومان وە نەیشارنەوە بەڵام ئەو (پەیمانە)یان فڕێ دایە پشت خۆیانەوە و

كڕیان بەو نامەیە نرخێكی كەم ، ئای چەند خراپە ئەوەی كڕیان)
[آل عمران : ١٨٧ . تەفسیری پوختە }
جا ئەمە بریتی بوو لەوەی كە الله تعالى زانایانی ڕاسپاردووە كە حەق نەشارنەوە بەڵكو دەریبخەن و ڕوونی بكەنەوە و تێكەڵی نەكەن لەگەڵ باطل دا ، هەروەكو چۆن الله تعالى لە مخاطبەی زانایانی بەنی ئیسرائیل دا فەرموویەتی:
{ وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ } واتە : (وە ڕاست و ڕەوا تێكەڵ مەكەن بە ناڕەوا و درۆ ، حەق و ڕاستی مەشارنەوە لەكاتێكدا كە خۆتان ئەمە دەزانن) [البقرة : ٤٢) ،
وە الله تعالى لۆمەی زانایانی ئەهلی كتابی كردووە و سەرزەنشتیانی كردووە لەبەرئەوەی پێچەوانەی فەرمانی الله یان كرد كە شتێكیان لەم حەقە شاردەوە كە خەڵكی پێویستیان بوو بیزانن وە هەروەها هەندێك حەقیشیان تێكەڵ دەكرد بە باطل جا الله سبحانه وتعالى فەرموویەتی:
{ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ }
واتە : (ئەی خاوەن نامەكان بۆ پۆشاكی درۆ ئەكەن بەبەر ڕاستی دا ، وە ڕاستەكە دەشارنەوە لە كاتێكدا خۆشتان ئەمە دەزانن).

. [آل عمران : ٧١]

وە هەروەها پێغەمبەرمان (صلى الله عليه وسلم) بۆمانی ڕوون کردوەتەوە کەوا ئەو موخالەفە و پێچەوانەیەی ئەهلی کتاب لە جولەکە و گاور کەوتبوونە ناویەوە ئیلا لە داهاتوویەکی نزیکیش لەم ئوممەتی موحەمەدییە ڕوودەدات ! ،

وە لەبەر ئەمەش ئیمامی سوفیانی کوڕی عویەینە (ڕەحمەتی الله لێ بێت) فەرموویەتی:

(هەرعابیدێک سەرگەردان بوو ، ئەوە لەگەڵ گۆشەگیرانی گاورەکان لێک دەچن ، وە هەر زانایەکمان ڕێی لێ تێکچوو ، ئەوە لێکچوون و سیفەتی جوولەکەی تێدایە) ، وە زۆرێک لەو شتانەی کە الله سبحانە وتعالی هەواڵی پێ داوە ئەوەیە کە ئەهلی سەعادەت و کامەرانی ئەو کەسانەنە کە حەق دەناسن و شوێنی کەووتوون ، وە ئەهلی شەقاوەت و نەگبەتیش ئەوانەنە کە جاهیل و نەفامن بە حەق و گومڕان لێی ، یانیش عیلمیان پێی هەیە بەڵام پێچەوانەی دەکەن و شوێنی ناحەق دەکەون ، لەبەر ئەمەش مرۆڤی موسلمان لە هەموو ڕکعاتێک لە نوێژەکانیدا دوعا دەکات و دەپاڕێتەوە کە الله تعالی هیدایەتی بدات بۆ ئەم ڕێگا ڕاستە ، ڕێگای ئەوانەی کە الله تعالی نازو نیعمەتی ڕشتووە بەسەریان لە پێغەمبەران و ڕاستگۆیان و شەهیدان

و پیاوچاکان ، وە هەروەها مرۆڤی موسلمان لە پەروەردگاری دەپارێتەوە کە بیپارێزێت لە ڕێگای ئەوانەی کە خەشم و قینی لێیان گرتووە ، وە ئەوانیش ئەوکەسانەنە کە حەقیان دەناسی بەڵام کاریان پێی نەدەکرد ، وە سەرگەردان و گومڕاکانیش ئەوانەن کە جاهیل و نەفام بوون بە حەق و گومڕا بوون لێی. ...

وە یەکەمین مامەڵەی پێغەمبەرمان (صلى الله عليه وسلم) لەگەڵ ئەوانەی کە عیلم و زانستیان پێ بەخشرا بوو لە ئەهلی کتاب لەگەڵ وەرەقەی کوڕی نەوفەل بوو کە ببوە کەسێکی نەصرانی و کتێبی " العبراني " دەنوسیەوە ، وە هەروەها شارەزای تەوڕات و ئینجیل بوو ، بەڵام لەو کەسانە نەبوو کە بەشدار بێت لەگەڵیان لە تەبدیل کردن وە هەروەها دەستی نەگرتبوو بەوکەسانەشی کە دینەکەیان گوڕیبوو و دەستکاری کتێبەکانی خۆیان کردبوو.

جا لە صەحیحی بوخاری دا هاتووە لە دایکی ئیماندارانەوە عائیشە (الله لێی ڕازی بێت) فەرموویەتی:

(پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) حەقی بۆهات کە لە ئەشکەوتی " حراء " بوو ، ئینجا لەم کاتەدا بوو فریشتەکە (جوبرائیل) هاتە لای و پێی گوت : (بخوێنە)

پێغەمبەریش (صلى الله عليه وسلم) فەرمووی : (من خوێندەواریم نییە)

فەرمووی : جا جوبرائیل (عليه السلام) منی گرت و هەڵیگوشیم تا زۆر بێهێز بووم ، جا بەریدام و دیسان گوتی : بخوێنە ،

منیش گوتم : من خوێندەواریم نییە ،

جا دووەم جار منی گرت و هەڵیگوشیم تا زۆر بێهێز بووم ، جا بەریدام و دیسان گوتی : بخوێنە ،

منیش گوتم : من خوێندەوار نیم ،

جا سێیەم جاریش منی گرت و هەڵیگوشیم تا زۆر بێهێز بووم ، پاشان بەریدام و گوتی:

{ اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ * خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ * اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ } [العلق : ١-٣]

جا پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) ئەو ئایەتانەی لەبەرکردن ، وە گەڕاوە ماڵەوە و دڵە ڕاوکێ گرتی و شانەکانی دەلەرزین و چووە لای خەدیجەی کچی خویلد (الله لێی ڕازی بێت) فەرمووی : (داميپۆشن داميپۆشن .)

جا دایانپۆشی هەتاوەکو دڵەڕاوکێ و ترسەکەی نەما ، جا فەرمووی : ئەی خەدیجە ئەوە چیم لێهات ؟! جا هەواڵەکەی بۆ گێڕاوە و فەرمووی

: (لَقَدْ خَشِيتُ عَلَى نَفْسِي) بەڕاستی لە خۆم ترسام نەخۆشیەکم توش بێ و بمرم .

جا خەدیجەش (الله لێی ڕازی بێت) فەرمووی:

(نا ، مژدەت لێبێ : والله ی هەرگیز الله تۆ سەرشۆڕ ناکات ، چونکە تۆ سیلەی ڕەحم بەجێ دێنی و باری ماندوو بووان هەڵدەگری و یارمەتی نەداران دەدەیت و ڕێز لە میوانان دەگریت و لەسەر ڕاستی جێگیرت.

پاشان لەگەڵ خاتوو خەدیجەدا بەڕێ کەوتن بۆ لای (وەرەقی کوڕی نەوفەلی کوڕی ئەسەد کوڕی عبد العزیز) کوڕی مامی خاتوو خەدیجە بوو کە لە سەردەمی جاهیلیەتدا ئەم بوبوو بە (نەسرانی) و کتێبی ئەنووسی بە نووسینی (عیبرانی) ، هەروەها کتێبی ئینجیلی ئەنووسییەوە بە عیبرانی ، ویستی الله ی لەسەر بوو کە بنووسێتەوە ، تەواو بەتەمەنیشدا چوو بوو ، هەردوو چاوی لەدەست دابوو ، پاشان خاتوو خەدیجە فەرمووی ئەی کوڕی مامم گوێ لە برازاکەت بگرە و ئەویش گوتی : « ئەی برازاکەم چیت بینیوە ؟» پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) هەمووی بۆ گێڕایەوە ، پاشان (وەرەق) گوتی : « ئەوە (الناموس) بووە واتا (سرووش) ئەو سرووشە کە هاتە لای موسی پێغەمبەر (عليه السلام) خۆزگە ئەوەندە ژیانم بکردایە کاتێك کە تۆیان دەردەکرد لە ناو کەسوکارەکانت .» پێغەمبەریش (صلى الله

عليه وسلم) فەرمووی : « بۆ دەرم دەکەن ؟» گوتی : « بەڵێ ، هیچ پیاوێک نەبووە لە پێغەمبەران وای بەسەر نەیەت ، خۆزگە ڕۆژان بمایەتەوە هەتاکو تۆم سەربخستایە و یارمەتیم بدایتایتە » بەڵام ئەوندەی پێ نەچوو وەفاتی کرد لەو ماوەی کە سرووش دەهاتە خوار .

إبن حەجەر لە [فتح الباري]دا فەرموویەتی:

لەبەرئەوەی وەرەقەی کوڕی نەوفەل و زەیدی کوڕی عەمری کوڕی نفیل ڕقیان لە بت پەرستی دەبوویەوە چوون بۆ شام و شوێنی تریش کە پرسیاریان دەربارەی دین دەکرد ، بەڵام وەرەقە سەرسامی دینی نەسرانیەت بوو ، وە بوو بە نەسرانی و هەروەها گەیشت بەو گۆشەگیر و عابیدانەی کە لەسەر دینی عیسا (عليه السلام) مابوونەوە و نەگۆڕابوون ، وە هەر لەبەر ئەمەش هەواڵی پلەو پایەی بە پێغەمبەر دا (صلى الله عليه وسلم) و موژدەی پێدا ، جگە لەمانەش لەو شتانەی کە ئەهلی تەبدیل شێواند بوویان ، وە کاتێک وەرەقە گوێی لە پێغەمبەرمان بوو (صلى الله عليه وسلم) لە هەواڵی هاتنی وەحی وەرەقە ئاواتی دەخواست کە (جذع) بووایە ، وە " الجذع " یش بریتییە لە ئاژەڵی بچووک ، وەک ئەواتە خوازیەک بۆ ئەوەی

له‌كاتی ده‌ركه‌وتنی بانگه‌وازی ئیسلام گه‌نجێك بووایه‌ بۆ ئه‌وه‌ی توانای سه‌رخستنی هه‌بێت.

پاشان پێغه‌مبه‌ر (صلى الله عليه وسلم) ڕووبه‌ڕووی جۆرێكی تر بوویه‌وه‌ له‌وانه‌ی كه‌ عیلمیان پێ به‌خشرابوو كه‌ ئه‌ویش " ئومه‌ییه‌ی كوڕی أبی صلت " بوو ، جا ئومه‌ییه‌ یه‌كێك بوو له‌وانه‌ی كه‌ ئینكاری له‌ شیركی موشریكان ده‌كرد وه‌ خۆشی به‌ری كردبوو له‌ گومڕایه‌تیه‌كه‌یان به‌ڵام له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا نه‌بوو به‌ موسلمان ، له‌ صه‌حیحی موسلم دا هاتووه‌ ، له‌ الشريد كوڕی سويد ی الثقفي (الله لێی ڕازی بێت) فه‌رموویه‌تی : (ڕۆژێكیان له‌دوای پێغه‌مبه‌ره‌وه‌ بووم (صلى الله عليه وسلم) و فه‌رمووی : (ئایا هیچ شیعرێكی ئومه‌ییه‌ كوڕی أبي الصلت ت له‌به‌ره‌ ؟) شرید ده‌ڵێت گوتم : به‌ڵێ ، پێغه‌مبه‌ریش (صلى الله عليه وسلم) فه‌رمووی : (بۆم بڵێ) ، منیش به‌یت یێك له‌ شیعره‌كانی ئه‌وم بۆ وت ، پێغه‌مبه‌ر (صلى الله عليه وسلم) فه‌رمووی : (دانه‌یه‌كی تریشم بۆ بڵێ) ، پاشان منیش به‌یت یێكی تر له‌ شیعره‌كانی ئه‌وم بۆ وت ، هه‌ر فه‌رمووی (هێشتا زیاترم بۆ بڵێ) هه‌تاوه‌كو گه‌یشته‌ سه‌د به‌یت و كۆپڵه‌ شیعری ئومه‌ییه‌ كه‌ بۆم وت ، ئینجا پێغه‌مبه‌ر (صلى الله عليه وسلم) فه‌رمووی : (خه‌ریك

بوو ئومەییەی کوڕی ئەبی صەلت موسڵمان بێت)) وە لە ڕیوایەتێکی تر هاتووە : (بەڕاستی خەریک بوو موسلمان بێت لە شیعرەکەیدا) جا ئومەییەی کوڕی أبي الصلت نموونەیەکی خراپی ئەو زانایانەیە کە حەق و هیدایەتی ناسی بەڵام شوێنی نەکەوت بەڵکو موحارەبە و دوژمنایەتی حەقی کرد و کافر بوو بە الله و بە کافریش مرد ، حەسودیەکەی هەڵیدایە ناو ئاگرەوە پەنا بە الله تعالى ، إبن کەثیر (ڕەحمەتی الله لێی بێت) لە عبدالله ی کوڕی عومەرەوە (الله لە هەردووکیان ڕازی بێت) دەربارەی ئەم ووتەیەی الله تعالى فەرموویەتی کە الله تعالى دەفەرموێت:

{ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا }

واتە : وە (ئەی موحەممەد (صلى الله عليه وسلم)) بخوێنەرەوە بەسەریاندا هەواڵی ئەو کەسەی کە نیشانەکانی خۆمان پێ بەخشی) [الأعراف : ١٧٥]

عبدالله فەرمووی : (ئەو کەسە هاوڕێکەتان ئومەییەی کوڕی أبی صەلت ە) ،

وە هەروەها بە شێوازی تریش لێیەوە ڕیوایەت کراوە و صەحیحیشە ، هەروەک ئەوەی کە ئومەییەی کوڕی أبی صەڵت بیەوێت خۆی بەو بچوێنێت

چونكە ئومەییە عیلم و زانستێكی زۆری پێ گەیشتبوو لە عیلمی شەریعەتەكانی پێشووتر، بەڵام سوودی لە عیلمەكەی نەبینی چونكە گەیشتە سەردەمی رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وە هەروەها گشت نیشانە و ئایات و موعجیزەكانی پێگەیشتبوو ، وە هەروەها بۆ هەموو كەسێك دەركەوتبوو كە بەسیرەت و بەرچاو ڕوونی هەیە ، لەگەڵ هەموو ئەمانەشی كە تێیدا هەبوو و لێی كۆببوویەوە بەڵام شوێنی پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) نەكەوت ، وە چوو بەرەو موالات و دۆستایەتی كردنی موشریكان و سەرخستنیان و مەدح و پیا هەڵدانیان ، وە لاواندنەوە و شیعری دەوت بۆ ئەهلی بەدر لە موشریكان بە لاواندنەوە و شیعری زۆر بەلیغ و ڕەوان " قبحه الله تعالی " ، وە هەروەها لە هەندێك فەرموودەدا هاتووە كەوا ئومەییە یەكێك بوو لەو كەسانەی كە بە زمانی ئیمانی هێنا بەڵام لە دڵیەوە ئیمانی نەبوو ، چونكە هەندێك شیعری (رباني) و دانایی و ڕەوان بێژی هەبوو بەڵام الله تعالی دڵی فران نەكرد بۆ ئیسلامەتی .

(بەشی دووەم)

هەرکەسێک سیرە و ژیانی پێغەمبەرایەتی (صلی الله علیه وسلم) بۆ هاوڕێکەی بخوێنێتەوە ، بە دڵنیاییەوە سەرسامی دەیگرێت لە مەوقیفەکانی جولەکە و زاناکانیان لە بەرامبەر پێغەمبەرمان محمد (صلی الله علیه وسلم) و بانگەوازی کردنی بۆ ئیسلام ، جا بێ گومان شتێکی شاراوەش نەبووە لەلایەن لە دەرکەوتنی پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) لە مەککەدا ، جا نە چوون بەرەو ڕووی ، وە نە دەستپێشخەریان کرد بۆ سەرخستنی ، لەکاتێکدا ئەوانە هاتبوون بۆ مەدینە و نیشتەجێ ببوون بۆ چاوەڕوانی کردنی هاتنی پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) هەتاوەکو الله تعالی " ئەنصار " ی لەناویاندا هەڵبژارد ، بۆ سەرخستنی دینەکەی و لەخۆ گرتن و جێ کردنەوەی پێغەمبەرەکەی (صلی الله علیه وسلم) و شوێنکەوتنی ، بەڕاستی خۆشیان بێ ئاگا و نەزان و جاهیل کردبوو لە ئاست ناردنی پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) هەتاوەکو کاتێک پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) هاتە لایان لە مەدینەدا ، وە دەوڵەتێکی ئیسلامی تێدا دامەزراند ، ئینجا دەستیان کرد بە حەسودی بردن بە پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) ، و دوژمنایەتیان بۆی دەرخست ، وە ڕق و

قینەی خۆیان بە فووی دەمیان دەرخست (بە قسە پێ ووتنی بە زمانیان) ، وە فێڵ و پیلانیان بۆی دەگێڕا ، وە بانگەشەی درۆ و بوهتانیان دەکرد بەوەی کەوا ئەمە ئەو پێغەمبەرە نییە کە چاوەڕوانی بووینە تاوەکو ئیمان و باوەڕی پێ بهێنن .

محمدی کوڕی إسحاق لە [السيرة]دا ڕیوایەتی کردووە:

لە عاصم ی کوڕی عومەر ، لە قەتادەی ئەنصاریەوە (ڕەحمەتی الله لێیان بێت) لە شێخەکانی خۆیانەوە (واتە لە ئەنصاریەکان) هاتووە :

گوتیان : واللە ئەو پێغەمبەرە لە ئێمەیە ، وە لەوانیشە ، واتە : لە ئەنصار و لە یەهود ، ئەوانەی کە دراوسێ و نزیکیان بوون ، ئینجا ئەم باسە دابەزی ، واتە ئەم ئایەتە:

{ وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِّنْ عِندِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ وَكَانُوا مِن قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا جَاءَهُم مَّا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ ۚ فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ }

واتە : (کاتێک کە نامەیەکیان بۆهات (کە قورئانە) لەلایەن الله وە کە پشتیوانی تەوڕاتەکەی ئەوانە (پەسەندکەری ئەو تەوڕاتەی کەلایانە) وە ئەوان (جوولەکەکان) لەوەو پێش داوای زاڵ بوونیان ئەکرد لە الله بەسەر ئەوانەی کە بێ بڕوابوون ، کەچی کاتێک ئەو)

پێغەمبەر)ەی دەیانناسیی بۆیان هات ، بێ بڕوابوون پێی ، کەواتە نەفرینی الله لەبێ بڕوایان بێ).

جا گوتیان : ماوەیەک لە جاهیلەتدا بەرزمان کردنەوە ، وە ئێمە ئەهلی شیرک بووین و موشریک بووین ، وە ئەوانیش ئەهلی کتاب بوون ، جا دەیانگوت : بەم زووانە پێغەمبەرێک لە پێغەمبەرەکان دەنێردرێت ، کە ڕۆژگاری هاتنی نزیک بۆتەوە ، شوێنی دەکەوین و لەگەڵ ئەودا لەدژی ئێوە دەجەنگین وەک شەڕی عاد و ئیرەم کە چۆن لە بەین چوون ، بەڵام کاتێک الله تعالى پێغەمبەرەکەی (صلى الله عليه وسلم) نارد لە قورەیش ، ئێمە شوێنی کەوتین ، وە ئەوانیش (جولەکەکان) بێ باوەڕ بوون پێی ، الله تعالى فەرمووی:

(فَلَمَّا جَاءَهُم مَّا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ)

واتە : (کەچی کاتێک ئەو (پێغەمبەر)ەی دەیانناسیی بۆیان هات ، بێ بڕوابوون پێی ، کەواتە نەفرینی الله لەبێ بڕوایان بێ.....)

....

وە لە فەزڵ و ڕەحمەتی الله تعالى بوو کە هەندێک لەوانی هیدایەت دا بۆ ئیسلام ، لە ئەهلی کتاب ، جا عیلم و زانستیان بەو موژدەیە هەبوو کە پێیان درابوو بە هاتنی پێغەمبەرمان محمد (صلى الله عليه وسلم) ، وە دەیانزانی کەی دەردەچێت ، وە هەموو سیفەتەکانی

پێغەمبەریشیان (صلى الله عليه وسلم) دەناسیەوە ، هیچ شتێک نەمابوویەوە تەنها هاتنی نەبێت ، جا چوون بۆ بینینی و گوێیان لێ گرت و پاشانیش ئیمانیان پێ هێنا و سەریان خست ، وە شایەتی حەقیان دا لەسەر ڕاستگۆیی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) ، هەروەکو چۆن الله تعالى فەرموویەتی:

{ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَكَفَرْتُمْ بِهِ وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى مِثْلِهِ فَآمَنَ وَاسْتَكْبَرْتُمْ إِنَّ اللَّهَ لا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ }

واتە : (ئەی موحەممەد (صلى الله عليه وسلم) بڵێ : پێم بڵێن ئەگەر (ئەم قورئانە) لەلایەن الله وە بێ ئێوەش باوەڕتان پێ نەهێنابێ ، وە کەسێك لە نەوەی ئیسرائیل شایەتی دابێ لەسەر وێنەی (ئەوەی وا لە) قورئاندا جا ئیمانی هێنابێ ، کەچی ئێوە خۆتان بە گەورەزانی ، بێگومان الله ڕێنموونیی گەلی ستەمکاران ناکات) .

بەڵام تێکەڵ کردنی حەق بە باطل لەلایەن ئەهلی کتاب ەوە ئەوا بەهۆی زۆر ڕێگاوە بوو ، لەوانیش :

ئەهلی کتاب ئەو تەوڕات و ئینجیل ەیان تێکەڵ دەکرد کە الله تعالى دایبەزاندبوو بە شتانێک کە خۆیان هەڵیانبەستبوو و درووستیان کردبوو ، وە بە دەستی خۆشیان دەیاننوسیەوە ، لە هەڵبەستنی درۆ

بەناوی الله و بەناوی پێغەمبەرەكەی (صلى الله عليه وسلم) ، وە لەوانیش:

ئەوە بوو كەوا ئەوان دانیان دەنا بە پێغەمبەرایەتی پێغەمبەرمان محمد (صلى الله عليه وسلم) بەڵام بانگەشەی درۆیان دەكرد بەوەی كەوا محمد (صلى الله عليه وسلم) بۆلای ئەوان نەنێردراوە بەڵكو بۆلای غەیری ئەوان نێردراوە ، وە لە شێواندن و تێكەڵ كردنەكانیان ، ئەوە بوو كە لەوان كەسانێك هەبوو ڕێگای نیفاقی ئەكبەریان گرتبووە بەر ، لە زاهیر و ڕووكەشدا باوەڕیان دەهێنا لەگەڵ شاردنەوەی كوفر و عەداوەت و دوژمنایەتی لە ناخیاندا بۆ دانانی پیلان بۆ ئیسلام و موسلمانان.

ئیمامی موجاهید دەربارەی ئەم ووتەیەی الله تعالى فەرموویەتی كە الله تعالى دەفەرموێت:

{ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ }

واتە : (ئەی خاوەن نامەكان بۆ پۆشاكی درۆ ئەكەن بەبەر ڕاستیدا ، وە ڕاستەكە دەشارنەوە ، لەكاتێكدا خۆشتان ئەمە دەزانن.)

ئیمامی موجاهید دەربارەی ئەم ئایەتە دەفەرموێت:

"پێغەمبەرایەتی محمد دەشارنەوە ، لەکاتێکدا ئێوە لەلای خۆتانەوە پێتان گەیشتووە و بینیوتانە لە تەوڕات و ئینجیل دا ،
کەواتە تەئویلی ئایەتەکە:
ئەی زانایانی ئەهلی کتاب لە خەڵکی تێکەڵ مەکەن و لێیان مەشێوێنن دەربارەی پێغەمبەرایەتی محمد (صلى الله عليه وسلم) و ئەوەشی بۆی هاتووە لەلایەن پەروەردگاریەوە ، لەکاتێکدا بانگەشەی ئەوەش دەکەن کەوا ئەو بۆ هەندێک لەجۆری ئومەتەکان نێردراوە نەوەک بۆ هەمووی ، یانیش دوو ڕوویی دەکەن لە کارەکەیدا ، لەکاتێکدا چاک دەزانن کەوا بۆلای گشتتان و تەواوی ئوممەتەکانی بێجگە لەئێوەش نێردراوە ، جا بەهۆی ئەمەوە دەتانەوێت ڕاستی تێکەڵ بە درۆ بکەن و ڕاستیەکە بشارنەوە کەچی لەنێو کتێبەکانی خۆشتاندا پێتان گەیشتووە و بینیوتانە لە ڕەوشتی جوانی و سیفەتی ئەودا ، وە بێگومان ئەو نێردراوی منە بۆلای خەڵکی بە گشتی ، لەکاتێکدا چاک دەزانن کەوا ئەوە نێردراوی منە وە ئەوەشی (ئەو قورئانەشی) کە پێی هاتووە بۆلای ئێوە ئەوە لەلای منەوەیە ، وە ئاگادارن و دەزانن دەربارەی ئەو پەیمانەی کە لە ئێوەم وەرگرت لە کتێبەکەتاندا بریتی بوو لە ئیمان هێنان پێی و بەوەشی کە پێی دێت (کە قورئانە) وە بە ڕاست دانانی ".

وه لە شێوازێکی تری تەلبیس و تێکەڵیەکانی زانایانی یەهود لە تێکەڵ کردنی حەق بە باطل:

ئەوە بوو کە ئەوان یەک دەنگ بوون لەسەر پیلان گێڕان بۆ ئیسلام بەوەی کە ئیسلامیەتی خۆیان و موسلمان بوونیان دەردەخست لە سەرەتای ڕۆژدا پاشانیش لە کۆتایی ڕۆژەکەدا کافر و بێ بڕوا دەبوونەوە بە ئیسلام بۆ ئەوەی نەزان و بێ ئاگاکان لە ئیسلام گومڕا بکەن ، وە هەوڵیان دەدا کە ئەوانەی ئیمانیان بە ئیسلام هێنابوو مورتەد بکەنەوە و هەڵیان بگەڕێننەوە لە دینەکەی ، بۆ ئەوەی ئەو خەڵکانە وا تێبگەیەنن کەوا ئەوان لە ئیسلام پاشگەز بوونەتەوە لەبەرئەوەیە کەوا ئەوان بۆیان دەرکەوتووە ئەم دینە عەیب و کەمو کوڕی تێدایە ، وە هەروەها ئەمە ئەو دینە نییە کە الله پێی ڕازیە ، ئینجا الله تعالى فێڵ و پیلانەکانیانی دەرخست و فەزحی کردن ، هەروەکو چۆن الله تعالى فەرموویەتی:

{ وَقَالَت طَّائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمِنُوا بِالَّذِي أُنزِلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجْهَ النَّهَارِ وَاكْفُرُوا آخِرَهُ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ }

واتە : (وە دەستەیەک لە خاوەن نامەکان وتیان (بە هەندێکیان) : بڕوابێنن بەو قورئانە کە نێراوەتە خوارەوە بۆ ئەوانەی کە بڕوایان

هێناوە سەرلە بەیانیان (بە فێڵ) ، وە بێ بڕوا ببنەوە دەمەو ئێوارە ، بەڵکو ئەوانیش پەشیمان ببنەوە.)

بەم پیلان دانانەوە دەیانویست ئەمر و کارو باری ئەم دینە لەسەر لاوازەکان لە خەڵکی تێکەڵ بکەن و بشێوێنن.

وە ئەویش بریتی بوو لەوەی کەوا لەنێوان خۆیاندا ڕاوێژیان بە یەکتری دەکرد کە لە سەرەتای ڕۆژدا ئیمان و باوەڕیان دەربخەن و لەگەڵ موسلماناندا نوێژی بەیانی بکەن ، جا کاتێک کۆتایی ڕۆژ دەهات هەڵدەگەڕانەوە و مورتەد دەبوونەوە بۆ نێو دینەکەی خۆیان بۆ ئەوەی خەڵکە جاهیل و نەفامەکە بڵێن:

"هەڵگەڕانەوەیان بۆ سەر دینەکەی خۆیان لەبەرئەوەیە کە کەمو کوڕیان بۆ دەرکەوت ، بۆیە عەیب و ناتەواوی لە دینی موسلمانان هەیە"

وە هەرلەبەر ئەمەش دەیانگوت : (لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ).

وە لێرەدا حەقە بۆ هەموو موسلمانێک کە پرسیار بکات :

بۆچی زانایانی ئەهلی کتاب ئیمانیان نەهێنا بە پێغەمبەرمان محمد (صلى الله عليه وسلم) ؟

بۆچی نەبوون بە یەکەمین ئیماندار پێی لەجیاتی ئەوەی کە ببن بە یەکەم کافر و بێ باوەڕ پێی ؟

بۆچی موحارەبە و جەنگ و بەربەرەکانێی ئەویان کرد و خەڵکیان لێی دوور دەخستەوە لەجیاتی ئەوەی کە سەری بخەن و موحارەبە و جەنگ و بەربەرەکانی دوژمنەکانی بکەن ؟

ئایا نەدەترسان لە سزای الله تعالی ؟!

ئایا هیوا و ئومێدیان بە رەحمەت ولێ خۆشبوون و بەهەشتی الله تعالی نەبوو ؟

وە ئەو شتە چی بوو کە پەشیمان و پاشگەزی کردنەوە لەوەی کە نەفسی خۆیان بفرۆشن لەپێناوی ڕەزامەندی الله تعالی ؟

وەڵامی یەکلایی کەرەوە لە دەربارەی هەموو ئەم پرسیارانەی کە کران لە کتابی الله " عزوجل " هاتووە و الله تعالی بە چاکترینی ڕوونکردنەوە ڕوونی کردوەتەوە ، جا الله تعالی فەزحیانی کرد و هەموو ئەو نهێنیانەی کە لە نەفسە پیس و کارە گومڕاکانیان شاردبوویانەوە دەریخست ، هەروەکو چۆن الله تعالی فەرموویەتی:

{وَكَذَلِكَ نُفَصِّلُ الآيَاتِ وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ الْمُجْرِمِينَ}

واتە : (ئا بەو جۆرە ئایەتەکان ڕوون دەکەینەوە بۆ ئەوەی ڕێگای تاوانباران ڕوون بێتەوە)

جا لە گەورەترینی هۆکاری گومڕاییەکەیان:

یەکەم : ئامادە نەبوون نەفسی خۆیان بشکێننەوە ، لەو کیبر و خۆ بەگەورە زانینەی کە الله تعالى پەیمانی بە خاوەنەکەی داوە (واتە ئەو کەسەی کە خۆ بەزل زانی هەیە) لایبدات و دووری بخاتەوە لەوەی کە ئایەتەکانی الله تعالى سوودی پێ بگەیەنێت و هیدایەتی بدات ، هەروەک الله تعالى فەرموویەتی:

{ سَأَصْرِفُ عَنْ آيَاتِيَ الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِن يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَّا يُؤْمِنُوا بِهَا وَإِن يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا وَإِن يَرَوْا سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ }

واتە : (ئەو کەسانەی کە بە ناحەق فیز دەکەن لە زەویداو خۆیان بە گەورەتر دەنوێنن (لە خەڵکی)، لەمەودوا ڕووی دڵیان وەردەچەرخێنم لە تێگەیشتنی ئایەت و فەرمانەکانم ، خۆ ئەوانە ئەگەر هەر بەڵگە و نیشانەیەک ببینن ئەوە باوەڕی پێناکەن ، ئەگەر ڕێبازی بەرژەوەندی دنیاو قیامەت ببینن ئەوە نایگرنە بەر ، خۆ ئەگەر ڕێبازی ئارەزوو پەرستی و گومڕایی ببینن ، ئەوە دەیگرنە بەرو پەیڕەوی دەکەن ، ئەوە

لەبەر ئەوەیە چونكە بەڕاستی ئەوان بڕوایان بە ئایەت و فەرمانەكانی ئێمە نەبوو لێیان بێئاگا بوون.)

[سورەتی الأعراف : ١٤٦ . تەفسیری ئاسان]

وە هەر لە ئایەتی پێشە خۆیدا ، الله تعالى دەفەرموێت دەربارەی ئەو لەوح انەی كە بۆ موسای ناردبوو (علیه السلام) ، هەروەكو چۆن الله تعالى دەفەرموێت:

{ وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَاحِ مِن كُلِّ شَيْءٍ مَّوْعِظَةً وَتَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَأْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِأَحْسَنِهَا ۚ سَأُرِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ }

واتە : (لە تابلۆكانی (تەوراتیشدا) لە هەموو بابەتێكمان بۆ تۆمار كردبوو ، ئامۆژگاری تێرو تەواو (بۆ هەموو چالاكیەكانی ژیان)، هەروەها ڕوون كردنەوە بۆ هەموو شتێك و هەموو بابەتێك ، كەوابوو ئەی موسا : بە توندی بیانگرە و پەیڕەویان بكە و فەرمان بە قەومەكەشت بدە : كە بە جوانترین شێوە وەریان بگرن و پەیڕەویان بكەن ، لە ئایندەدا خانووبەرە و شوێنی تاوانبارو لە سنوور دەرچوانتان نیشان دەدەم (چۆن وێرانی دەكەین)).

الله تعالى هەواڵی داوە كە لە هەموو ئەو شتانەی تێدایە كە بەندەكان پێویستیان پێی دەبێت لە ئامۆژگاری تێرو تەواو كە نەفسەكان ئارەزووی دەكەن بۆ ئەنجام دانی خێر و چاكە ، وە لە ترساندنیشیان

لە ئەنجام دانی خراپە وە شیکەرەوەیە بۆ هەموو شتێک لە حوکمە شەرعیەکان و بیرو باوەڕو ئەخلاق و ڕەوشت و ئادابەکان ، پاشان الله تعالی هەواڵی داوە کەوا موتەکەبیر و خۆ بەگەورە زانەکان بێ بەش دەکات لەوەی کە هیدایەت وەربگرن پێی بەڵکو وایان لێ دەکات کە هەر لەنێو گومڕایدا بن ، جا ئیمان و باوەڕیش بە ئایەتەکانی الله ڕەت دەکەنەوە و ڕێگای گومڕایی دەگرنە بەر ، وە هەروەها لە ڕێگای ڕێنموونی و هیدایەتیش دوور دەکەونەوە ، وە هەموو ئەمانەش سزا و عقوبەیە بۆیان لەسەر باوەڕ نەهێنانیان بە ئایەتەکانی الله و خۆ بێ ئاگا کردن و خۆ نەفام کردنیان لێی و بە کەم دانانی ئایەتەکانی الله تعالی.

بەنی ئیسڕائیل تەنها پێغەمبەری ئێمەیان محمد (صلی الله علیه وسلم) تەکذیب نەکردووە و بەناڕاست دانەناوە ، بەڵکو بەردەوام ئەمە پیشەیان بووە لەگەڵ هەموو ئەو پێغەمبەرانەی کە الله تعالی بۆیانی ناردووە لەدوای موسا (علیه السلام) کە لەگەڵ هەواو ئارەزوویان نەگونجابێت بە ناڕاستیان داناوە ، بەڵکو تاوانباری تیایاندا گەیشتبووە ئەوەی کە لەناویاندا کۆببویەوە بەناڕاست دانانی هەندێک لە پێغەمبەران و کوشتنی هەندێکی تریان ، الله تعالی فەرموویەتی:

{ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِن بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ ۗ أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنفُسُكُمُ اسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ }

واتە : (سوێند بێت بێگومان ئێمە تەوراتمان بەخشی بە موسا و بەردەوام دوای ئەویش پێغەمبەرانمان ڕەوانە كردو بە عیسای كوری مەریەم بەڵگە و نیشانە و موعجیزەی جۆراو جۆرمان بەخشی هەروەها پشتگیریمان كرد بە فریشتە (جبرئیل)، ئایا چۆن دەبێت هەر كاتێك پێغەمبەرێكمان ڕەوانە كردبێت ، بەڵام لەگەڵ ئارەزووەكانی ئێوەدا نەگونجا بێت ، خۆتان بەزل زانیوە و لووتتان بەرز كردۆتەوە و بڕواتان نەهێناوە ، ئەوسا دەستەیەكتان (بەرنامەی اللہ تان) بە ناڕاست زانیوە و هەندێكیشتان پێغەمبەرانتان دەكوشت.)

دووەم : حەسوودی و ئیرەیی بردنیان بوو بە رسول اللہ (صلى اللہ عليه وسلم) چونكە اللہ تعالى ئەوی دیاری كرد و هەڵیبژارد بۆ پەیامەكەی خۆی ، وە ئەو كۆتا پێغەمبەرەی لەنێو بەنی ئیسرائیل دا نەنارد ، اللہ تعالى فەرموویەتی:

{ وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِّنْ عِندِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ وَكَانُوا مِن قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا جَاءَهُم مَّا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ * بِئْسَمَا اشْتَرَوْا بِهِ أَنفُسَهُمْ أَن يَكْفُرُوا بِمَا أَنزَلَ

اللَّهُ بَغْيًا أَن يُنَزِّلَ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۖ فَبَاءُوا بِغَضَبٍ عَلَىٰ غَضَبٍ ۚ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ }

واتە : (كاتێك لە لایەن الله وە كتێبێك (قورئان) هات بۆیان ، كە : ئەو كتێبانەی ئەوانیش پەسەند دەكات و بەڕاستی دەزانێت ، ئەوان پێشتر داوای سەركەوتن و زاڵ بونیان بەسەر ئەوانەی بێ باوەڕ بوون لە الله دەكرد بە هۆی شوێنكەوتنیان بۆ پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم)، كەچی كاتێك ئەو پێغەمبەرەیان بۆ هات كە دەیانناسی ، بڕوایان پێ نەكرد ، كەواتە با نەفرین و لەعنەتی الله لەسەر كافران بێت * (ئەو جوولەكانە) خۆیان بە شتێكی ناپەسەند فرۆشت (هەڵوێستێكی نادروستیان نواند) كاتێك كافر بوون بەو قورئانەی الله ناردوویەتی ، (لە حەسوودی) و سەركەشیدا (ڕەخنەیان گرت و وتیان) : بۆچی الله دەرگای فەزڵ و لای ڕەحمەت دەكاتەوە لە هەركەسێك بیەوێت لە بەندەكانی !! ئەوسا ئیتر دووچاری یەك لە دوای یەكی ڕق و خەشمی الله بوون (چونكە وەنەبێت تەنها كافر بوو بن بە محمد (صلى الله عليه وسلم) و بە قورئان ، بەڵكو كافربوون بە موسا و تەوراتیش كە داوای شوێنكەوتنی محمدیان لێدەكات) و بۆ كافر و الله نەناسان سزایەكی ڕیسواكەر ئامادەیە)

واتە : کاتێک کتێبێکیان لەلایەن اللە ـەوە بۆ هات لەسەر دەستی چاکترین درووستکراو و کۆتایەمینی پێغەمبەران کە بەڕاست دانانی ئەو کتێبەشی لەخۆگرتووە کە لەلایانە کە تەوراتە ، لەکاتێکدا عیلم و زانست و یەقینیشیان بەمە هەبوو ، هەتاوەکو کار گەیشتبووە ئەوەی کەوا کاتێک جەنگ ڕوویدەدا لەنێوان خۆیان و لەنێوان موشریکەکاندا لە سەردەمی جاهیلیەتدا داوای سەرکەوتنیان لە اللە دەکرد بەهۆی ناردنی ئەم پێغەمبەرەوە ، وە هەڕەشەیان لە موشریکەکان دەکرد بەوەی کەوا جەنگ لەگەڵ موشریکەکان دەکەن لەگەڵ ئەو پێغەمبەرەی کە بۆیان دێت ، جا کاتێک ئەم قورئان و پێغەمبەرەیان بۆ هات کە دەیانناسی بڕوایان پێ نەکرد بەهۆی ئەو سەرکەشی و حەسوودیەی کە هەیانبوو لەوەی کە اللە تعالى دەرگای فەزڵ و لای ڕەحمەت دەکاتەوە لە هەرکەسێک بیەوێت لە بەندەکانی ، جا اللە تعالى ش لەعنەتی لێیان کرد وە خەشم و توڕەیی خۆی دەباراند بەسەریان بە خەشم و ڕقی یەک لەدوای یەکی خۆی لەبەر زۆری کوفر و بێ باوەڕیان و گومان و شیرکی یەک لەدوای یەکیان ،

(وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ)

واتە : (و بۆ کافر و بێ باوەڕان سزایەکی ڕیسواکەر ئامادەیە)

واتە : سزایەکی ڕیسواکەری بە ئێشی پڕ زەحمەت بۆیان ئامادەیە کە لەنێو دۆزەخدا دەسوتێنرێن ، وە لەدەست دانی خۆشیەکی نەبڕاوە و جێگیر.

وە هەروەها حەسودی لە گرنگترینی هۆکارەکان بوو کە زانایانی ئەهلی کتابی لە ئیسلام دوور خستەوە و لەبەرامبەریشدا موحارەبە و دوژمنایەتی ئیسلامیان دەکرد ، وە هەوڵیان دەدا ئەو کەسانەی کە موسلمان بووینە هەڵیانبگەڕێننەوە بۆناو کوفر ، الله تعالی دەفەرموێت:

{وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُم مِّن بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا مِّنْ عِندِ أَنفُسِهِم مِّن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ}

واتە : (زۆرێك لە خاوەن کتێبەکان ئاواتە خوازن لەبەر حەسوودی و ناپاکی خۆیان ئەگەر بۆیان بکرێت بتانگێڕنەوە ڕیزی بێ باوەڕان ، ئەمەش دوای ئەوەی کە حەق و ڕاستییان بە تەواوی بۆ ڕوون بۆتەوە)

سێیەم : لە هۆکاری گومڕایەتی زانایانی ئەهلی کتاب:

نەبوونی خەوف و ترسانیان بوو لە الله تعالی ، وە بەڵگەش لەسەر ئەمە ووتەی الله تعالی یە کە دەفەرموێت:

{ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ }

واتە : (ئەی نەوەی ئیسرائیل (نەوەی یەعقوب (سەلامی الله ی لەسەر بێت)) یادی نازو نیعمەتی من بکەنەوە کە بەسەرتاندا ڕژاندومە و بەوەفاو بەئەمەك بن و پەیمانەکەم جێبەجێ بکەن (کە ئیمان و کردەوەی چاك و باوەڕکردنە بە هەموو پێغەمبەران بەبێ جیاوازی) ئەوسا منیش پەیمانی خۆم بەجێ دەهێنم (کە جێنشین کردنتانە لە دونیاداو ، بەهەشتی بەرینە لە قیامەتدا) باترس و بیمتان تەنها لە من هەبێت)

چوارەم : لەبەر دڵ ڕەقیان بوو ، هەروەکو چۆن الله تعالى هەواڵی لەبارەیانەوە پێداوە کە فەرموویەتی:

{ أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَن تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ ۖ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ }

واتە : (ئایا ئیتر ئەوە نەهاتووە بۆ ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە ، دڵەکانیان بە نوری ئیمان ملکەچ و ڕوناک بۆتەوە ، ترسی الله ی تێدا بڕوێنن بەهۆی یادی بەردەوامی الله و ئەو قورئانەی کە ڕەوانەکراوە ، وەک ئەو کەسانە نەبن کە کتێبی ئاسمانییان بۆ ڕەوانە کرا ، بەڵام

دوای تێپەڕ بوونی ماوەیەکی دوورو درێژ ، دڵیان ڕەق و ڕەش بوو ، زۆربەشیان یاخی و سەرکەش و نالەبار دەرچوون.)

وە ئەم ووتەیەی الله تعالى : (فَطَالَ عَلَيْهِمُ الأَمَدُ)

واتە : وەکو ئەوکەسانە مەبن کە الله تعالى کتابی بەسەردا دابەزاندن کە هۆکارێک بوو بۆ خشوعی و ملکەچ بوونی دڵ و گوێڕایەڵیەکی تەواو ، لەپاشاندا بەردەوام و جێگیر نەبوون لەسەری بەڵکو ڕۆژگارێکی زۆر بەسەریان تێپەڕی بەڵام هەر بەردەوام بوون لە غەفڵەت و بێ ئاگایی ، بەهۆیەوەش ئیمانیان لەدەستدا و یەقین و گومانیشیان نەما بۆیەش دڵەکانیان ڕەق بوو ، (وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ)

جا لە هەموو کاتێکدا دڵەکان پێویستیان بەوەیە کە لە یادی ئەو کتابەی الله تعالى دابن کە دایبەزاندووە ، وە نابێت بێ ئاگابن لەمەدا ، چونکە بێ ئاگایی هۆکارێکە بۆ ڕەق بوونی دڵ و ووشک بوونی چاوەکان.

پێنجەم : هەڵوەشاندنەوەی پەیمانەکەیان ، ئەو پەیمانەی کە الله تعالى لێیانی وەرگرتبوو ، الله تعالى دەفەرموێت:

{ فَبِمَا نَقْضِهِم مِّيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةًۖ يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِ وَنَسُوا حَظًّا مِّمَّا ذُكِّرُوا بِهِ }

واتە : (ئینجا بەهۆی (پاش گەزبوونەوە و) هەڵوەشاندنەوەیان بۆ پەیمانەکەیان نەفرەتمان لێ کردن وە دڵەکانیانمان گێڕا بە دڵێکی ڕەق و وشك ، وتە و فەرموودەی الله لادەدەن لە شوێنەکانی خۆی ، وە لە بیریان کرد بەشێکی زۆرلەوەی کە ئامۆژگاری کرابوون پێی)

داوا لە الله تعالی دەکەین کە یارمەتیمان بدات و بەردەوامان بکات لەسەر شوێنکەوتنی حەق و بمانپارێزێت لە شوێنکەوتنی هەواو ئارەزووومان ، آمین. ...

(بەشی سێیەم)

لە زنجیرەی ڕابردوودا قسەمان کرد لەبارەی ئەو سیفات و کارانەی کە اللە تعالی بەهۆیەوە ڕق و غەزەبی خۆی ڕژاند بەسەر زانایانی ئەهلی کتاب ، وە هۆکاری ئەمەش هەر بە کورتی بریتی بوو لە : کیبر و خۆ بەگەورە زانین ، وە حەسوودی ، وە نەبوونی خەوف و ترسانیان لە اللە تعالی ، وە دڵ ڕەقیان ، وە فرۆشتنی ئایەتەکانی اللە تعالی بە نرخێکی کەم ، وە هەڵوەشاندنەوەی پەیمانەکەیان لەگەڵ اللە سبحانە وتعالی ، وە بە ناڕاست دانانی پێغەمبەران و نێردراوەکانی اللە تعالی ، وە کوشتنی هەندێکیان ، وە ئیمان و باوەڕ نەهێنانیان بە کۆتا نێردراو و دوایەمینی پێغەمبەران محمد (صلی اللە علیە وسلم) وە هەروەها شاردنەوەی سیفەت و خەسڵەتی پێغەمبەر (صلی اللە علیە وسلم) ، وە شێواندن و تێکەڵ کردنی حەق بە باطل.

وە هەروەها وازیان نەهێنا تەنها بە ئیمان نەهێنان پێی بەڵکو چوونە ڕیزی دوژمنەکانی و لەگەڵیان وەستان لەدژی پێغەمبەر (صلی اللە علیە وسلم) وە هەوڵیان دەدا کەوا هەرکەسێک ئیمانی پێ هێناوە دووری بخەنەوە لە ڕێگای اللە تعالی ، وە هەروەها شاهێدیان بۆ دوژمنەکانی دەدا لە کافرانی قورەیش بەوەی کە ئەوان ڕێگاکەیان

ڕاستترە لە ڕێگای پێغەمبەرمان محمد (صلى الله عليه وسلم) و هاوەڵە هەڵبژێردراوەكانی ، هەروەكو چۆن الله تعالى دەفەرموێت:

{ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُواْ نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُواْ هَؤُلاء أَهْدَى مِنَ الَّذِينَ آمَنُواْ سَبِيلًا * أولئك الذينَ لعنَهُمُ اللهُ ومن يلعنِ اللهُ فلن تجدَ له نصيرًا * أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّنَ الْمُلْكِ فَإِذًا لاَّ يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا * أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللّهُ مِن فَضْلِهِ فَقَدْ آتَيْنَآ آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُم مُّلْكًا عَظِيمًا * فَمِنْهُم مَّنْ آمَنَ بِهِ وَمِنْهُم مَّن صَدَّ عَنْهُ وَكَفَى بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا }

واتە : (ئایا ئاوڕێكت نەداوەتەوە لەوانەی بەشێك لە نامەی الله یان پێدراوە بڕوا ئەهێنن بە شتی بێ نرخ و بەرنامەی غەیری الله (بە جادووگەران و بە شەیتان) وە ئەڵێن بەوانەی كە بێ بڕوان ئەوانە ڕێبازیان ڕاسترە لەوانەی كە باوەڕیان هێناوە * ئا ئەوانە كەسانێكن كە الله نەفرینی لێ كردوون ، هەر كەسێكیش الله نەفرینی لێ بكات ئەوە هەرگیز دەست ناكەوێت بۆی هیچ یارمەتی دەرێ * ئایا ئەوانە (جوولەكەكان) بەشیان هەیە لە دەسەڵاتی پاشایەتی (خاوەنێتی بوونەوەر) ؟ (جا ئەگەر بیانبوایە) ئەو كاتە بە خەڵكیان نەدەبەخشی (بە ئەندازەی) توێكڵی دەنكە خورمایەك * یان ئێرەیی (حەسوودی

) دەبەن بە خەڵکی ؟ لەسەر ئەوەی الله پێی بەخشیوون (کە پێغەمبەرێتیە) لە فەزڵ و بەهرەی خۆی ئەوە بێگومان داومانە بە نەوەی ئیبراهیم کتێب و پێغەمبەرێتی هەروەها پێمان بەخشین دەسەڵاتێکی گەورە * جا لەو خەڵکەدا هەبوو بڕوایان بە (موحەممەد (صلى الله عليه وسلم)) هێنا هەشیان بوو بەرگری لێ کردووە ، وە دۆزەخ بەسە (بۆیان) کە ئاگرێکی هەڵگیرساوە. (
[سورەتی النساء :٥١-٥٥ . تەفسیری پوختە]

وە ئەمە لە کارە هەرە ناشیرینەکانی جولەکەکان و حەسوودی بردنیان بە پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) و ئیمانداران بوو ، بەوەی کە ئەخلاق و ڕەوشتە ناشیرینەکەیان و سرووشتە پیسەکەیان بەکار دەهێنا لەسەر ئیمان نەهێنان بە الله و پێغەمبەرەکەی (صلى الله عليه وسلم) ، وە لەجیاتی ئەمە ئیمانیان دەهێنا بە بت و جادووگەر و طاغوت ، کە ئەویش بریتییە لە ئیمان و باوەڕ هێنان بە هەموو پەرستراوێکی غەیری الله تعالى یان حوکم کردن بە غەیری شەرعی الله سبحانه وتعالى.

جا لەمەدا ساحیر و کاهین و بەندایەتی کردنی غەیری الله و گوێڕایەڵی کردنی شەیتان و هەموو ئەمانە دەگرێتەوە لە مانای (الجبت والطاغوت.)

وە بەهەمان شێوە کوفر و حەسادەتەکەیان بەکار دەهێنا لەسەر بە چاک دانانی ڕێگا و بەرنامەی کافر و بێ باوەڕان بە الله تعالی و بت پەرستیان بە چاکتر دادەنا لە ڕێگا و بەرنامەی ئیمانداران ، الله تعالی فەرموویەتی:

{ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا } واتە (وە ئەڵێن بەوانەی کە بێ بڕوان) ، واتە : لەپێناویاندا ڕووپامایی و موداهەنەیان بۆ دەکردن و وەک ڕق لێ بوونەوەیەک لە ئیمان و باوەڕ ،

{ هَؤُلاء أَهْدَى مِنَ الَّذِينَ آمَنُواْ سَبِيلًا } واتە : (ئەوانە ڕێبازیان ڕاسترە لەوانەی کە باوەڕیان هێناوە) ، واتە : لەڕووی ڕێباز و بەرنامەکەیاندا ، جا چەندە ناپاک و کەلە ڕەق و کەم عەقڵن ، چونکە چۆن دینێک بە چاکتر دادەنێن کە لەسەر بت و پەیکەر پەرستی و حەرام کردنی پاکەکان و ڕێگەدان بە پیسەکان و حەڵاڵ کردنی زۆرێک لە حەرام کراوەکان دامەزراوە ، وە هەرووەها لەسەر بەرپا کردنی ستەم کردن لەنێوان مرۆڤەکان و یەکسان کردنی خالق بە مەخلوقەکان و کوفر کردن بە الله و پێغەمبەرەکانی و کتێبەکانی دامەزراوە ؟!

چۆن زانایانی ئەهلی کتاب دینی کافران بە چاکتر دادەنێن لە دینی ئیسلام ، ئەو دینەی کە وەستاوە لەسەر عیبادەت و بەندایەتی کردنی " الرحمن " و ئیخلاص و دڵسۆز بوون بۆ الله لە نهێنی و ئاشکرایی دا

، وە وەستاوە لەسەر کوفر کردن بە هەرشتێک کە لە جێگای اللە دەپەرسترێت لە بت و پەیکەرەکان ، وە هەروەها دینی ئیسلام دامەزراوە لەسەر سیلەی ڕەحم و چاکە کردن لەگەڵ گشت درووستکراوەکان هەتاوەکو لەگەڵ ئاژەڵەکانیشدا وە بەرپاکردنی دادگەری و یەکسانی لەنێوان مرۆڤەکان و حەڕام کردنی هەموو پیسی و ستەمێک وە هەروەها ڕاستگۆیی لە هەموو قسە و کارو کردەوەیەکدا ، جا ئەو کارەی کە ئەهلی کتاب دەیانکرد گەورەترینی جەریمە و تاوان بوو.

بەڕاستی خاوەنی ئەم قسەیە کەسێکە کەوا لە گەورەترینی خەڵکیە لە عینادی و کەلە ڕەقی و سەرکەشیدا وە لە موحارەبە کردنی حەق ، بۆیە لەبەرئەمەش اللە تعالی لە ڕەحمەت و میهرەبانی خۆی دەریانی کرد ، اللە تعالی لەبارەیانەوە فەرمووی:

{ أُوْلَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللّهُ } واتە : (ئا ئەوانە کەسانێکن کە اللە نەفرینی لێ کردوون) ، واتە : اللە تعالی لە ڕەحمەت و میهرەبانی خۆی دەریانی کرد و شایەن دەبن بۆ سزا و تۆڵە بەسەریاندا ،

{ وَمَن يَلْعَنِ اللّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا } واتە : (هەر کەسێکیش اللە نەفرینی لێ بکات ئەوە هەرگیز دەست ناکەوێت بۆی هیچ یارمەتی دەرێ) ، واتە : هیچ کەسێکیان دەست ناکەوێت تاوەکو سەریان بخات

کاتێک هاناو هاواری لێ دەکەن لەکاتی سەختی ئەو سزا و عەزابەی کە ئەدرێن و پێی گەیشتوون کە هیچ کۆتاییەکیشی بۆ نییە ،

{ أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّنَ الْمُلْكِ } واتە : (ئایا ئەوانە (جوولەکەکان) بەشیان هەیە لە دەسەڵاتی پاشایەتی (خاوەنێتی بوونەوەر) ؟) ، واتە : بۆ ئەوەی بتوانن فەزڵی هەرکەسێک خۆیان بیانەوێت بیدەن بەسەر ئەو کەسەی کە دەیانەوێت تەنها بەهۆی هەواو ئارەزوویان ، خۆشیان بکەنە شەریک و هاوتا بۆ اللە تعالی لە بەڕێوەبردنی پاشایەتیەکەی ، خۆ ئەگەر ئەمەیان لە تواناادا هەبووایە ئەوا بەشێوەیەک چرووک و ڕەزیل دەبوون کە لەو پەڕی ڕەزیلی دەبوون ، وە لەبەرئەمە اللە تعالی فەرمووی : { فَإِذًا } واتە : خۆ ئەگەر بەشیان هەبووایە لە دەسەڵات و پادشایەتی اللە تعالی ،

{ لاَّ يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا } واتە : (ئەو کاتە بە خەڵکیان نەدەبەخشی (بە ئەندازەی) توێکڵی دەنکە خورمایەك) واتە : هیچ شتێکیان نەدەبەخشی تەنانەت ئەگەر کەمیش بێت وەک ئەو دەنکەش بێت کە ناوکی خورمایە ، وە ئەم وەسفەش بەهۆی ئەوەیە کە لەو پەڕی ڕەزیلین بەم ئەندازەیە ئەگەر هاتوو دەسەڵاتیان هەبێت ،

{ أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللّهُ مِن فَضْلِهِ } واتە : (یان ئێرەیی (حەسوودی) دەبەن بە خەڵکی ؟ لەسەر ئەوەی اللە پێی

بەخشیوون (كە پێغەمبەرێتیە) لە فەزڵ و بەهرەی خۆی) ، واتە : ئایا لە ئەستۆیان گرتووە تێكەڵ كردنی حەق بە باطل و شایەتی دان بۆ كوفر بەوەی كە كوفر حەق و هیدایەتە ، وە حەسوودی بردن بە پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) و بە ئیمانداران لەسەر ئەوەی كە الله تعالى پێیانی بەخشیوە لە فەزڵی خۆی ؟

وە ئەمەش شتێكی داهێنراو و غەریب نییە لەسەر فەزڵی الله تعالى كە هەركەسێكی بوێت لە بەندەكانی پێی دەبەخشێت ،

{ فَقَدْ آتَيْنَآ آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُم مُّلْكًا عَظِيمًا } واتە : (بێگومان داومانە بە نەوەی ئیبراهیم كتێب و پێغەمبەرێتی هەروەها پێمان بەخشین دەسەڵاتێكی گەورە) ، وە ئەمەش ئەو نازو نیعمەتەیە كە الله تعالى ڕژاندوویەتی بەسەر ئیبڕاهیم و نەوەكانی لە پێغەمبەرایەتی و كتاب و دەسەڵات نەوە لەدوای نەوە پێیانی داوە لە پێغەمبەرەكانی وەك داود و سولەیمان.

جا ئەو خەڵاتە بەردەوام دراوە بە بەندە ئیماندارەكان ، جا چۆن نكۆڵی خەڵاتەكەی دەكەن لە پێدانی پێغەمبەرایەتی و سەركەوتن و دەسەڵات بە محمد (صلى الله عليه وسلم) كە چاكترین و بەڕێزترین و گەورەترینی مرۆڤە لە ناسینی الله تعالى و ترسان لێی ؟!

{ فَمِنْهُم مَّنْ آمَنَ بِهِ } واتە : (جا لەو خەڵكەدا هەبوو بڕوایان بە (موحەممەد (صلی اللە علیە وسلم)) هێنا) واتە : بڕوایان بە محمد (صلی اللە علیە وسلم) هێنا و بەم هۆیەوەش خۆشی و كامەرانی دونیا و قیامەتیان بەدەست هێنا ،

{ وَمِنْهُم مَّن صَدَّ عَنْهُ } واتە : (هەشیان بوو بەرگری لێ كردووە) لەبەر كەلە ڕەقی و سەركەشی و حەسوودیان ، بەم هۆیەوەش شەقاوەت و نەگبەتی و موسیبەتەكانی دونیایان بەسەرهات ، ئەمەش بەهۆی شوێنەواری هەندێک لە تاوان و سەرپێچیەكانیانەوەیە ،

{ وَكَفَى بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا } واتە : (وە دۆزەخ بەسە (بۆیان) كە ئاگرێكی هەڵگیرساوە) ، ئەو ئاگرە هەڵدەگیرسێت بۆ هەموو ئەو كەسانەی كە كافر و بێ باوەڕن بە اللە تعالی و نكۆڵی پێغەمبەرایەتی پێغەمبەرەكانی دەكەن لە یەهود و گاورەكان و جگە لەوانیش لە جۆری كافرەكانی تر

.

جا ئەوەی كە لە پێشدا باسی لێوە كرا لە هەموو ئەو گومڕایی و پێچەوانەییەی شەرعی اللە تعالی كە ئەهلی كتاب كەوتبوونە ناویەوە ئەوا هاوشێوەی ئەمەش لە داهاتوویەكی نزیكدا لەم ئوممەتەشدا ڕوودەدات ، هەروەكو چۆن پێغەمبەرمان (صلی اللە علیە وسلم) هەواڵی بەمە داوە ، لەو ڕیوایەتەی كە أبو سەعید (اللە لێی ڕازی بێت

) ڕیوایەتی کردووە کە رسول الله (صلى الله عليه وسلم) فەرموویەتی :

(شوێن ڕێباز و بەرنامەی پێشە خۆتان ئەکەون ، بست بە بست ، وە گەز بە گەز ، هەتا ئەگەر هاتوو ئەوان بچنە کونی مارمێلکەوە ئێوەش هەوڵئەدەن بچنە ناوی و شوێنیان بکەون ، گوتمان ئەی رسول الله (صلى الله عليه وسلم) مەبەستت لە شوێن کەوتنی جوولەکە و نەساراکانە ؟ فەرمووی : ئەی کێی تر.

(واتە : هەر جوولەکە و نەساراکانن کە لاساییان ئەکەنەوە و شوێنیان ئەکەون.))

[أخرجه البخاري ومسلم]

وە ئەمەش هەواڵێکە لەلایەن کەسێکی ڕاستگۆوە ، وە هەروەها ئەو سوودەی کە لەم فەرموودەیە وەردەگیرێت : نەهی کردن و ڕێگری کردنە لە لاسایی کردنەوە و خۆچواندن بە جولەکە و نەصاراکان ، وە واجبیەتی خۆپاراستن لە کەوتنە ناو هاوشێوەی ئەوەی کە ئەوان کەوتنەوە ناویەوە لە موخالەفە و پێچەوانەییەکانی شەرع ، وە لە ترسناکترینی ئەو موخالەفە و پێچەوانانە لادانی زانایانە لە ڕێگای حەق ، وە بە دەستهێنانی دونیاکەیان بەهۆی عیلمەکەیانەوە ، وە خۆ نزیک کردنەوەیان لە طاغوتەکان و ئەو حاکم و فەرمانڕەوایانەی کە حوکم

بە غەیری شەرعی الله تعالی دەکەن و دینی الله دەگۆڕن و بەرنامەی تر دەهێنن کاری پێدەکەن لەجیاتی دینی الله تعالی ، جا ڕەنگ و بۆیەی دەکەن بۆ طاغوتەکان و بۆ حوکمەکەیان بە شەرعاندنی کارەکەیان ، وە جۆرەها فەتاوا دەردەکەن لەسەر واجبیەتی گوێڕایەڵی کردنیان و حەڕامیەتی خروج کردن لێیان ، ئەگەرچی طاغوتەکانیشیان کەوتبنە نێو هەموو نواقض و هەڵوەشێنەرەوەکانی ئیسلام یان زیاتر لەمەش بەڵکو موحارەبەی ئیسلام دەکەن بەهەموو وەسیلەیەک و یارمەتی کافران دەدەن بەسەر موسلماناندا وە موجاهیدان و زانایانی ڕاستگۆ دەکوژن و زیندانیان دەکەن ، وە هەروەها کوفری بەواح و ئاشکرایان لێ دەرکەوتووە و ڕیددە و هەڵگەڕانەوەی ڕوون و ئاشکرا لە دینی الله تعالی.

بێگومان زانایان ئەگەر تووشی ئینحراف و لادان هاتن ئەوا لەگەڵ خۆیاندا خەڵکانێکی زۆریش گومڕا دەکەن ، وە کەسانی جاهیل و خاوەنی هەواو ئارەزووش شوێنیان دەکەون وە هەروەها فەتوای زانایە گومڕاکان دەبێتە شمشێرێک بۆ دەستی طاغوتەکان و فەرمان ڕەواکان کە بەهۆیەوە دەدەن لە هەموو ئەو کەسانەی کە بانگەواز بە ڕاستەقینەیی بۆ دینی الله تعالی دەکەن و داوای حوکم کردن بە شەریعەتەکەی دەکەن و ئینکاری دەکەن لە مولات و دۆستایەتی

کردنی ئەو دەسەڵاتدارانەی کە دوژمنی اللە تعالی ن ، وە پێویستە کەوا لێرەدا پرسیارێکی گرنگ بکرێت:
ئایا تەنها هەبوونی عیلم بەبێ کار پێکردنی زاناکە ڕزگار دەکات لە عەزاب و سزای اللە تعالی ، وە هەروەها پلەشی بەرز دەکاتەوە لەلای اللە ؟

نەخێرسوێند بە اللە ، عیلم بەبێ کردەوە سزایە بەسەرخاوەنەکەیەوە ، چجای ئەگەر هاتوو عیلمەکەی کردە پەیژەیەک بۆ گەیشتن بە خۆشی و ڕازاوەییەکانی دونیا وە هەم و غەمی بەدەست هێنانی پلەو پایە بێت لەلای خاوەن پێگە و سوڵتان و دەسەڵاتدارەکان ؟!
عبداللە ی کوڕی موبارەک (ڕەحمەتی اللە لێی بێت) بۆ یەکێک لە زاناکانی سەردەمی خۆی ئەم شیعرەی فەرمووە ، کاتێک یەکێک لە ویلایەتەکانی لە ئەستۆی خۆی گرتبوو ، وە ترسی لێی هەبوو لەوەی کە بەهۆی ئەمەوە دینەکەی لە دەست بدات:
يَا جَاعِلَ الْعِلْمِ لَهُ بَازِيًّا
يَصْطَادُ أَمْوَالَ الْمَسَاكِينِ
اِحْتَلْتَ لِلدُّنْيَا وَلَذَّاتِهَا
بِحِيلَةٍ تَذْهِبُ بِالدِّينِ
فَصِرْتَ مَجْنُونًا بِهَا بعدمَا

كُنْتَ دَوَاءً لِلْمَجَانِينَ
أَيْنَ رِوَايَاتُكَ فِي سَرْدِهَا
فِي تَرْكِ أَبْوَابِ السَّلَاطِينِ
إِنْ قُلْتَ أُكْرِهْتُ فَذَا بَاطِلٌ
زَلَّ حِمَارُ الْعِلْمِ فِي الطِّينِ

بۆیە مرۆڤی موسلمان ڕزگاری نابێت تەنها كاتێک كەوا تەڵەبی عیلم بكات بە مەبەستی گەیشتنی بێت بە دیداری الله تعالى ، نەوەک بەهۆیەوە بیەوێت سوودێک لە سوودەكانی دونیایی بەدەست بهێنێت ، جا جیاوازی نییە بۆ مەدح و پیا هەڵدانی بێت یان بۆ بەدەستهێنانی پێگەیەک بێت یان بۆ دەستكەوتنی ماڵ و سامان بێت یان بە مەبەستی گەیشتن بە پێشەوایەتی بێت جا دینی بێت یان دونیایی بێت.

لە فەرموودەكەی أبو هورەیرە هاتووە (الله لێی ڕازی بێت) كە موسلیم لە [صەحیحەكەیدا] هێناویەتیەوە ، كە پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) فەرموویەتی:

(یەكەم كەس لە قیامەتدا مەحكەمە دەكرێت كەسێكە شەهید كراوە ، لەبەردەم الله دا ڕایدەوەستێنن ، الله تعالى نیعمەتەكانی خۆی یەكە یەكە بیر دێنێتەوە ، ئەویش دانی پێیاندا دەنێت ، جا الله تعالى

دەفەرموێت : دەی تۆ چ کارێکت کردووە بەو نیعمەتانەی پێم بەخشیت ؟ ئەویش دەڵێت : منیش لەپێناوی تۆدا جەنگم کردووە تا شەهید کرام ، اللہ تعالی دەفەرموێت : درۆت کرد ، بۆیە جەنگت کرد تاکو پێت بوترێت ئازایە ، ئەوەشیان لە دونیادا پێ وتیت ، ئەوسا اللہ تعالی فەرمان دەدات ، لە سەرڕوو کێشی دەکەن و دەیهاونە ناو دۆزەخ ، دووەمیان زانا و مامۆستا و قورئان خوێنێکە دەیهێنن ، لەبەردەم اللہ دا ڕایدەوەستێنن ، اللہ تعالی ش نیعمەتەکانی خۆی یەکە یەکە بیر دێنێتەوە ، ئەویش دانی پێیاندا دەنێت ، جا اللہ تعالی دەفەرموێت : دەی تۆ چ کارێکت کردووە بەو نیعمەتانەی پێم بەخشیت ؟ ئەویش دەڵێت : منیش لەپێناوی تۆدا زانست فێر بووم و خەڵکی دیکەشم فێر کرد و لەبەر ڕەزامەندی تۆ قورئانم دەخوێند و دەوتەوە ، اللہ تعالی دەفەرموێت : درۆت کرد ، بۆیە ئەو ئیشانەت کرد تاکو پێت بوترێت زانایە ، ئەوەشیان لە دونیادا پێ وتیت ، ئەوسا اللہ تعالی فەرمان دەدات لە سەر ڕوو کێشی دەکەن و دەیهاونە ناو دۆزەخ ، سێهەمیان کەسێکە اللہ تعالی لە دونیادا سەروەت و سامان و داراییەکی هەمە چەشنەی پێ بەخشیوە ، لەبەردەم اللہ دا ڕایدەوەستێنن ، اللہ تعالی نیعمەتەکانی خۆی یەکە یەکە بیر دێنێتەوە ، ئەویش دانی پێیاندا دەنێت ، جا اللہ تعالی دەفەرموێت : دەی تۆ چ کارێکت کردووە بەو

نیعمەتانەی پێم بەخشیت ؟ ئەویش دەڵێت : منیش لەهەر جێیەکدا کە تۆ پێت خۆش بوو ڕەزامەندیت لەسەری بوو بەخشیم و خەرجم کرد ، الله تعالی دەفەرموێت : درۆت کرد ، بۆیە خەرجت کرد تا پێت بوترێت سەخی و جوامێرە ، ئەوەشیان لە دونیادا پێ وتیت ، ئەوسا الله تعالی فەرمان دەدات لە سەر ڕوو کێشی دەکەن و دەیهاونە ناو دۆزەخ)

" نسأل الله السلامة والعافية "

إبن رسلان ی شافعی دەفەرموێت:

هەرزانایەک کاربە عیلمەکەی نەکات
سزا دەدرێت لە پێش بت پەرستەکان.

وە هەرلەبەرئەمەش زۆرێک لە ئەهلی عیلم لە سەرەتای کتێبەکانیان بە فەرموودەی : (إنما الأعمال بالنيات) دەستیان پێ کردووە ، بۆ ئاگادار کردنەوەی طالب العلم ، تاوەکو لە خوێندن و فێربوونی عیلمەکەی و لە فێرکردنی خەڵکیدا نیەتەکەی پاک بکاتەوە بۆ الله تعالی ، وە بەڕاستی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) هەواڵی داوە کە : (القرآن حجة لك أو عليك) [رواه الإمام مسلم] واتە : (قورئان بەڵگە و حوججەیە بۆت یاخود دەبێتە حوججە بەسەرتەوە (لە قیامەت)) .

جا قورئان حوججە و بەڵگەیە بۆ کەسێک کە بە تەدەبور و تێڕامانەوە دەیخوێنێتەوە و لەوەی تیایدا هاتووە خۆی فێردەکات و کارو کردەوەش دەکات بەوەی کە لێیەوە فێردەبێت ، بەڵام ئەو کەسەی کە پشت لە کتابی اللە تعالی دەکات یان هەر شتێک کە لەنێو قورئاندا هاتووە خۆی لێ شارەزا دەکات بەڵام کاری پێ ناکات ئەوا لە ڕۆژی قیامەتدا قورئان دەبێتە حوججە بەسەریەوە.

وە بەڕاستی اللە تعالی هەواڵی داوە کەوا ئەو کەسانەی لەنێو عیلم دا ڕۆچوون لە اللە تعالی دەپاڕێنەوە و دەڵێن:

﴿ رَبَّنَا لا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴾

واتە : (ئەوانە دەڵێن) پەروەردگارا.. دوای ئەوەی کە هیدایەت و ڕێنموویت کردین ، دڵەکانمان لامەدە لە ڕێگەی ڕاست و لە ڕەحمەت و بەخششی تایبەتی خۆت بەهرەوەرمان بکە ، چونکە بەڕاستی تۆ بەخشندە و بەخشێنەری.

[سورەتی آل عمران : ٨ . تەفسیری ئاسان]

واتە : دڵەکانمان لە ڕێگای حەق و ڕاستیدا لامەدە بەهۆی جەهل و بەرهەڵستیمانەوە ، بەڵکو بمانگێڕە بەو کەسانەی کە بەردەوام و جێگیرن لەسەر دینەکەت و هیدایەت دراون و ڕێنمایی خەڵکیش

دەکەن جا خۆڕاگر و چەسپاومان بکە لەسەر هیدایەتەکەت و بمانپارێزە لەو شتانەی کە بەلاڕێ چووەکانی پێ تاقی کراوەتەوە ،

، { وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً }

واتە : بەهۆی ئەو ڕەحمەت و میهرەبانیە گەورەیەی کە هەتە تەوفیقمان بکە بۆ ثەبات و خۆڕاگری لەسەر ئیسلام کەمتەرخەم نەبین و گۆڕانیشمان بەسەر نێت ،

، { إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ }

واتە : خاوەن بەخشندەی بێ ئەندازە و بەخشەری بە هەموو درووستکراوەکان.

وە ئەو زانایەی کە کار بە عیلمەکەی دەکات لە پێشدا پێگە و پلەو پایەکی بەرزی هەیە لەلای الله تعالی ، وە لە پاشانیش لەلای موسلمانان پێگە و قەدرو ڕێزی تایبەتی خۆی هەیە ، بۆیە الله تعالی ستایشی ئەوانەی کردووە کە تەنها لەو دەترسن و بێجگە لەو ترسیان لە هیچ کەسێکی تر نییە ، جا الله تعالی دەربارەی ئەو کەسانەی کە پەیامەکانی الله تعالی دەگەیەنن لە پێغەمبەران و نێردراوەکان (سەلامی الله لە هەموویان بێت) پاشان ئەو کەسانەش کە بانگەوازی بۆلای الله دەکەن لەم ئوممەتەدا فەرموویەتی:

{ الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالاتِ اللَّهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلا اللَّهَ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا }

واتە : ئەوانەی کە پەیامەکانی الله دەگەیەنن ، وە لەو دەترسن و جگە لەو لە هیچ کەسی تر ناترسن ، الله خۆی بەسە کە پاداشتی (چاکەکاران بداتەوە و لە بێ باوەڕانیش بپرسێتەوە.)

. [سورەتی الأحزاب : ٣٩]

ئیمامی إبن کەثیر (ڕەحمەتی الله لێ بێت) دەفەرموێت:

"الله تعالی مەدح و وەسفی ئەو کەسانە دەکات کە پەیامەکانی دەگەیەنن:

{ الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالاتِ اللَّهِ } واتە (ئەوانەی کە پەیامەکانی الله دەگەیەنن) ، واتە : پەیامەکانی الله تعالی دەگەیەنن بە درووستکراوەکانی و ئەو ئەمانەتەی لەسەر شانیانە جێبەجێی دەکەن ،

{ وَيَخْشَوْنَهُ } واتە : (وە لەو دەترسن) ، واتە : تەنها لە الله دەترسن و بێجگە لەویش ترسیان لە هیچ کەسێکی تر نییە ، چونکە هەڕەشە و پالاماری هیچ کەسێک ڕێگریان لێ ناکات لە گەیاندنی پەیامەکانی الله تعالی ،

{وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا } واته : (الله خۆی بەسە كە پاداشتی (چاكەكاران بداتەوە و لە بێ باوەڕانیش بپرسێتەوە)) ، واتە : تەنها الله ش بەسە كە سەرخەر و یارمەتی دەر بێت ،

وە بەڕێزترین مرۆڤ بۆ ئەم پلەو پایە بەرزە بەڵكو بۆ هەموو پلەو پایەیەكی بەرز محمدی نێردراوی الله یە (صلى الله عليه وسلم) ، چونكە هەڵسا بە گەیاندن و بڵاوكردنەوەی ئەم پەیامە پیرۆزە بۆ گەلانی ڕۆژئاوا و ڕۆژهەڵات و بۆ هەموو نەوەكانی ئادەم لە هەر كوێیەك بن ، وە الله تعالى بڕیاری خۆیەتی و بەرنامە و ئاینەكەی سەرخست بەسەر هەموو ئاین و بەرنامەكانی تردا ، چونكە پێغەمبەرە پێشووەكان تەنها بۆ سەر گەلەكانیان ڕەوانە كرابوون بەڵام پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) ڕەوانە كرا بۆ هەموو خەڵكی بە عەرەب و عەجەمەوە ، بە مرۆڤ و جن ەوە ،

{ قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا }

واتە : ((ئەی محمد (صلى الله عليه وسلم) بڵێ : ئەی خەڵكینە بەڕاستی من پێغەمبەر و فرستادەی الله م بۆ ئێوە بەگشتی)

[الأعراف : ١٥٨) ،

پاشان ئوممەتەكەی بوونەتە میراتبەری ئەو پلەو پایەی گەیاندنە لەدوای خۆیەوە ، جا بەرزترینی ئەو كەسانەی كە بەم كارە هەستان

لەدوای خۆیەوە هاوەڵەکانی بوون (الله لێیان ڕازی بێت) جا هاوەڵەکانی بە چاکی هەڵسان بە گەیاندنی و بەو شێوەیەی کە فەرمانی پێدابوون گەیاندیان لە گشت ڕوویەکەوە لە گفتوگۆ و هەڵسوکەوتیان و بارو دۆخیان و لە شەو و ڕۆژ و لە سەفەر و لە پەنهانی و ئاشکراییاندا (الله تعالى لێیان ڕازی بێت) ، دوای ئەوانیش هەموو پاشینەکان ئەو پەیامەیان لە پێشینەکانی خۆیان وەرگرتووە هەتا ئەم زەمانەی ئێمە ، جا بەهۆی نور و ڕووناکیەکەیان هیدایەت دراوەکان اقتدایان پێ دەکەن ، وە لەسەر مەنهەجەکەیان دامەزراوەکان لەسەری دەڕۆن ، داوامان وایە لە الله تعالى ئێمەش بکات بە یەکێک لەوانەی کە دەبنە میراتبەری پێشینەکان " ووتەکەی کۆتایی هات ، ڕەحمەتی الله لێی بێت.

کەواتە مەبەستمانە قسە دەربارەی ئەو صیفاتانە بکەین کە واجبە لە زانایاندا هەبێت ، جا لە پێشیدا ئەوەی کە واجبە لەسەر هەموو موسلمانێک کە پێی بناسرێت و وەسفی پێ بکرێت ، هەموو سیفەتێکە کە الله تعالى وەسفی ئیمانداارانی پێ کردووە جا وەسف کردنی بە ئەهلی عیلم لە هەموو شتێک لەپێشتر و شایستە ترە ، چونکە پێگەیشتنی حوججە بەسەریانەوە گەورەترە لە پێگەیشتنی ئەو حوججەیە بەسەر بێجگە لەوان بەهۆی ئەوەی کە ئەوان حەق

دەناسن ، هەروەها چونکە ئەوان لەڕووی عیلمەوە جیاوازن لە کەسانی غەیری خۆیان لە موسلمانان ، بەهۆی ئەوەی لە عیلمە شەرعیەکان فێربووینە کە فێربوونی عیلم و زانست فەرزی کیفایەیە جا لەگەڵ تەواو بوونیان لەو عیلمەی کە دەستیان کەوتووە دەبێتە فەرزی عەین ، لەپاشانیشدا موسلمانان دەگەڕێنەوە بۆلای ئەوان لەو شتانەی کە بەسەریان دێت و دەیبینن ، چونکە ئەوان عیلمیان هەیە بە بەڵگەکانی شەرع و علومی ئالە لەوەی کە شیاویانە بۆ اجتهاد و استنباط کردنی حوکمەکان ، وە عیلم و زانست یش دوو دانەیە : هەبوونی عیلم بە الله ، وە هەبوونی عیلم بە فەرمانەکانی ، جا ئەوەی ئەهلی عیلمە لە هەموو خەڵک زیاتر شارەزایە بە ناو و صیفات و ئەفعالەکانی الله سبحانە وتعالى ، وە سەرنج دەدەن لە ماناکانی و ئاثاری ناوەکان و صیفاتەکانی الله تعالى لە ئایەتەکانی قورئان و ئایەتەکانی کەونی ، لەبەرئەمە الله تعالى باسی شایەتی دانەکانیانی کردووە لەسەر بەتاک دانانی خۆی ، وە شایەتی دانەکانیانی لەگەڵ شایەتی دانی فریشتەکان باس کردووە:

{ شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ }

واتە : الله شایەتی ئەدات (واتە ڕای دەگەیەنێت و بە بەڵگە دەی چەسپێنێت) کە بەڕاستی هیچ پەرستراوێک نییە ئەو نەبێ ، وە فریشتەکانیش شایەتی ئەدەن (واتە ئیقرار ئەکەن) وە خاوەن زانستەکانیش شایەتی ئەدەن (واتە باوەڕی چەسپاویان هەیە) ، (الله) هەمیشە دادپەروەری ڕاگرتووە ، هیچ پەرستراوێکی بەڕاستی نییە تەنیا الله نەبێ کە بالادەستی کاربەجێیە.

[سورەتی آل عمران : ١٨ . تەفسیری پوختە]

وە هەروەها هەبوونی عیلمێکی صەحیح و درووست بە الله تعالى و بە دینەکەی ، خاوەکەی دەگەیەنێتە ئەو ئاستەی کە لە الله بترسێت ، هەروەکو چۆن الله تعالى فەرموویەتی:

{ إِنَّما يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبادِهِ الْعُلَماءُ }

واتە : بەڕاستی لەناو بەندەکانی الله دا تەنیا زانایان (وەك پێویست) لە الله دەترسن.

[فاطر: ٢٨]

(بەشی چوارەم)

وە هەروەها هەبوونی عیلمێکی صەحیح و درووست بە الله تعالى و بە دینەکەی ، خاوەکەی دەگەیەنێتە ئەو ئاستەی کە لە الله بترسێت ، هەروەکو چۆن الله تعالى فەرموویەتی:

{ إِنَّما يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبادِهِ الْعُلَماءُ }

واتە : بەڕاستی لەناو بەندەکانی الله ـدا تەنیا زانایان (وەك پێویست) لە الله دەترسن.

[فاطر : ٢٨]

واتە : بەڕاستی ئەوانەی لە الله دەترسن لە کاتێکدا کە کەس دیار نیە و پەروەردگاریش لێیان پانهانە زانایانن ، ئەوانەی کە عیلمیان هەیە بە صیفاتەکانی الله ، بەهۆیەوە لە هەموو شتێک بە گەورەتری دادەنێن ، کەواتە هەرکەسێک بە ئەندازەی زیاد بوونی عیلمی بە الله تعالى خەوف و ترسانیشی لە الله زیاد دەبێت ، وە شایەنترینی خەڵکی بە ترسانیان لە الله تعالى زانایانن ئەوانەی کە ئیمانیان هێناوە بە الله وە هەروەها بەهۆی ئایەتەکانی الله تعالى لە ئایەتەکانی قورئانی و کەونی دا ئیمانیان زیاد دەکات ، هەروەکو چۆن الله تعالى دەفەرموێت
:

{ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ * الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ * أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا ۚ لَّهُمْ دَرَجَاتٌ عِندَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ }

واتە : (بێگومان ئیماندارانی ڕاستەقینە تەنها ئەوانەن : (یەکەم) کە کاتێک ناوی الله بردرا ، ئەوە دڵەکانیان دەترسێت و دەهەژێت ، (دووهەم) کاتێکیش ئایەت و فەرمانەکانی ئێمەیان بەسەردا بخوێنرێتەوە ، ئەوە ئیمان و باوەڕیان زیاد دەکات ، (سێهەم) (لە هەموو کارو بارێکیشیاندا) هەر پشت بە پەروەردگاری خۆیان دەبەستن * (چوارەم) ئەوانەن کە نوێژەکانیان بە چاکی ئەنجام دەدەن ، (پێنجەم) هەندێک لەو ڕزق و ڕۆزیەی پێمانداون ، دەبەخشن و سەرفی دەکەن * ئا ئەوانە هەر خۆیان ئیمانداارانی ڕاستەقینەن ، چەندەها پلەو پایەی بەرزیان بۆ هەیە لای پەروەردگاریان و لێخۆش بوون و ڕزق و ڕۆزی هەمیشەیی لەگەڵ ڕێزدا) [سورەتی الأنفال : ٢-٤]

وە هەروەها الله تعالی دەربارەی سەرنج دانی زانایان بۆ ئایەتەکانی کەونی (الكونية) فەرموویەتی:

{ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بِيضٌ وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ * وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ }

واته : (ئایا سەرنجت نەداوە كە بەڕاستی الله لە ئاسمانەوە بارانی باراندووە ، جا ئێمە بەو بارانە جۆرەها بەروبوومی جیاوازمان دەرهێنا كە (ڕەنگیان ، قەبارەیان ، تامیان ، بۆنیان ، شێوەیان ، شوێنیان ، وەرزیان) جیاوازە ... هەروەها هەندێ لە كەژو كێوەكانمان بە زنجیرە كێشاوە ، هەیانە چین و هێڵ و نەخشی سپی و سوورە و ئەوانیش ڕەنگیان جیاوازە ، هەشیانە ڕەشێكی تاریك و تۆخە * هەروەها بەو شێوەیە لە خەڵكیش ، لە گیانداران و ماڵاتیش ، جۆرەها ڕەنگ و شێوە و قەبارەی جیاواز هەیە.

بەڕاستی هەر زاناكان پەی بەو نهێنییانە دەبەن و لەناو بەندەكانی الله دا هەر ئەوان لە الله دەترسن (لە سەردەمی علم و زانستیدا ئەم ڕاستیە ڕوونە چونكە زانا و پسپۆڕان كاتێك وردەكاری بەدیهێنراوان پەی پێ دەبەن ، زۆر هەست بە گەورەیی و دەسەڵاتی الله دەكەن). بەڕاستی ئەو الله یە زۆر باڵادەستە و زۆریش لێخۆشبووە (كاتێك ڕووی تێ دەكەن و باوەڕی پێ دەهێنن)

[فاطر: ٢٧ - ٢٨]

وە هەركەسێک عیلمی بە الله تعالی كەم بێت ئەوا لەبەرامبەریشدا ترسان لێی كەمتر دەبێت لەبەر جەهلەكەی و خراپی تێڕوانینی لەو شتانەی كە لە پاشی ئەم ژیانەدا هەیە ، چونكە خولگە و بازنەی ترسان : لەسەر ناسینی الله تعالی و هەبوونی عیلم بە فەرمانەكانیەتی لەگەڵ ئەنجام دانی كردەوەی چاكە و لەگەڵ بوونی خشوع و ملكەچ بوونی بۆ الله تعالی ، پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) فەرموویەتی:

(أنا أخشاكم لله وأتقاكم له)

واتە : (من لە هەمووتان زیاتر لە الله دەترسم ، وە لە هەمووتان بەتەقوا ترم).

وە ڕەبیعی كوڕی ئەنەس دەفەرموێت:

" هەركەسێک لە الله تعالی نەترسێت ئەوا زانا نییە "

وە ئیمامی موجاهید فەرموویەتی:

" بەڕاستی زانا كەسێكە كە لە الله عزوجل دەترسێت. "

وە پێشخستنی لەفزی جەلالە (واتە : ووشەی الله) و دواخستنی العلماء (لە ئایەتەكەدا) ئەو سوودەی لێ وەردەگیرێت كە : ئەوانەی لە الله دەترسن لەنێو بەندەكانیدا بریتین لە زانایان بێجگە لەوان كەسێكی تر نییە (وەک ئەوان بەم ئەندازەیە لە الله بترسن) ، وە

بێگومان ترسان لە الله تعالى ئەوکاتە زیاد دەبێت کە بەندە عیلمی هەبێت بە الله و بە فەرمانەکانی الله تعالى ،

(إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ) واتە : (بەڕاستی ئەو الله یە زۆر باڵادەستە و زۆریش لێخۆشبووە.)

لێرەدا تەعلیل ێک هەیە بۆ ترسانی زانایان لە پەروەردگاریان لەبەرئەوەی صیفەتی " **العزة** " بەڵگەیە لەسەر کەمال و تەواویەتی توانا و قودرەتی الله تعالى بەسەر سزادان و خەشم گرتنی لە سەرپێچی کاران ، وە هەروەها " **المغفرة** " بەڵگەیە لەسەر پاداشت دانەوەی گوێڕایەڵی کاران و لێ خۆش بوونیان ، وە الله تعالى سزادەر و پاداشت دەرەوەیە کەواتە حەق و مافیەتی کە بەندە لێی بترسێت چونکە الله تعالى هێزو توانای بەسەر هەموو شتێکدا هەیە.

جا ترسان لە الله تعالى پاڵنەرێکە لە پابەند بوون و چەسپاو بوون لە دڵیدا بۆ هەبوونی تەقوای الله تعالى بە ئەنجام دانی ئەو کردەوانەی کە فەرمانی پێ کراوە لە فەرزەکان و واجبەکان و وازهێنان لە هەموو ئەو کردەوانەی کە حەرام کراوە لە گوناهە گەورەکان و تاوانەکان وە هەروەها تەقوا کامل و تەواو نابێت تەنها بە ترسان نەبێت لە الله تعالى و لە سزاکەی و هەبوونی ئومێد بە رەحمەت و پاداشتەکەی.

ئیمامی أحمد و بەیهەقی ڕیوایەتیان کردووە کە لە کتێبی [الزهد الكبير]دا هاتووە لە طلق ی کوڕی حبیب ـەوە (ڕەحمەتی الله لێی بێت) کەوا فەرموویەتی:

» تەقوا و ترسان لە الله : ئەوەیە کە کار بکەیت بە گوێڕایەڵی کردنی فەرمانەکانی الله بەپێی ئەو نور و ڕووناکیەی کە لەلایەن الله تعالی هاتووە ، وە ئومێد بوون بە پاداشتی الله ،

وە واز بهێنیت لە سەرپێچی کردنی الله بەپێی ئەو نور و ڕووناکیەی کە لەلایەن الله تعالی هاتووە ، وە بترسیت لە سزای الله. «

ئیمامی الذهبي (ڕەحمەتی الله لێی بێت) لە لێدوانی لەسەر ئەم ووتەیە دەفەرموێت:

» تەقوا و ترسان لە الله نییە تەنها بە کردەووەوە نەبێت ، وە کردەووەش نییە تەنها بە تێڕامان و بیرکردنەوە نەبێت لە زانست و شوێنکەوتن ، وە ئەمەش سوودی نابێت تەنها بە إخلاص و دڵسۆزیەوە نەبێت بۆ الله ،

نەوەک بۆ ئەوەی بگوترێت : فولان وازی لە تاوان و سەرپێچی هێناوە بەهۆی نور و ڕوناکی فیقه و عیلم ـەوە ، لەکاتێکدا تاوان و سەرپێچی پێویستی بە دوورکەوتنەوەی دەبێت بە ناسینی تاوانەکە ،

وه‌ ده‌بێت وازلێ هێنانیشی له‌به‌رترسانی بێت له‌ الله‌ تعالی ، نه‌وه‌ک بۆ ئه‌وه‌ی مه‌دح و ستایش بکرێت به‌هۆی وازلێهێنانی ، جا هه‌رکه‌سێک به‌رده‌وام بێت له‌سه‌ر ئه‌م وه‌سیه‌ت و ئامۆژگاریه‌ ئه‌وا سه‌رفراز و براوه‌یه‌. »

وه‌ شایه‌نترینی خه‌ڵکی به‌وه‌ی که‌ وه‌صف ده‌کرێت به‌ صیفاتی ئه‌هلی ئیمان ئه‌و که‌سانه‌نه‌ که‌ الله‌ تعالی خۆشی ده‌وێن ، ئه‌وانیش ئه‌ویان خۆش ده‌وێت ئه‌وانیش زانایانن ، الله‌ تعالی ده‌فه‌رموێت:

{ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَن يَرْتَدَّ مِنكُمْ عَن دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ۚ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ }

واته‌ : (ئه‌ی ئه‌وانه‌ی باوه‌ڕتان هێناوه‌ ، هه‌ر که‌س له‌ ئێوه‌ له‌ ئاین و به‌رنامه‌که‌ی وه‌رگه‌ڕێت و پاشگه‌ز ببێته‌وه‌ ، ئه‌وه‌ (هه‌ر خۆی زه‌ره‌ر ده‌کات) ئه‌وه‌ له‌ ئاینده‌دا الله‌ که‌سانێک ده‌هێنێته‌ کایه‌وه‌ (ئه‌وه‌نده‌ ڕێک و پێک و باوه‌ڕ دامه‌زراون) په‌روه‌ردگاری مه‌زن خۆشی ده‌وێن ، ئه‌وانیش ئه‌ویان خۆش ده‌وێت ، هه‌روه‌ها ملکه‌چ و فه‌رمانبه‌ردار و به‌سۆزن بۆ ئیمانداران و سه‌ربڵند و نه‌خۆرو ده‌روون به‌رزن به‌سه‌ر

بێ باوەڕاندا ، لە پێناو ڕێبازی الله دا و بۆ بەدەستهێنانی ڕەزامەندی ئەو هەوڵ دەدەن و خەبات دەکەن و تێدەکۆشن ، لە لۆمەی لۆمەکەرانیش ناترسن (ئەم خۆشەویستی و هەڵبژاردن و سۆز و تێکۆشانە) فەزڵ و ڕێزی تایبەتی الله یە کە دەیبەخشێت بە هەر کەس کە بیەوێت و (شایستە بێت) و الله فراوانگیر و زانایە (بە نهێنی و ئاشکرا ، بە شایستەیی و ناشایستەیی هەرکەس و هەر لایەنێک).
[سورەتی المائدة : ٥٤]

کەواتە جیاکردنەوە نییە لەنێوان عیلم و لەنێوان ترسان لە الله تعالی و کارکردن بە قورئانەکەی و سوننەتی پێغەمبەرەکەی (صلی الله علیه وسلم) ، جا هەرکەسێک کارو کردەوانێک ئەنجام بدات کە بەهۆیەوە الله تعالی تورە بکات ئەوا عیلم و زانستەکەی نابێتە شەفاعەت و تکاکار بۆی ، بەڵکو دەبێتە بەڵگە و حوجە بەسەریەوە ، چونکە زانایان عیلمیان هەیە و دەزانن کە هەرگیز مۆڵەتیان پێ نەدراوە لەوەی کە هەر شتێک بیانەوێت و مەبەستیان بێت ئەنجامی بدەن لە موخالەفە و پێچەوانە کردنی فەرمانەکانی پەروەردگاریان سبحانە وتعالی چونکە تەنانەت ئەمە بۆ پێغەمبەرانیش نییە کە ئەنجامی بدەن (علیهم الصلاة والسلام) ئەو پێغەمبەرانەی کە الله تعالی بە کۆتایەمینیان دەفەرموێت (صلی الله علیه وسلم) :

(قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ)

واتە : (هەروەها ئەی محمد (صلى الله عليه وسلم) بڵێ : بەڕاستی من زۆر لە سزای ڕۆژێکی گەورە دەترسم کە سزای ڕۆژی قیامەتە ئەگەر یاخی بم لە فەرمانی پەروەردگارم) .

[الأنعام : ١٥]

وە الله تعالى هەواڵی گەیاندووە دەربارەی ئەوەی کە وەحی کردووە بۆلای پێغەمبەرەکانی و نێردراوەکانی (عليهم الصلاة والسلام) کە فەرموویەتی:

{ وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ * بَلِ اللَّهَ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ }

واتە : (سوێند بە الله : با دڵنیابن کە وەحی و نیگا نێردراوە بۆ تۆو بۆ ئەوانەی پێش تۆش : ئەگەر هاوەڵگەر بیت و شەریک بۆ الله بڕیار بدەیت کارو کردەوە چاکەکانیشت پووچە و دەچیتە ڕیزی خەسارەتمەند و زەرەرمەندانەوە * نەخێر بەگوێیان مەکە ، کەواتە هەر تەنها الله بپەرستە و لە دەستەی سوپاسگوزاران بە).

[الزمر: ٦٥-٦٦]

وە بەدڵنیاییەوە الله تعالى موسلمانانی ووریا کردۆتەوە لە ترسناکی زانایە دین فرۆشەکان ، ئەوانەی کە دینەکەیان لە بەرامبەر نرخێکی

کەم دەفرۆشن ، وە هیچ گومانی تێدا نییە هەر نرخ و بەهایەک کە ئینسان وەریدەگرێت لە بەرامبەر دینەکەیدا ئەوا کەم و هیچ و پووچە هەرچەندە ئەو بە زۆریشی ببینێت و پێی هەڵبخەڵەتێت ، الله تعالی دەفەرموێت:

{يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ}

واتە : (ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە بەڕاستی زۆر لە زانا و عابیدەکان (ی جوولەکە و گاوور) سامان و ماڵی خەڵکی دەخۆن بە ناهەق و بەرگری (خەڵك) دەکەن لە ڕێگەی الله)

[سورەتی التوبة : ٣٤ . تەفسیری پوختە]

ئەگەرچی ئەم ئایەتە دەربارەی ئەهلی کتاب وترابێت بەڵام ئیللا بۆ وریا کردنەوە و ئاگادار کردنەوەیە لە هاوشێوەکانیان لە تێکدانی دین و دونیای خەڵکیدا.

إبن کەثیر (رەحمەتی الله لێ بێت) دەربارەی ئەم ئایەتە دەفەرموێت :

"مەبەست لێرەدا خۆلادان و ئاگاداریە لە زانایانی خراپ و خودا پەرستە گومڕاکان ، هەروەکو چۆن سوفیانی کوڕی عویەینە دەفەرموێت : (ئەوەی خراپ بووبێ لە زاناکانمان ، ئەوکەسە

هاوشێوەیی جوولەکەی تیا بووە ، وە هەرکەسێکیش لە عابیدەکانماندا خراپ بێ ئەوە هاوشێوەی مەسیحیەکانە) ،

وە لەم فەرموودەیەدا کە ئیمامی موسلیم ڕیوایەتی کردووە هاتووە : أبو سەعیدی خودری ئەڵێت : پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) فەرموویەتی : (شوێن ڕێبازو بەرنامەی پێشە خۆتان ئەکەون ، بست بە بست ، وە گەز بە گەز ، هەتا ئەگەر هاتوو ئەوان بچنە کونی مارمێلکەوە ئێوەش هەوڵئەدەن بچنە ناوی و شوێنیان بکەون ، گوتمان یا رسول الله (صلى الله عليه وسلم) مەبەستت لە شوێن کەوتنی جوولەکە و نەساراکانە ؟ فەرمووی : ئەی کێی تر.

(واتە : هەرجوولەکە و نەساراکانن کە لاساییان ئەکەنەوە و شوێنیان ئەکەون) ، وە لە ڕیوایەتێکی تردا هاتووە : فارس و ڕۆمەکانن ؟ فەرمووی : ئەو خەڵکە کێن جگە لەوان) ،

وە بە کورتی ئاگادار کردنەوەیە لە خۆ چوواندن پێیان لە هەڵسوکەوتیان و قسە کردنیاندا ، بۆیە الله تعالى فەرموویەتی : (لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ) واتە : (سامان و ماڵی خەڵکی دەخۆن بە ناهەق) ،

چونکە ئەوانە ماڵی دونیا دەخۆن بەهۆی دین و کاربەدەستی و پلەو پایەکانیانەوە لەنێو خەڵکیدا ، وەک چۆن زاناکانی جولەکە لە چەرخی

نەفامیدا خاوەن ڕێز و پلەو پایە بوون لای خەڵکی و کاری خەڵکی تەنیا ئەوە بوو کە دیاری و سەرانەیان بۆ بەرن ، کاتێکیش کەوا الله تعالى پێغەمبەرەکەی خۆی بۆ ناردن ئەوان لەسەر گومڕایی و خودا نەناسی و لاساری خۆیان بەردەوام بوون ، بە هیوای ئەوەی ئەو کاربەدەستی و پلەو پایەیان هەر بۆ بمێنێ ، الله تعالى ش بە ڕووناکی پێغەمبەریەتی ئەو سەروەریانەی کوژاندنەوە و لێی سەندنەوە لەجێی ئەوە سووک و ڕیسوای کردن و تووشی غەزەبی الله بوون ، کاتێک کە الله تعالى دەفەرموێت : (وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) واتە : (وە بەرگری (خەڵك) دەکەن لە ڕێگەی الله) ، واتە : ئەوانە لەگەڵ خواردنی ئەو حەرامەدا دەبوونە ڕێگریش لە ڕێی خەڵکیدا کە شوێنی هەق بکەون و ئەو هەقەیان بەو پڕو پووچە دەشاردەوە ، لەناو ئەوانەی کە شوێنیان کەوتبوون وایان دەردەخست کە بانگ بۆ چاکە دەکەن ، بەڵام بەم شێوەیە نەبوون ئەوان دەریان دەبڕی ، بەڵکو ئەوانە بانگیان بۆ ناو ئاگر دەکرد ، وە لە ڕۆژی قیامەتدا هەرگیز یارمەتی نادرێن.

وە هەروەها الله تعالى دەفەرموێت:

{ وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ }

واتە : (وە ئەوانەی ئاڵتون و زیوو سەریەك دەنێن و کۆدەکەنەوە و بەختی ناکەن لە ڕێی الله دا ئەوە موژدەیان پێ بدە بە سزایەکی ئازاردەر) ،

ئا ئەمانە بەشی سێیەمن لە کاربەدەستانی خەڵکی ، چونکە بە بێگومان خەڵکی هەموو قەرزاری زاناکان و خودا ناسان و خاوەن سامانەکانن ، جا ئەگەر ئەوانە گەندەڵ بوون ، خەڵکیش هەموو گەندەڵ دەبن ، هەروەکو چۆن ابن مبارک فەرموویەتی : جگە لە کاربەدەستان و زانایان و خودا ناسەکان کێ دینی خراپ کردووە و لەناو بردووە "] ووتەکەی إبن کثیر کۆتایی هات ، رحمە الله)

وە ئا لێرەدا پرسیارلێ کردنێکی گرنک هەیە:

ئایا خەڵکی عوزریان بۆ هەیە لە شوێنکەوتن و بەگوێ کردنی زانایە خراپە گومڕا و گومڕاکەرەکان ، لەکاتێکدا خەڵکی ئەو بەناو زانایانە دەبینن کە پێچەوانەی دەقەکان دەکەن لە قورئان و سوننەت وە دەبینن کە هاوەڵێتی طاغوتەکان دەکەن و ئینکاریشیان لێ ناکەن کاتێک کە دۆستایەتی و موالاتی کافران دەکەن و شەرعی الله یان گۆڕیوە و حوکم بە یاساکانی مرۆڤ دەکەن ؟

بەڵکو ئەوانەی کە خۆیان داوەتە پاڵ عیلم بوونەتە پاساو و پاکانە هێنەرەوەی طاغوتەکان کە پاساو و بیانوو بۆ طاغوتەکانی حوکم

دەهێننەوە لەسەر کوفریان و تاوانکردنیان ، وە هەروەها شێخە بەکرێ گیراوەکانیان جۆرەها عوزر و بیانوو دەهێننەوە لەسەر ئەو هەمووە هەڵوەشێنەرەوەی ئیسلامە کە طاغوتەکانیان کەوتوونەتە ناویەوە ، بۆیە بوونەتە شەریک لە کوفر و توغیانەکانیان ، هەروەها بە شێوەیەک طاغوتەکان پاک ڕادەگرن کە جۆرەها وەسفیان پێ دەدەن لە وەسفی تەقوا و ئیمان کە بەڕاستی ئەمەش درۆ و بوهتانێکی گەورەیە ، وە هەروەها ماڵ و سامان و جۆرەها نازناوی قەبە و زلیان پێ دەدەن ، وە ئەم شێخە بەکرێ گیراوانە بوونەتە دەجال و درۆزنێک بەهۆی ئەوەی بوونەتە شوێنی دڵ خۆش کردنی سەرکردەکانی کوفر لە سەرۆکەکانی ئەمریکا و ئەوروپا کە مەدحیان دەکەن و وەسفیان دەکەن بە میانە ڕەوی!

الله تعالى هەواڵی پێمان داوە کە سەرکردەکانی کوفر و گومڕایی وە شوێنکەوتووەکانیان لە کوفر و شیرکیان هەر هەموویان لەنێو ئاگردان و خۆیان بەری دەکەن لە یەکتری ، هەروەکو چۆن الله تعالى فەرموویەتی:

{ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ * إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتُّبِعُواْ مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُواْ وَرَأَوُاْ الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الأَسْبَابُ * وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُواْ لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ

كَمَا تَبَرَّؤُواْ مِنَّا كَذَلِكَ يُرِيهِمُ اللّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُم بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ}

واتە : (ئەگەر ببینن ئەوانەی ستەمیان کردوە (بە هاوبەشی پەیدا کردن بۆ الله) کاتێک کە چاویان دەکەوێت بەسزا (ی الله دەزانن) کە هەرچی دەسەڵات هەیە هەمووی بۆ الله یە وە بێگومان سزای الله زۆر سەختە * کاتێک کە پێشەواکان یەخە هەڵئەتەکێنن لەوانەی (لە دنیادا) دوایان کەوتوون وە سزایان (بەچاوی خۆیان) بینی وە هەموو پەیوەندی یەکیان بچڕایەوە * وە ئەوانەی کە دوایان کەوتبوون وتیان : خۆزگە ئێمە بگەڕاینایەتەوە (بۆ دنیا) تا یەخەمان لێ هەڵبتەکاندنایە هەروەک (ئەوان) یەخەیان لەئێمە هەڵتەکاند ، ئاوا الله کردەوەکانیان نیشان ئەدات بەداخ لەسەر دڵیان وە ئەوان دەرچوونیان نیە لە ئاگر.)

[البقرة : ١٦٥-١٦٧]

وە الله تعالى ڕوونی کردۆتەوە کە ئەوانەی شوێن زانا و عابیدەکان کەوتبوون لە حەڵاڵ کردنی ئەو شتانەی کە الله حەڕامی کردبوو وە یان لە حەڕام کردنی ئەو شتانەی کە الله حەڵاڵی کردبوو ئەوا ئەو کەسانە ئەو زانا و عابیدانەیان کردۆتەوە خودای خۆیان لەجیاتی الله

تعالی کە ئەویش شیرکی أکبرە پەنا بە الله تعالی ، هەروەکو چۆن الله تعالی فەرموویەتی:

{ اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لا إِلَهَ إِلا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ }

واتە : (گاور و جوو) حاخام و قەشەکانی خۆیان کردۆتە پەروەردگاری خۆیان لە جیاتی الله (ملکەچ و فەرمانبەرداریانن ، ئەوانیش بە ئارەزووی خۆیان شتیان بۆ حەڵاڵ یان حەرام دەکەن) هەروەها مەسیحی کوڕی مەریەمیش (بە کوڕی الله دەزانن) لەکاتێکدا کە فەرمانیان پێنەدراوە جگە لە پەرستنی تاکە خودایەک ، بێگومان جگە لەو زاتە خودایەکی تر نیە ، پاکی و بێگەردی و ستایش بۆ ئەو زاتەیە ، کە (ئەو نەفامانە) هاوەڵی بۆ بڕیار دەدەن)

[التوبة : ٣١]

جا هیچ جیاوازیەک نییە لەنێوان حوکمی ئەو کەسانەی کە شوێن شێخە گومڕاکان کەوتوون لە حەڵاڵ کردنی ئەو شتانەی کە الله حەڕامی کردووە یان لە حەڕام کردنی ئەو شتانەی کە الله حەڵاڵی کردووە لەگەڵ نێوانی حوکمی ئەهلی کتاب ئەوانەی کە زانا و عابیدەکانی خۆیان کردبووە خودا لەجیاتی الله تعالی ، لەبەرئەوەی خەڵکی هەرلە ئەصل دا فەرمان پێکراون بە شوێنکەوتنی کەلامی الله

و کەلامی پێغەمبەرەکەی (صلى الله عليه وسلم) ، وە هەر دەربارەی ئەمەش لێیان دەپسرێتەوە ، هەروەکو چۆن الله تعالى فەرموویەتی:
{ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ }
واتە : (رۆژێك دێت الله بانگیان دەکات و پێیان دەفەرموێت : ئەوە وەڵامی پێغەمبەرانتان چۆن دایەوە ؟) . (القصص : ٦٥)
بەڵام بە نسبەت زانایان هەرگیز واجب نییە گوێڕایەڵی کردنیان تەنها کاتێک کەوا فەرمانیان کرد بە گوێڕایەڵی کردنی الله و گوێڕایەڵی کردنی پێغەمبەرەکەی (صلى الله عليه وسلم) ، وە هەرلەبەر ئەمەش زۆرێک لە ئەهلی عیلم فەرموویانە : " ووتەی زانایان دەبێت بەڵگەی بۆ بهێنرێتەوە نەوەک ووتەکەی بە بەڵگە بهێنرێتەوە و بکرێت بە بەڵگە " ، واتە : ووتەی زانایان حوججە و بەڵگەیەکی سەربەخۆ نییە بۆیە نابێتە حوججە و بەڵگە تەنها ئەگەر بەڵگەیەک لە هەردوو بنچینەکە پاڵپشتی ووتەی ئەو زانایەی دەکرد کە بریتییە لە قورئان و سوننەت یان قیاس کردنێکی صەحیح و تەواو بەسەر یەکێک لەم دوو ئەصل و بنچینەیەدا یان إجماعێکی دڵنیاکەر بێت بۆ ئوممەتی ئیسلام لە سەردەمێک لە سەردەمەکان بەسەر حوکمێکی شەرعیەوە ، بەڵام ئەو زانایەی کە دینەکەی خۆی فرۆشتووە کە بەهۆی دینەکەیەوە بەها و نرخێکی کەمی لە ماڵی دونیا پێ کڕیوە وەک زانا و عولەمای طاغوتەکان

و شێخەکانی سەر کەناڵەکان کە کەناڵی طاغوتەکانیان ڕووناک کردۆتەوە و بەناو بانگیان کردووە و خۆشیان لەم ڕێگایەوە پێ بەناو بانگ کردووە ئەوا ڕایدەگەیەنین کەوا واجبە خۆپاراستن لەو بەناو زانایانە وە هەروەها دەیانبینین کە تەرکی جیهادی في سبیل اللە یان کردووە و وازیان لێ هێناوە ، بەڵکو لەگەڵ هەموو ئەمانەشدا ئەو زانا و شێخە گومڕایانە موحارەبە و بەربەرەکانێیەکی سەختی جیهاد و موجاهیدان دەکەن و لەگەڵ ئەو دەسەڵاتدارانەی کە موالات و دۆستایەتی کافران دەکەن لەیەک سەنگەردا وەستاون لەدژی موجاهیداندا وە هەروەها وەصفی موجاهیدان دەکەن بەوەی کە خەواریجن ، لەو کاتەوەی کە دەوڵەتی خیلافەت دامەزراوە شێخ و زانای طاغوتەکان لە موحارەبە کردنی ئەم دەوڵەتە پیرۆزە دان و جۆرەها فەتوا دەردەکەن بۆ دەسەڵاتدارەکان بە بەژداری کردنیان لە هاوپەیمانی صەلیبی و جەنگ کردن و موحارەبە کردنی دەوڵەتی ئیسلامی.

وە ئێستاکەش دەچینە سەر قسە کردن دەربارەی پیلانی پێشەوایانی کوفر بۆ ئیسلام لە ڕێگای بەکارهێنانی زۆرێک لەو کەسانەی کە خۆیان پاڵ دەدایە بۆلای عیلمی شەرعی وە هەروەها بەکارهێنانیان بۆ ئەو

تاقمانەی کە ناوی جەماعەتە ئیسلامیەکانیان لەخۆ دەنا ، جا **" وباللە التوفیق والسداد "** دەڵێم:

کاتێک دەوڵەتی عوسمانی ڕووخا ئەوا لەجێگایدا وڵاتە خاچپەرستەکان جێگیر بوون وە خاکی موسلمانانیان لەناو خۆیاندا دابەش کرد و بەشێوەیەکی ڕاستەوخۆ داگیر کەران داگیریان کرد جا لەو کاتەدا شەعب و گەل ەکان ڕاپەڕین و لێیان هەستانەوە بەهۆی سەرهەڵدانی داگیرکەران و دەرکەوتنی ئاڵای کوفر کە بەرز دەکرایەوە ، بەڵام بەداخەوە زۆربەی ئەو شۆڕش و ڕاپەڕینانە ئاڵای ئیسلامیان بەرز نەدەکردەوە بە ڕوون و ڕاشکاوانەییەوە لەکاتی ڕووبەڕوو بوونەوەی داگیرکەرە خاچ پەرستەکان ، بەڵکو ئەو ئاڵا و درووشمانەی کە بەرزیان دەکردەوە تیایدا دەمارگیری بۆ ئیسلام تێکەڵ دەکرا بە دەمارگیری بۆ نیشتیمان پەروەری و قەومیەت ، هەر بۆیەش ئەو گەلانە بە شێوەیەکی گشتی ڕازی بوون بەوەی کە دارو دەستە و بەکرێ گیراوی خاچ پەرستەکان حوکمیان بکەن کە ئەمەش هیچ شتێک لە کوفر لێیان کەم نەبوویەوە تەنها ئەوەیە کە ئەو بەکرێ گیراوانە هەڵگری ناوی ئیسلامی یان عەرەبی بوون وە بانگەشەی ئیسلامەتیان دەکرد لەگەڵ ئەنجام دانی چەندین کارو کردەوە کە ئیسلامەتیەکەیانی هەڵدەوەشاندەوە ، حوکمیان نەدەکرد بە شەرعی

الله لەگەڵ ئەوەی کە لە دەستورەکانیاندا دەیاننوسیەوە کە ئیسلام مەسدەرٍ و سەرچاوەی یەکەمە یان لەسەرووی هەموو شتێکە بۆ تەشریع و یاسا دانان ، یان دین واتە دەوڵەتی ئیسلام ، بەڵکو لە هەندێک لە دەستورەکان دەنوسرا کە هەر قانون و یاسایەک پێچەوانەی ئیسلام بێت ئەوا ئەو یاسایە هەڵدەوەشێتەوە و کاری پێ ناکرێت ، وە ئەمەش تەنها بۆ هەڵخەڵەتاندن و خۆڵ کردنە چاوی ئەو شەعب و گەلانە بوو ، چونکە خودی ئەو دەستورانە تیادا پێکهاتبوو لە پێچەوانە کردنی ئیسلام ، لەگەڵ ئەوەش تیایدا دەنوسرا کە قانون و یاسای پێچەوانەی ئیسلام درووست نییە کار کردن پێی.

وە بۆ کافران بناغەیەک هەبوو کە دەستیان پێوە دەگرت لە دامەزراندنی حاکم و فەرمان ڕەوایی وە وەرگرتنی لە شەرعدا جا ئەو حوکمەتانەی کە لەدوای خۆیان بەجێیان هێشتبوون کردبوویانە سەربەخۆیان لە دەرەوە و ناوەوەدا ، جا لە دەرەوەدا لەو ڕێگایەوە بوو کە ئەوانەیان کردبووە ئەندام لەوەی کە ناویان لێ نابوو کۆمەڵەی گەلان (عصبة الأمم) دوای ئەمە ئەم ناوەیان گۆڕی بۆ دەستەی نەتەوە یەکگرتووەکان (هيئة الأمم المتحدة) وە بەهەمان شێوە ئەو وڵاتانە ببوونە ئەندام لەوەی کە پێی دەوترێت ئەنجومەنی ئاسایش (مجلس الأمن) وە ئەوانەی کە سەرۆک بوون و دەستیان بەسەردا

گرتبوو لە دەستەی نەتەوە یەککگرتووەکان و ئەنجومەنی ئاسایش گەورەترینی وڵاتانی کوفر بوون لە جیهان کە ئەوانیش ئەمریکا و ڕوسیا و چین و بەریتانیا و فەڕەنسا بوون.

بەڵام لەڕووی ناوەوەدا ئەوا ئەو حوکمەتانەی کە جێگای داگیرکەرانی خاچپەرستانیان گرتبوویەوە تەنها بەکرێ گیراوی وڵاتانی کوفر نەبوون بەڵکو وەصفێکی ڕاست بۆ حاکمەکانی بریتییە لەو وەسفەی کە ئەوان مۆزەف و کارمەند بوون بۆیان نەوەک سەربەخۆ بن بۆ گەلی خۆیان لەبەرامبەر وڵاتانی کوفر جا لە هەر شتێک کە بۆیان دەردەچێت لە فەرمانی گەورەکانیان دەبێت گشتی جێ بەجێ بکەن ، بێ ئەوەی کە ئەوانیش گوێ بدەنە ڕاو بۆچوونی بەندەکان لە هیچ شتێکدا تەنها لەو شتانە نەبێت کە خزمەت بە گەورەکانیان دەکات و جەنگە لەدژی ئیسلام و دەبێتە ڕێگر لە گەڕانەوەی ئیسلام بۆ حوکم و فەرمان ڕەوایی و موحارەبە کردنی هەر شتێکیش کە ئەو گەلانە بەهۆیەوە بە صەحیحی دەگەڕێنەوە بۆلای دینی الله تعالی.

وە هەروەها پێشەوایانی کوفر فەرمانیان بە کۆیلەکانی خۆیان دەکرد بەوەی کە یاری و گاڵتە بەرامبەر بەو خەڵکەی خۆیان بکەن بە یاری دیموکراسی ، وە ئەویش بە کردنی درۆی گەورە لەگەڵ ئەم خەڵک و گەلەدا بە تێگەیاندنیان کە ئەو حاکم و فەرمانڕەوایە بەکرێ گیراوی

ئەمریکا یان ڕوسیایە بەڵام ئەو کەسەی کە بە ئارەزوو و موافەقەی گەلەکەی دێتە سەرحوکم لەخۆیانە ، بۆیە سندوقی هەڵبژاردنەکانیان دادەنا و بە خەڵکیان دەگوت : ئەو کەسانەی کەوا خۆتان دەتانەوێت هەڵیانبژێرن بۆ ئەوەی ببێتە حاکم و دەسەڵاتداریان بۆ ئەوەی ببێتە یاریدەدەری حاکم و دەسەڵاتدار ، وە بۆ تەواو کردنی پێکەنینەکانیشیان بە گەل و خەڵکەکەی خۆیان دەستیان دەکرد بە تەزویر و ساختەکاری لە هەڵبژاردنەکان و ئەنجامەکانی ، بەڵکو جاری وا هەبوو خەڵکیان ناچار دەکرد بۆ هەڵبژاردنی حاکمێکی دیاریکراوی پێشوو بە شێوەیەک کە سەربازانی ڕژێم لە نزیکی سندوقەکان دەوەستان و هەڕەشەی سزای سەختیان لە خەڵک دەکرد کە ئەگەر بنوسن (نەخێر) ، وە لەگەڵ ئەمانەشدا جار هەبوو تەنها یەک دەسەڵاتداریان دادەنا بۆ هەڵبژاردنی وە ئەو کارەیان بەرامبەر خەڵک و گەلەکەیان ئەنجام دەدا کە پێی دەوترێت " ڕا وەرگرتن یان دەنگ کۆ کردنەوە " بۆ موافەقە کردن لەسەری هەروەکو چۆن زۆرێک لەم دەسەڵاتدارانە ئەنجامیان دەدا لەوانیش لە سەردەمی موجریم حافظ ئەسەد یان حوسنی نا موبارەک یان بوتفلیقة لە جەزائیر و هاوشێوەی ئەمانە.

وە ئەنجامێکی تری مەهزەلە و گاڵتەجاریەکانی دیموکراسیش ئەوەیە کە وڵاتانی کوفر دەڵێن : ئەو دەسەڵاتدارەی کە گەیشت بە دەسەڵات لەڕێگای هەڵبژاردنی گەلەکەیەوە کە ئەویش ئەو کەسەیە کە گەل پێی ڕازیە بۆ ئەوەی ببێتە دەسەڵاتدار و بێجگە لەو بە هیچ کەسێکی تر ڕازی نینە ، وە هەروەها ڕازی نینە کە هیچ کەسێکیش لە فەرمانی ئەو دەسەڵاتدارە دەربچێت ، ئەوە ئەوانیش (وڵاتانی کوفر) لە داهاتوودا بە هێز و جەنگ و هەموو هۆکارێکی هێز و قوەت ڕوو بەڕووی هەموو ئەو کەسانە دەبنەوە کە دەیانەوێت لەم دەسەڵاتدارە دەربچن ، جا لێرەدا بازنەیەکی ترسناکی گرنگ هەیە کە دێتە پێشەوە لەم یاریە تاوانکاریەدا کە ئەویش ئەوەیە کە ئەم دەسەڵاتدارانە پێویستیان بە کەسانێک دەبوو کە لەڕووی دینیەوە شەرعیەت بە حوکمەکەیان بدەن بۆ بە کۆیلە کردن و هەڵخەڵەتاندنی گەل و خەڵک بەناوی ئیسلامەوە ، جا دەچوونە لای شێخە گومڕاکان و ئەو فرقە گومڕایانەشی کە خۆیان بە جەماعەتی ئیسلامی وەسف دەکرد بۆ ئەوەی بەناوی دینەوە شەرعیەت بەم حاکم و دەسەڵاتدارانە بدەن ، وە ئەوانیش بێ دڵی ئەوانیان نەدەکرد و ئینجا فەتوایان دەدا بە حەڕامیەتی خروج کردن و دەرچوون لەم دەسەڵاتدارانە ، وە لەپێناوی ئەم طاغوتانە خوێن و ماڵی گشت ئەو کەسانە حەڵاڵ

دەکەن کە خروج دەکەن و دەردەچن ، ئەگەرچی لە چاکترین و بە تەقوا ترینی خەڵکیش بن ئەگەر هاتوو ئەو کەسانەی خروجیش دەکەن تاکە ئامانجیان جێبەجێ کردنی حوکمی الله بێت لە خاکەکەی ، وە ئامانجیان ڕزگار کردنی بەندەکان بێت لە بەندایەتی کردن بۆ میلەتانی کوفر تاوەکو الله تعالی بە تاک و تەنهایی بپەرستن لەژێر حوکمی شەریعەتەکەی.

وە ئەگەر هاتوو برای گوێگر (خوێنەر) پرسیار بکات دەربارەی هۆکارەکانی وەستانی شێخ و زانایانی خراپ لەگەڵ طاغوتەکان وە هەروەها وەستانی ئەو تاقمە گومڕایەنەشی کە خۆیان بە جەماعەتی ئیسلامی وەسف دەکەن لەگەڵ دەسەڵاتدارێکی کافری دۆستایەتی کاری کافران لەجێگای ئیمانداران ئەوا (پێت دەڵێم) بگەڕێوە بۆ ئەوەی کە لە سەرەتادا باس کرا لە هۆکارەکانی گومڕایەتی زانایانی ئەهلی کتاب و لە انحراف و لادانیان و گومڕا کردنی خەڵکیدا ، وە هەموو ئەمانەش پەروەردگارمان بەدرێژی ڕوونی کردۆتەوە و بۆمانی باس کردووە هەروەکو چۆن الله تعالی دەفەرموێت:

{ وَكَذَلِكَ نُفَصِّلُ الآيَاتِ وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ الْمُجْرِمِينَ }

واتە : (هەر بەو شێوەیە کە باسکرا بە درێژیی (بەڵگە و نیشانەکان) ڕوون دەکەینەوە تا بەجوانی و ئاشکرا ، حەق ڕوون بێتەوە و ڕێبازی تاوانبار و خودانەناسان دەربکەوێت و بناسرێت)
[سورەتی الأنعام : ٥٥ . تەفسیری ئاسان]

ئیمامی إبن کەثیر لە تەفسیرەیەکدا دەفەرموێت:

"الله تعالی دەفەرموێت : هەروەکو چۆن لە پێشەوە بەچاکی ڕوونمان کردەوە و چەندین بەڵگە و نیشانەمان هێنایەوە بۆ شارەزا بوون لەسەر ڕێی هیدایەت و ڕاست وە زەمی لاساری و مشتومڕ و سەرپێچیمان کرد ،

(وَكَذَلِكَ نُفَصِّلُ الآيَاتِ) واتە : (هەر بەو شێوەیە کە باسکرا بە درێژیی (بەڵگە و نیشانەکان) ڕوون دەکەینەوە) ، واتە : بەو شێوەیە ڕوونی دەکەینەوە کە خەڵکی پێویستی پێیەتی ،

(وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ الْمُجْرِمِينَ) واتە : (تا بەجوانی و ئاشکرا ، حەق ڕوون بێتەوە و ڕێبازی تاوانبار و خودانەناسان دەربکەوێت و بناسرێت) ، واتە : ڕێگەی تاوانباران ئەوانەی کە دژایەتی پێغەمبەرانیان دەکرد بە تەواوی دەربکەوێت ، وە بەم شێوەیەش خوێندراوەتەوە : (وليستبين سبيل المجرمين) واتە : ئەی محمد (صلى الله عليه وسلم)

یان ئەی ئەو کەسەی قسەت بۆ دەکرێت : بە تەواوی ڕێگەی تاوانبارانت بۆ دەردەکەوێت " ، ووتەکەی کۆتایی هات (رحمه الله).
جا هەمان دەرد و نەخۆشیەکانی دڵ یان هەیە وە هەمان ئەو پاڵنەرانەیە کە بوو بە پاڵنەری زانایان و عابیدانی ئەهلی کتاب بۆ ڕەفز کردنەوەی دینی الله و موحارەبە کردن و بەربەرەکانێ کردنی دۆستانی الله و موجاهیدانی جێبەجێ کارانی شەرعی الله سبحانه وتعالى ، دەڵێم : هەمان دەرد و نەخۆشیەکانی دڵ و لادانەکانی عەقیدەیی و عەمەلی هەیە لە شێخ و زانایانی خراپ و ئەو فرقە گومڕایانەشی کە وەسفی خۆیان دەکەن بە جەماعەتە ئیسلامیەکان

[نسأل الله أن لا يمكربنا]

(بەشی پێنجەم)

لە زنجیرەی ڕابردوودا باس لە هەمان ئەو دەرد و هۆکارانە کرا کە زانایان و عابیدانی ئەهلی کتابی پێ گومڕا و گومڕاکەر بوو.
هەمان ئەو هۆکارانەش دەبینرێت لەلای شێخ و زانایانی خراپ لەم سەردەمەی کە تیایداین ، چونکە شێخ و زانایانی خراپ و تاقمە گومڕایە بەربڵاوەکان لەوانەی دراونەتە پاڵ ئیسلامەوە هەمان ئەو کیبر و خۆ بەگەورە زانینەیان لێ دەبینیت کە بووەتە ڕێگر و بەربەست لە بەردەمیان بۆ قبوڵ نەکردنی حەق ، وە بە سووک و کەم سەیری ئەو کەسانە دەکەن کە بە حەق و ڕاستەقینەیی بانگەواز بۆ دینی اللە دەکەن ، وە لە پلەو پایەی جیهاد و موجاهیدان کەم دەکەنەوە.
شێخ و زانایە گومڕاکان بە شێوەیەک سەرسامی خۆیان بووینە و فریویان خواردووە بەهۆی ئەوەی طاغوتەکان پلەو پایەیەکیان پێ دەدەن لەوەی کە بۆیان ئامادە کراوە وەک دامەزراندنیان لە پلەو پایە و پێگەی موفتی گشتی (المفتي العام) وە لە دامەزراندنیان لە دەستەی گەورە زاناکان (هيئة كبار العلماء) ، وە طاغوتەکانیش وەصفیان دەکەن و نازناوی خاوەنانی (السماحة والفضيلة) یان لێ دەنێن ، وە ماڵ و سامانێکی ئێجگار زۆر و خانوی گەورەیان پێ دەدەن ، تەنانەت زۆربەیان بوونەتە دیل لەپێناوی پێدانی بەخشش و

دیاریەک لەلایەن طاغوتەکانەوە ، وە هەمم و غەمیان بووەتە ڕازی کردنی ئەو طاغوتانە ئەگەرچی کوفر و گومڕایەتیشی تێدا بێت.
وە چەندین درۆ و بوهتان دەبینیت لە شێخ و زانایە گومڕاکان و تاقمە بەناو ئیسلامیەکان وەک ئیخوان و سرووڕی و جامیەکان حەسوودی کۆرەیانی کردووە لەبەر حەسوودی بردنیان بە موجاهیدان لەسەر دامەزراندنی دەوڵەتی ئیسلامی و زیندوو کردنەوەی خیلافەت و حوکم کردن بە قورئان و سوننەتی پێغەمبەر (صلی اللہ علیه وسلم) وە پەیڕەو کردنی ڕێبازی خەلیفەکانی ڕاشدین ، بەڵگەی ئەمەش ئەوەیە کە بەردەوام بە چاوێکی کەم و سووک سەیری موجاهیدان دەکەن ، وە بە موجاهیدان دەڵێن : ئەوانە هیچ شتێکیان نەکردووە کە حەقیقەتی هەبێت لە ئیسلامدا.
بەڵکو ئەو موجریم و تاوانبارانە بە شێوەیەک شادوومانی و دڵخۆش بوونیان لێ دەردەکەوێت کاتێک موجاهیدان تووشی موسیبەتێک دەبن ، هەروەکو چۆن ئەمە لە پێشینەکانی خۆیان لە ئەهلی نیفاق دەردەکەوت ! ، اللہ تعالی فەرموویەتی:
{إِن تُصِبْكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ ۖ وَإِن تُصِبْكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرَنَا مِن قَبْلُ وَيَتَوَلَّوا وَّهُمْ فَرِحُونَ}

واتە : ((ئەی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) ئەگەر خێرو چاکەیەکت تووش بێت ، ئەوە ئەوان پێی دڵتەنگ و سەغڵەت دەبن ، خۆ ئەگەر بەڵاو ناخۆشیەکت تووش بێت ئەوە دەڵێن : ئێمە پێشتر دەستی خۆمانمان وەشاند (باشمان کرد نەچووین بۆ جەنگ ، پێشبینی ئەمەمان دەکرد)، ئەوسا پشت هەڵدەکەن لە کاتێکدا ئەوان دڵخۆش و شادمانن) ...!

[سورەتی التوبة : ٥٠]

جا دەڵێن : ئایا بە ئێوەمان نەوت : ئێوە تواناتان بەسەر ئەمەریکادا نییە و لە ژمارە و کەلوپەلی جەنگی ئەو هێزەی ئەوانتان نییە ؟!

وە لەو نەخۆشیانەی کە شێخە خراپەکان و تاقمە گومڕاکان پێیەوە تووشی بەڵا بووینە : دڵ ڕەق بوونیانە ، کاتێک لە طاغوتەکانی دەبینن کە چۆن ئەهلی عیلم و جیهاد زیندانی دەکرێن ، کەچی ئەوان ڕاستەوخۆ دەست دەکەن بە لۆمە کردنی موجاهیدان ، وە دەڵێن : ئەوانە هیچ ڕاوێژێکیان بە ئوممەت نەکردووە لەو کارانەی ئەنجامی دەدەن بۆیە هەر خۆیان هۆکار بوون بۆ تووشبوونیان بەم بەڵایە ، بەڵکو هەندێکیان لەمەش زیاتر ڕۆچوونە لەنێو کوفر و تاواندا کە دەڵێن : موجاهیدان شایەنی ئەوە بوون کە بەسەریان بێت لەسەر دەستی ئەم طاغوتانە ، چونکە ئەوانە بوونەتە فیتنە بۆ وڵات ، وە

ئەوانە بۆ إصلاح و چاکەکاری نەهاتوون لەم لایەنەوە ، بەڵکو هەندێکیان لەگەڵ طاغوتەکان بەشداری دەکەن لە حوکم دان بەسەر موجاهیدانەوە بە تەعزیب و ئەشکەنجە دان و زیندانی کردن و کوشتن.

وە لەو کارەسات و نەهامەتیانەی کە شێخ و زانایە خراپ و گومڕاکان تووشی بووینە : کەمی یان نەبوونی خەوف و ترسانیانە لە الله سبحانە وتعالی ، بەڵگەش لەسەر ئەمە : فەتوا گومڕاکەرەکانیانە ، ئەو فەتوایانەی کە حەرامی جیهادی في سبیل الله دەکەن ، وە ئەهلەکەی و موجاهیدان بە موجریم و تاوانبار ناو دەنێن ، وە هەروەها ئەو فەتوایانەیان کە شەرعیەت دەدەن بە دەسەڵاتدارێک ئەگەر هاتوو چەندەها کوفری بەواح یشی لێ دەرکەوتبوو ، بەڵکو هەندێک لە شێخەکانی ئالی سەلول بە ڕاشکاوانە دەریانخستبوو بە واجبیەتی سەمع و طاعە بۆ (بریمر) نێردراوی ئەمریکای خاچ پەرست لە عێراق ، وە هەمان شتیش شێخێکی سەلولی هەیە کە پارێزگاری و بەرگری لە ئالی سەلول و دەسەڵات و حوکمەکەیان دەکات ، لەگەڵ ئەمەشدا سەردەمانێک لەناو سوپاکەی سەدام حوسێن دا بوو لە کوێت دەیگوت : ئالی سەلول کافرن وە دەوڵەتەکەیان حوکم بە عەلمانیەت دەکات نەوەک ئیسلام.

(فسبحان مقلب القلوب والأبصار اللهم إنا نعوذ بعزتك لا إله إلا أنت أن تضلنا أنت الحي الذي لا يموت والجن والإنس يموتون.)

وە هەروەها ئەوانە (هاوشێوەی زاناکانی جولەکە و گاوڕ) ئایەتەکانی الله تعالی بە نرخێکی کەم دەفرۆشن ، " واتە زانایە گومڕاکان و تاقمە بەناو ئیسلامیەکان " ، بەڵگەش لەسەری : وەرگرتنی ئەو هەدیە و بەخششە گەورە و زلانەیە کە لە طاغوتەکانی وەردەگرن ، تەنانەت بە شێوەیەک خەڵکی بەچاکی ئەم شتانە دەزانن و لە یەکتری گوێ بیستی دەبن ، وە وەرگرتنی ئەو پلەو پایانەی کە پێیان دەدرێت ، تەنانەت هەندێک لەو وەزارەتانەی کەوا دەدرێت بەو کەسانەی کە بەخۆیان دەڵێن ئیخوان موسلیمین لەبەرامبەری ڕێکەوتنیانە لەگەڵ طاغوتەکان ، هەروەکو چۆن لە عێراق ڕوویدا لەدوای داگیرکاری ئەمریکا و ڕافیزە لە عێراق ، کاتێک حیزبێکی مورڕتەدی نا ئیسلامی پلەی نوێنەری سەرۆک وەزیرانی وەرگرت ، وە هەروەها حیزبەکەشیان چووە ناو پەرلەمان و هەڵبژاردنەکانەوە بۆ ئەوەی دەنگیان پێ بدرێت و داگیرکاری شەرعی بکەن بە درۆ ، وە شایەتی درۆ و بوهتانیان دەدا بەوەی کە طاغوتی دەسەڵاتدار بەکرێ گیراوی ئەمریکا و ئێرانە تاوەکو خەڵک و گەل هەڵیانبژێرێت.

وە بەهەمان شێوە ئیخوان موجریمون سەرۆک وەزیرانیان ڕا دەستکرا لە وڵاتی ئوردەن وە طاغوتی ئوردەن چەند وەزارەتێکی پێیاندا تاوەکو ڕازی بن لێی و ببنە شەریک و هاوبەش لەگەڵیدا لە کوفرەکەی و طوغیانەکەی ، وە لە جەزیرەی عەرەبیدا ڕێگە بە سرورییەکان درا بۆ کردنەوەی کەناڵ و ڕاگەیاندنەکان ، بانگەشەی ئیسلامەتیان دەکرد لەگەڵ ئەوەشدا نەیاندەتوانی هیچ هەواڵ و بەرنامەیەک پێشکەش بکەن تاکو طاغوتەکەیان ڕێگەیانی پێدەدا ، وەک کەناڵی (مەجد . المجد) کە ڕەحمەتیان بۆ سەربازانی سوپای طاغوتی ئالی سەلول دەنارد ، وە وەسفیان دەکردن بەوەی کە شەهیدن ، وە لە هەمان کاتدا موجاهیدانیان تۆمەتبار دەکرد بەوەی کە خەواریجن ، بۆ ڕازی بوونی طاغوت لێیان ، بەڵکو ڕاوێژیان لەگەڵدا دەکردن کە لەم کەناڵەدا بەرنامەیەک پێشکەش بکەن لەگەڵ زیندانیانی ئەهلی تەوحید و جیهادی پێناو الله تعالى بۆ هەوڵدان لەگەڵیان تاوەکو گومڕایان بکەن و وەریانبگێڕنەوە لە دینەکەیان.

بەڵام شێخە گومڕاکان و ئەو تاقمانەشی کە بەدرۆ خۆیان پاڵ داوەتە نێو ئیسلامەوە لە پشتیوانی کردنیان بۆ کافر و مورتەدان ئەوا چەند شێوازێکی لێ باسدەکەم کە بوونەتە شەریک و هاوبەش لەگەڵ طاغوتەکان لە حوکم و دەسەڵاتدا لە زۆرێک لە وڵاتەکان کە جۆرەها

پاساو و بیانوو بۆ ئەو طاغوتانە دەهێننەوە لەسەر کوفریان و زوڵم و ستەمیان و تاوان کردنیان.

جا بۆ نموونە لە دەوڵەتەکەی سەلولیدا گەورەترینی لایەنگیری و پشتیوانی دەسەڵاتدارەکەی دەبینیت لەلایەن موفتی مورتەدەوە ، وەزیری ئەوەی پێی دەوترێت کارو باری ئیسلامی (الشؤون الإسلامية) وە دەستەی گەورە عومەلایەکان و زۆرێک لە شێخەکانی جامیعەکان لەو بەشانەی کە وەسفی دەکەن بەوەی شەرعیە ، ئەوا ئەمانە خۆی لەخۆیدا بریتین لە : دارو دەستە و پشتیوانانی طاغوت ، وەلاء و دۆستایەتی پێشکەش بەو طاغوتە دەکەن ، وە دوژمنایەتی کارن لەگەڵ ئەو کەسانەی کە دوژمنایەتی ئەو طاغوتە دەکەن ، هەر شتێک ئەو طاغوتە بیەوێت لە فەتاوای تاوانکاریدا ئەوا بۆیان دەرەکەن ، تەنانەت ئەو کۆلێژ و بەش و مەعهەدانەی کە بانگەشەی ئەوە دەکەن کە شەرعینە بوونەتە گرنگترینی کۆڵەکە و پایەی حوکم و دەسەڵاتی ئالی سعودی کافر.

ئەو عەقیدەیەی کە تیایاندا دەخوێندرێت بریتییە لە عەقیدەی إرجاء لەسەر پیسترینی عەقیدەی إرجاء ، وا تێیان ئەگەیەنن کە وانەی عەقیدەی سەلەف و ئەهلی سوننە بە قوتابیەکان دەڵێنەوە ، وە عەمەل بەشێکە لە ئیمان ، بەڵام فێریان دەکەن کە ئەم طاغوتانە

بانگەشە کارن بۆ ئیسلام (بۆیە موسلمانن) هەرچەندە چەندین هەڵوەشێنەرەوەی ئیسلامیش ئەنجام بدەن !، تێیان ئەگەیەنن کە ئەم دەسەڵاتدارانە شەرعینە هەرگیز دەرنەچووینە لە ئیسلام.

وە جۆرەها عوزریان بۆ درووست دەکەن لە جنسی تەلبیس و شێواندنەکانی جولەکە و گاورەکان ، وە بە هەموو شێوەیەک بەرگریان لێ دەکەن بە بەرگری کردنێکی کۆڵنەدەرانە ، وە جەنگ ڕادەگەیەنن بەرامبەر هەموو ئەو کەسانەی کە دەردەچێت لە گوێڕایەڵی کردنی ئەم طاغوتە و بە شەرعیەتی نازانێت.

وە چەندین ڕاپۆرت دەنوسنەوە بۆ وەزارەتی ناوخۆیی سەلولی لەسەر هەرکەسێک کە هەڵگری عەقیدەی ولاء ە بۆ ئیمانداران و بەڕائەتە لە طاغوتەکان ، ئەمەش حاڵی زۆرینەیانە و بۆ هەموو بنەمایەکیش شاز و دەگمەنێک هەیە.

وە کاتێکیش هەر شێخێک دەرکەوت کە پێچەوانەی شێخە خراپەکانی دەکرد ئەوا چارەنوسی بۆ زیندانەکانە ، ئەو زیندانانەی کە لەژێر چاودێری ئەمریکایە کە تیایاندا بە خراپترین ئەشکەنجە سزا دەدرێت و هەوڵی لەگەڵ دەدرێت کە لایبدەن لە دینەکەی بە هاندان و ترساندن ،

وە دەیهێننە لای شێخ و زاناکانی کوفر و گومڕایەتی لەژێر ناوی لێژنەی ئاموژگاری کردن بۆ موناقەشە کردن لەگەڵیدا و هەوڵدان بۆ لێ تێکدان و شێواندنی دینەکەی ، پاشان چەند ڕاپۆرتێک دەربارەی بەرزدەکەنەوە بۆ بەشی توێژینەوەکانی سەر بە سەلولی بۆ چۆنیەتی مامەڵە کردن لەگەڵیدا جا بەگوێرەی ئاراستە کردنەکەی و خۆڕاگری لەسەر دینەکەی یانیش پاشگەزبوونەوەی لە عەقیدەکەی.

وە ئەو لێژنانە پێکدێت لە شێخە خراپە ڕەسمییەکان و لە شێخەکانی سەرکەناڵەکان و لە شێخی ئەم سێ تاقمە موحارەبە کارەی ئیسلام و تەوحید : ئیخوان و سروری و جامیەکان.

وە لێرەدا پێویستە کەوا باسی کافرانی بەنی ئیسرائیل بکەین لە پێچەوانە کردنی شەرعی اللە تعالی ، ئەو پێچەوانەیەی کە بەهۆیەوە شایەنی لەعنەتی اللە بوون ، ئەویش ئەوە بوو کەوا ڕێگریان لە خراپە نەدەکرد کاتێک ئەنجامیان دەدا و دۆستایەتی کافرانیان دەکرد ، اللە تعالی دەفەرموێت:

{لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَىٰ لِسَانِ دَاوُودَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ۚ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا وَّكَانُوا يَعْتَدُونَ * كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَن مُّنكَرٍ فَعَلُوهُ ۚ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ * تَرَىٰ كَثِيرًا مِّنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنفُسُهُمْ أَن سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ

خَالِدُونَ * وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ وَلَٰكِنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ }

واته : (نەفرین کراوە لەوانەی : بێ باوەڕ بوون لە نەوەی ئیسرائیل لەسەر زاری داود و عیسای کوڕی مەریەم ، ئەمەش لەبەر ئەوەی کە ئەوان یاخی و سەرکەش بوون و دەستدرێژیان دەکرد * ئەوانە قەدەغەی یەکتریان نەدەکرد لە خراپە و تاوانێک کە دەیانکرد ، سوێند بێت بە الله ئەوەی کە دەیکەن زۆر خراپ و ناپەسەندە! * زۆربەیان دەبینیت ڕازین بە خۆشەویستی و پشتیوانی ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ، سوێند بە الله دەست پێشکەرییەکی خراپیان بۆ خۆیان ئەنجامداوە کە الله یان لە خۆیان تووڕە کردووە (بەو کارەیان) ، (لە قیامەتیشدا) لەناو سزای دۆزەخدا دەبێت بۆ هەمیشە بمێننەوە * خۆ ئەگەر ئەوانە باوەڕیان بە الله و بەم پێغەمبەرە و ئەو قورئانە ببوایە کە بۆی دابەزیوە ، ئەوە ئەوانەیان نەدەکرد بە خۆشەویست و سەرپەرشتیاری خۆیان ، پشتیان بەوان نەدەبەست ، بەڵام زۆربەیان تاوانبار و لادەر و یاخین و (حەق و ڕاستی مەبەستیان نیە ، بەڵکو بەردەوام دژایەتی ئاینی ئیسلام دەکەن)).

[سورەتی المائدة : ٧٨ -- ٨١ /]

العوفي لە إبن عباس ـەوە فەرموویەتی (الله لێیان ڕازی بێت):

" لە تەوڕات و لە ئینجیل و لە زەبوڕ و لە فورقان ئەوانە لەعنەت لێ کراون "
[إبن کثیر لە تەفسیرەکەیدا نەقلی کردووە]

وە کاتێک سەرنجی حاڵی شێخە خراپەکان دەدەین لە هەموو وڵاتێکدا حوکم بە شەرعی اللّٰه ناکرێت ئەوا وەک حاڵی یەهود و گاوڕەکان دەیانبینین ، چونکە ڕێگری ناکەن لەو مونکەر و خراپیانەی دەسەڵاتدارەکان کاتێک ئەنجامی دەدەن وە لەگەڵ ئەمەشدا موالات و دۆستایەتیان دەکەن سەرەڕای بێ باوەڕ بوونیان بە اللّٰه تعالی ، وە بەڕاستی لەم سەردەمەی خۆماندا ئەم شتە سەیرو سەرسوڕهێنەرانە بە چاوی خۆمان دەبینین ، دەبینین کە چۆن مەدح و ستایشی ئەمریکا دەکرێت لەلایەن شێخەکانی ئالی سەلول و بە میانە ڕەوی وەسفیان دەکەن!
چۆن نااا بەو گوێیەی خۆمان بیستمان لە ئیمامی حەرەمی مەککە مورتەد عبدالرحمن سودەیسی کە چۆن سۆزو میهرەبانی بۆ کافران دەردەبڕی و وەسفی سەرۆکی ئەمریکا " بوش " ی دەکرد بەوەی کە درووستکەری ئارامی و ئەمن و ئاسایشە لە جیهاندا ، وە داوای لێ دەکرد کە سزای موسلمانان نەدات بەهۆی فعلی موجاهیدانەوە ،

ئەو موجاهیدانەی کە ئەمریکایان تێکشکاند و قوتە ئابوریەکانیانی سوتاند بە وێران کردنی قەڵایە بازرگانیەکەی و ڕاست کردنی لەگەڵ زەویدا ، لەبەرئەوەی مورتەد عبدالرحمن سودەیسی تەبەرا دەکات لەم کارە ، لەکاتێکدا دەگریت و وای دادەنێت ئەم کارانە ڕووی ئیسلامیەکی میانەڕەوی نانوێنێت ئەو میانەڕەویەی کە بە دینی دادەنێت هەروەک بانگەشەشی بۆ دەکات.

بێگومان الله " عز وجل " وەسفی مونافیقانی کردووە بەوەی کە هەمیشە فەرمان دەکەن بە تاوان و خراپە وە ڕێگریش لە چاکە دەکەن ، لەبەرئەوەی ئەوان الله یان لەبیر چۆتەوە و الله ش ئەوانی لەبیرکردووە ، بۆیە الله تعالی ئەوانی لەبیرکردووە لەبەرهۆکاری فیسق و لە سنوور دەرچوونیان و دەرچوونیان بە هەموو شێوەیەک لە گوێرایەڵی کردنی الله ، هەروەکو چۆن الله تعالی دەفەرموێت:

{ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُم مِّن بَعْضٍ ۚ يَأْمُرُونَ بِالْمُنكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ ۚ نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ ۗ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ }

واتە : (دووڕووەکان لە پیاوان و لە ژنان سەربەیەکترن و وەک یەکن لەم ڕەفتارانەدا : فەرمان بەگوناھ و خراپە و تاوان دەدەن و قەدەغەی خێرو چاکە دەکەن و دەستیان دەنوقێنن (ماڵ و سامان بەشی کەس

نادەن)، ئەوانە اللە یان فەرامۆش کردووە ، اللە ش ئەوانی پشت گوێ خستووە ، بەڕاستی دووڕووەکان هەرخۆیان یاخی و لە ئایین دەرچوون).

[سورەتی التوبة : ٦٧]

وە ئەم ئایەتە پیرۆزەم باس نەکردووە تاوەکو بڵێم ئیمامی حەرەمی مەککە عبدالرحمن سودەیسی مونافقە ، بەڵکو ئەو مورتەدێکی پیسە و هاوشێوەی جولەکە و گاورەکانە ، بەڵکو ڕاستتر ئەوەیە کە بڵێم ئەو وەکو ساحیرەکانی فیرعەونە پێش ئیمان هێنانیان ، چونکە دەسەڵاتی ئالی سەلول بە ئارەزووی خۆی ئەو عومەلایانە بەکاردەهێنێت تاوەکو خەڵکی بکەنە بەندەی ئەوو سەرشۆڕیان بکەن لە ئاست حوکمەکەی و دەسەڵاتی ئەم طاغوت و کافرەدا وە لەئاست هەرچی هاوشێوەی ئەم موجریمە هەیە لە کافرو مونافیقان لە زۆر ڕووەوە ، بەڵام موالات و دۆستایەتی کردنی ئەم شێخانە بۆ کافران ئەوا شێواز و جۆری یەکجار زۆری هەیە و چەندین بەڵگەی لەسەرە:

جا لەوانیش : دڵتەنگ بوونیان و بەداخ و پەژارە بوونیان بۆ ڕافیزە ، لەبەر تێکشکاندنیان لەلایەن دەوڵەتی ئیسلامی و ڕوخاندنی پەرستگاکانیان ، وە هەروەها ڕاگەیاندنی دوژمنایەتی بەرامبەر بە

دەوڵەتی ئیسلامی بەهۆی لێدانەکانی لە ڕافیزە و تورە کردنی طاغوتەکەیان ئالی سەلول ،

وە بیرتان دەهێنمەوە کاتێک موجاهیدان هەستان بە بەرپا کردنی غەزوەی (مانهاتن) لە ئەمریکادا ، وە کۆشک و قەڵا بازرگانیەکەیان سوتاند و وێران کرد و لەو ڕۆژەوە ئەم کردەوە پیرۆزە بووە هۆکاری ترس خستنە دڵی جولەکە و گاوڕەکان ، جا شێخە خراپەکانیش هاتن بۆ تەبەرا کردن و خۆبەری کردن لەم کردەوە جیهادیە وەک ئیمامی حەرەمی مەککە عبدالرحمن سودەیسی و شێخی ئالی سەلول صالح لحێدان ، وە هەروەها دەستیان کرد بە ڕەخنە گرتن بەوەی کە ئەمە تیرۆر و ئیرهابی و تاوانکاریە ، وە بیانوویان بەمە دەهێنایەوە کە ئەمە دەستدرێژی کردنە بۆ سەر هاوڵاتیان کە هیچ تاوانێکیان نییە ، وە لەم هێرشەدا هەڵوەشاندنەوەی پەیمانە لەگەڵ گەورەکەیان ئەمریکا ، بەڵام وەسف کردنی موجاهیدان بە ئیرهابی و تیرۆرست لەلایەن ئەم شێخە خراپانەوە ، ئەوا پێیان دەڵێین : ئەم صیفەتە هەرگیز زەمکراو نییە لە شەرعە پاکەکەی ئێمەدا بەڵکو الله تعالی هەر خۆی فەرمانی ئەمەی کردووە بە موسلمانان ، لەم ووتەیەی کە فەرموویەتی:

{وَأَعِدُّوا لَهُم مَّا اسْتَطَعْتُم مِّن قُوَّةٍ وَمِن رِّبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ مِن دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ ۚ وَمَا تُنفِقُوا مِن شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنتُمْ لَا تُظْلَمُونَ}

واتە : ((الله فەرمان دەدات بە کاربەدەستانی دەوڵەتی ئیسلام): هەرچی لە تواناتاندا هەیە بۆ بەهێزکردنی سوپای ئیسلام بیخەنە گەڕو ئامادەیی بکەن (هێزی ئاسمانی و دەریایی و وشکانی ... هتد) و لە ئامادەکردنی هەموو جۆرە ئەسپ و (هۆکانی تری گواستنەوە) کەمتەرخەمی مەکەن تا دوژمنانی الله و دوژمنانی خۆتانی پێ چاوترسێن بکەن ، با کەسانی تریش جگە لەم دوژمنانەی ئێستا ، پێی چاوترسێن بن کە ئێستە ئێوە نازانن کێن و نایانناسن ، بەڵکو هەر الله خۆی دەیانناسێت و هەر شتێک ببەخشن لە پێناوی الله دا (بۆ بەهێز کردنی سوپای ئیسلام)، ئەوە بەزایە ناچێت و دەستان دەکەوێتەوە و ئێوە ستەمتان لێناکرێت).

[سورەتی الأنفال : ٦٠]

هەرلەبەرئەمەش هەموو ئیماندارێک دڵخۆش دەبێت کاتێک دەبینێت کە تۆقاندن و ترس دەچێتە نێو دڵی موشریک و هاوبەشدانەران بۆ الله تعالى ، بەڵام ئەوانەی کە وەصفیان دەکردن بە مەدەنی و هاوڵاتی

بێ زیان ئەوا ئەمانە كافرن و خوێن و ماڵیان پارێزراو نییە ، بەڵگەش فەرموودەی پێغەمبەرە (صلى الله عليه وسلم) كە فەرموویەتی:
(أمرت أن أقاتل الناس حتى يشهدوا أن لا إله إلا الله ، وأن محمدا رسول الله ، ويقيموا الصلاة ، ويؤتوا الزكاة ، فإذا فعلوا ذلك ، عصموا مني دماءهم وأموالهم ، إلا بحق الإسلام ، وحسابهم على الله تعالى) [أخرجه الشيخان)
واتە : (فەرمانم پێكراوە كە لەگەڵ خەڵكی بجەنگم هەتاوەكو شاهێدی دەدەن كە هیچ پەرستراوێكی بەحەق نییە تەنها الله نەبێت ، وە محمدیش نێردراوی الله یە ، وە نوێژ بكەن و زەكات بدەن ، جا ئەگەر ئەمانەیان ئەنجامدا ، ئەوا خوێن و ماڵیان پارێزراو دەبێت لێم ، تەنها بە حەقی ئیسلام نەبێت ، وە لێپرسینەوەشیان لەسەر الله تعالى یە.)
بەڵكو ئەمانەی كە شێخە گومڕاكەرەكان وەسفیان دەكردن بەوەی كە ئەمانە مەدەنین و هیچ تاوانێكیان نییە ئەوا ئەمانە سەرەڕای كافرێتیان بەشدارن لە كوشتنی موسلمانان و جەنگ كردن لەگەڵیان بەهۆی هەڵبژاردنی ئەو حكومەتە و سەرۆكەیان لەڕێگای إنتخاب و هەڵبژاردنەكانەوە ، وە بەشدارن لە پاڵنانی حوكمەتەكەیان بۆ هێرش و لێدانەكان بەڵكو تەنانەت جەنگی ئەمریكا لەدژی موجاهیدان بە

موافەقە کردنی گەلەکەیەتی لەڕێگای ڕا وەرگرتن و دەنگ کۆکردنەوەکان.

بەڵام شێخەکانی سەربە طاغوتان بانگەشەی ئەوەیان دەکرد کە لەم کردەوە جیهادیەدا هەڵوەشاندنەوەی پەیمان بوو لەگەڵ ئەمریکا ، بەڕاستی ئەمەش لە زنجیرەی درۆکانیان و گومڕاکردنەکانیانە ، چونکە موجاهیدان هیچ پەیمانێکیان نییە لەنێوان خۆیان و نێوان ئەمریکا و تەواوی دوژمنانی الله تعالى ، بەڵکو ئەوانەی پەیمانیان هەیە لەگەڵ ئەمریکا ئەوانەن کە کۆیلەی ئەمریکانە لە ئالی سەلول و هاوشێوەکانیان ، کەوا پەیمانیان بەستووە لەگەڵیان لەسەر هەر کارێک کە جەنگی تێدایە لەدژی ئیسلام و موسلمانان و هەرشتێک کە دەبێتە ڕێگر لە دامەزرانی دەوڵەتێکی ئیسلامی ئەوەنەی بتوانن بۆ ئەمە بەهەر شێوەیەک بێت ، وە هەروەها دەبەخشن ماڵ و سامانەکانی نەوتی بۆ فەساد کردنی موسلمانان و جەنگ کردن لەگەڵیان و لەگەڵ جەنگی موجاهیدانی پێناو الله تعالى لە هەر کوێیەک بن ، جا ئەمەش شێوەیەکی تر بوو لە تەلبیس و تێکەڵکردنی حەق بە باطل لەلایەن شێخە گومڕاکان و شاردنەوەی ئەو حەقەی کە دەیزانن.

وە ڕەنگە هەر موسلمانێک کە لە دین تێدەگات سەرنجی ئەوەی دابێت کە هەموو ئەو تاقمانەی کە باسم کرد لەوانەی کە پێیان دەوترێت " ئیخوان و سرورِی و جامیەکان " گشتیان بوونەتە خزمەتکاری طاغوتەکان ، جا جیاوازی نییە ئەمریکا و بەریتانیا و فەڕەنسا بێت لە پێشەوایانی کوفر و بێ باوەڕی یان کۆیلەکانیان بێت لە طاغوتەکانی عەرەب ، وە بوونەتە سەربازی دواوە لە سوپایەکانیان بۆ پاراستنی حوکمی طاغوتەکان و چەسپاندنی کۆیلایەتی و شوێنکەوتەیی بۆ ئەمریکا یان بەریتانیا یان دەستەی نەتەوە یەککگرتووەکان ، وە هەروەها بەریتانیا لە سەرەتاکانی ساڵی (١٤٣٦ ی هیجری) شایەتی بۆ ئیخوانە مورتەدەکان دا بەوەی کە ئەوە ماوەی ٤٠ ساڵە پشتیان لە توندو تیژی و ئیرهاب کردووە ، وە مەبەستیان بەمەش دوورخستنەوەی جەماعەتی ئیخوان بوو لە جیهاد و سڕینەوەی یەکجاری لە قاموسەکەیاندا ، بەڵکو جەنگیان لەگەڵ موجاهیدان ڕاگەیاند لە هەر کوێیەک بن ، وە هاوکاری و یارمەتی خۆیان ڕاگەیاند بۆ طاغوتەکان لە موحارەبە کردنی موجاهیدان و موحارەبە کردنی حوکم کردن بە شەریعەت ، وە هەروەها ئیخوان موجریمین هەموو هەوڵێکیان دەدا بۆ حوکم کردن بە دیموکراسی کوفری ، بەڵکو هەر ئیصلاحێکی باوەڕ پێ کراو کە پێی هەڵدەستن نابێت ئەنجام بدرێت

ئیللا لەژێر تاریکایی بانگەشە کردن نەبێت بۆ دیموکراسی شیرکی گەورە و بۆ پارێزگاری کردن لە دەسەڵاتی ئەمریکی بۆ سەر گەردنی موسلمانان و پارێزگاری کردن لە دۆستایەتی کردنی نەتەوە کوفریە یەکگرتووەکان.

وە لەو شتانەی کە شایەنی وەستانە لەلای : ئەویش ئەو پەیوەندیە پتەوەیە لەنێوان جەماعەتی ئیخوانە مورتەدەکان و نێوانی شیعە ڕافیزیە کافرەکان ، جا لەکاتی دامەزرانی خومەینی (الله تعالی گۆڕەکەی پڕ بکات لە ئاگر) بۆ حوکمەتی ڕافیزی لە ئێران بە هاوکاری فەرەنسیەکان ، ئیخوانە مورتەدەکان چوون بۆلای بۆ پیرۆزبایی کردن و موژدە پێدان ، وە لەگەڵ ئەمەشدا دەستیان کرد بە بانگەشە کردنی درۆ و بوهتان بەوەی کە ئەمە ئومێد و ئەمەلی موسلمانانە لە دامەزراندنی دەوڵەتێکی ئیسلامی هاوشێوەی ئەوان ، وە الله تعالی ش درۆی تاقمی ئیخوانی دەرخست ، وە ئەم درۆ گەورەیەش زۆر دیارە و ڕوونە لەلای کەسێک کە الله تعالی بەرچاو ڕوونی پێ بەخشیوە ، بەڵکو ئیخوانە مورتەدەکان لە سەرەتای دامەزراندنی تاقمەکەیاندا لەسەر دەستی حەسەن بەننا بانگەشەی لەیەک نزیک بوونەوەیان دەکرد لەگەڵ ڕافیزە موشریکەکان و بەرگریان لێ دەکردن و لەسەر موسلمانانیان تێکەڵ دەکرد و دەشێواند بەوەی کە ڕافیزە فیرقەیەکە

دەدرێتە پاڵ ئیسلامەوە و برای موسلمانانن ، بەڵام لە حەقیقەتدا ڕافیزە تەنها برای فیرقەی ئیخوانە مورتەدەکانە نەوەک برای موسلمانان بێت.

وە شایەنی باسە کاتێک بەریتانیا ڕەواجی بە ماسۆنیەت دا جمال الدین ی ئەفغانی ئێرانی ڕافیزی لەسەر ئەوەی کەوا لە بانگەوازی کارانی ئیصلاحە ، ئینجا شێخە گومڕاکانیش هەستان بە ڕەواج دان پێی سەرەڕای جێگیربوونی خۆدانە پاڵی بۆ کۆڕ و ئەنجومەنەکانی ماسۆنیەت ئەو و قوتابیەکەی محمد عبده ، جا سەیری ئەو ڕێککەوتنەی نێوان بەریتانیا و شێخەکانی کوفر و گومڕایی بکە ، بەڵکو بریتی بوو لە تەنسیق و جێ گۆڕکێی نێوان بەریتانیا و لەوانەی لەگەڵی بوون لە پێشەوایانی کوفر وە لەنێوان ئەو شێخانەشی کە بەخۆیان دەوت کەسانی عاقڵ و ژیر ، وە ئیصلاح و چاکسازیەکیان دەوێت بە بانگەشە درۆکەیان لە ڕێگای ڕۆژئاوای کافرەوە ، بە جێبەجێ کردنی دیموکراسی و بانگەوازی بۆ ئەو شۆڕشانەی کە هەڵگری ئاڵای حوکم کردن نییە بە ئیسلام ، وە لە ڕێگای جیهاد کردنیشەوە نییە لە پێناوی الله تعالی ، لەگەڵ دوورکەوتنەوەیان لە عەقیدەی وەلاء و دۆستایەتی بۆ ئیمانداران و بەرائەتیش لە کافران.

(بەشی : شەشەم)

هیدایەت و ڕێنموونی بۆ ڕێگەی الله و ڕێگای ڕاست تەنها فەزڵ و ڕەحمەتی الله تعالى یە کە دەیبەخشێت بەو بەندانەی کە سەرکەوتن و ڕزگار بوونیانی دەوێت لە دونیا و قیامەت ، وە الله تعالى بۆ هیدایەتی بەندەکانی چەند هۆکارێکی داناوە کە فەرمانی پێمان کردووە کەوا دەستی پێوە بگرین و شوێنی بکەوین ، وە لە هۆکارەکانی هیدایەت کە ئێمە لە الله تعالى ی داوا دەکەین دەبێت بە ڕاستگۆیی و ملکەچ بوون و هەژاریەوە بێت ، الله تعالى ش پەیمانی داوە کەوا هەرکەسێک داوای بکات ئەوا ڕێزداری دەکات پێیەوە.

لە فەرموودەی قودسی دا هاتووە کە پێغەمبەرمان (صلى الله عليه وسلم) ڕیوایەتی دەکات لە پەروەردگاریەوە " سبحانه وتعالى " کە الله تعالى دەفەرموێت:

« يا عبادي كلكم ضالٌ إلا من هديته فاستهدوني أهدكم »

[رواه مسلم في صحيحه : ٢٥٦٦)

واتە : (ئەی بەندەکانم : ئێوە هەمووتان گومڕان تەنها ئەو کەسە نەبێت کە من هیدایەتی دەدەم ، جا داوای هیدایەتم لێ بکەن منیش هیدایەتتان دەدەم).

وە لە سورەتی فاتیحەدا هاتووە کە مرۆڤی موسلمان لە هەموو ڕکعاتێک لە نوێژەکانیدا دەیخوێنێت ، کەوا دەڵێین:

{ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ * صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ }

واتە : (خودایە بەردەوام ڕێنموویمان بفەرموو بۆ ئەم ڕێبازی ڕاست و دروستی ئیسلامە * کە بەرنامە و ڕێبازی ئەوانەیە لە نازو نیعمەتی خۆت بەهرەوەرت کردوون ، نەمانخەیتە سەر ڕێبازی ئەوانەی خەشم و قینیان لێگیراوە (بەهۆی ئەوەوە دەیزانن و لایانداوە)، هەروەها نەمانخەیتە سەر ڕێبازی ئەوانەش کە سەرگەردان و گومڕان (بەهۆی لاساری و یاخی بوون و نەزانینیانەوە)

[سورەتی الفاتحة : ٦ - ٧ . تەفسیری ئاسان]

جا موسلمانان بەردەوام داوا لە رب العالمين دەکەن تاوەکو هیدایەتیان بدات بۆ ڕێگە ڕاستەکەی خۆی ، بەوەی کەوا چەسپاو و خۆڕاگریان بکات لەسەر دینی ئیسلام ، وە هیدایەتیان بدات بۆ ئیمانێکی ڕاست و درووست و ئەنجام دانی کردەوەی چاکە ، وە هەروەها دووریان بخاتەوە لە ڕێگای گومڕایی کە کورت دەبێتەوە بەسەر ڕێگای جولەکەکان و هاوشێوەکانیان کە الله تعالى غەزەبی لێیان گرت ، لەبەرئەوەی کاریان نەدەکرد بەو حەقەی کە فێری ببوون

و دەیانزانی ، وە هەروەها ڕێگای دووەمیش لەو ڕێگا گومڕاییەی کە مرۆڤی موسلمان داوا لە الله تعالی دەکات کەوا دووری بخاتەوە لێی بریتییە لە ڕێگای گاوڕەکان و هاوشێوەکانیان لە گومڕاکان کە لەسەر جەهل و نەفامیەوە الله یان دەپەرست بۆیەش گومڕابوون لە دینی الله تعالی.

مرۆڤی موسلمان دەپاڕێتەوە کەوا الله تعالی دووری بخاتەوە لە ڕێگای گەورەترین دوژمنی موسلمانان ، وە ئەوانیش جولەکە و گاوڕەکانن کە نەخشە و فێڵی گەورە بۆ ئیسلام و موسلمانان دادەنێنەوە ، وە جۆرەها پیلانی گەورە دادەڕێژن بەشەو و بەڕۆژ ، بۆ دوورخستنەوەی موسلمانان لە شوێنکەوتنی دینی ئیسلام ، وە بۆ موحارەبە و بەربەرەکانێی موسلمانان لە ڕێگای هەموو دژواری و زەحمەتیەک وە لە ڕێگای هەموو وەسیلەیەک ، لەوانیش : هۆکار و وەسائیلەکانی ڕاگەیاندن بە هەموو جۆرەکانیەوە ، لە کەناڵەکان و ئەنتەرنێت و ڕۆژنامەکان کە لەلایەن حوکمەتە بەکرێ گیراوە کافرەکانەوە دەردەکرێت و بەکاری دەهێنن لە سەرقاڵ کردنی موسلمانان بە شێواندنی ئیسلام و سەرقاڵ کردنیان بە لەهو و گاڵتە ئامێزەکان و بانگ کردنیان بۆ کوفر و لە سنوور دەرچوون و تاوان.

وە کافران موحارەبە و جەنگی دینی اللە تعالی دەکەن ، بەوەی کە ڕێگرن لە گەڕانەوەی حوکم کردن بە شەریعەتی اللە تعالی لە وڵاتان ، وە دەسەڵاتیان داوە بە کۆیلەکانی خۆیان لە بەچکە طاغوتەکان بۆ سەرگەردنی موسلمانان تاوەکو ببنە ڕێگر لە داوا کردنی حەق و مافی خۆیان لە ڕزگار بوونیان لە شەیتانەکانی ئینس و جن ، وە طاغوتەکانیش حوکم و تەشریع و بەکارهێنانیان لە پێناوی ئەمەدایە ، لە ڕێگای هاندان و ترساندن.

وە لە گرنگترینی هۆکارەکانی ئەو حوکمەتە بەناو ئیسلامیانە بۆ تێکەڵ کردنی حەق بە باطل بەکارهێنانی شێخەکانیانە تاوەکو کوفر و تاوانکاریەکانیان داپۆشن و بڕازێننەوە وەک شێخە ڕەسمیەکانی سەر بە طاغوتان کە مۆزەف و کارمەندن لەلایان ، وە وەک شێخەکانی جامی و مەدخەلیەکان کە کۆیلەی طاغوتانن کە مەدح و ستایش و تەزکیەی ئەو دەسەڵاتدارە کافرانە دەکەن ، وە هەوڵ دەدەن تاوەکو موسلمانان ببنە کۆیلەی طاغوتان بە بانگەشە کردنی درۆ و بوهتان و قسە هەڵبەستن بەناوی اللە تعالی بەوەی کەوا لە ئیسلام و سەلەفیەتدا پێدانی گوێڕایەڵیە بە طاغوتان ، هەرچەندە کەوتبنە ناو هەڵوەشێنەرەوەکانی ئیسلام ، وەک : حوکم کردن بە غەیری ئەو قورئانەی کە اللە دایبەزاندووە ، وە وەک : حەڵاڵ کردنی یاساکانی

بەشەری لەجێگای ئەحکام و شەرعی الله تعالی ، وە وەک : موالات و دۆستایەتی کردنی کافران و هاوکاری کردن و یارمەتی دانیان لە جەنگی دژی موسلمانان.

وە پاساو و بیانوو بە طاغوتەکان دەدەن لەسەر هەموو کوفرێک ، وە جۆرەها عوزر درووست دەکەن بۆ طاغوتان کە الله تعالی هیچ بەڵگەیەکی بۆی دانەبەزاندووە ، بەس هەتاوەکو تەکفیری ئەم طاغوتانە نەکەن چەندەها نەصی شەرعی بەکاردەهێنن لە غەیری جێگای خۆی ، جا بەڵگە دەهێننەوە بە بەڵگەکانی بەیعەت دان و سەمع و طاعە لەسەر واجبیەتی گوێڕایەڵی کردنی دەسەڵاتدارێک کە بە فەرمانی ئەمریکا و بەریتانیا و فەڕەنسا دامەزراوە ، وە حەڕامی دەکەن کەوا خروج بکرێت لێی ، هەروەها بەڵگە دەهێننەوە بەو بەڵگانەی کە زەممی خەواریجەکان دەکات و هاندانە لەسەر جەنگ کردن لەگەڵیان و کوشتنیان ، وە هەروەها پێشەوایانی کوفر جەماعەتە بەناو ئیسلامیەکان بەکار دەهێنن لە ئاراستە کردنیان بۆ کۆمەڵگاکان و تاکەکان بۆ پشتهەڵکردن لە جیهاد و موجاهیدان ، وە بۆ گرتنە بەری ڕێگای کوفری بۆ گۆڕینی دامەزراندنی دەسەڵات یان چاکسازی کردن تیایدا بە بانگەشەی خۆیان ،

جا ئەمریکا ئاراستەیان دەکات بۆ ئەوەی کەوا چاکسازی بانگەشە بۆکراو پێویستە کە لەو چوار چێوەیە دەرنەچێت کە ئەو و دەستەی نەتەوە یەکگرتووەکان دیاری دەکات وە ئەم جەماعەتە نائیسلامیانە وەک گوێدرێژیان لێ هاتووە کە لەسەر ئەو هێڵە دەخولێنەوە کە لەلایەن پێشەوایانی کوفرەوە بۆیان دیاری دەکرێت ، بەڵکو گومڕاتریشین لە گوێدرێژانی ڕێگا.

ئەمریکاش پێیان دەڵێت : چاکسازی کردن لە دەسەڵات و طاغوتەکان دەبێت لە ڕێگای دیموکراسی و سندوقەکانی دەنگدانەوە بێت و هەناسە برِکێ بکەن بۆ جێگە گرتنەوەی ئەوەی کە پێی دەوترێت شەرعیەتی نێودەوڵەتی ، جا جەماعەتە بەناو ئیسلامیەکانیش وەک توتی درووشمەکانی دیموکراسی دەڵێنەوە.

وە هەروەها ئەمریکا پێیان دەڵێت ئێمە ئامادەین بۆ پێدانی دەسەڵات پێتان لەو وڵاتانەی کە موسلمانانی تێدایە ، بە مەرجێک نابێت حوکم بە شەریعەت بکرێت ، وە هەروەها بە مەرجی موحارەبە کردن و دوژمنایەتی کردنی هەرشتێک کە پێی دەوترێت ئیرهاب و تیرۆر ، وە مەبەستیشی جیهاد و موجاهیدانە ، بۆیە ئەوانیش گورجو گۆڵ و دەستپێشخەری دەکەن بۆ گوێڕایەڵی کردنی فەرمانەکانی ئەمریکا ، هەروەکو چۆن حکومەتی عومەر بەشیر کردیان لە سودان ، وە

حەماس لە فەڵەستین ، بەڵکو ئەمریکا و ئەوروپا ئاراستەی جەماعەتی ئیخوان مورتەدین یان دەکرد بۆ لەباوەشکردن و لەئامێز گرتنی ڕافیزە وە هەروەها لە داوای یارمەتی کردن لێیان ، وە لە حەقیقەتیشدا حوکمی مەلالی ئێرانی و ئایەتی شەیتانی دروستکراوی ئەمریکا و بەریتانیا و فەرەنسا بوو ، بۆیە ئایەتی شەیتان خومەینی لە فەرەنسادا ئاراستەی ڕافیزەکانی دەکرد تاوەکو دەستبکەن بە شۆڕش لەسەر پادشایەتی ئێرانی کافر (لەعنەتی الله ی لێ بێت) ، وە پاشانیش خومەینی هاتەوە بۆ ئێران لەسەر پشتی فڕۆکەی فەرەنسی.
وە لە ساڵی ١٤١٥ ی کۆچی ، ڕافیزەکانی لوبنان سنورەکانی جولەکەیان دەپاراست و ڕێگریان دەکرد لە هەر دەستدرێژیەک بۆ سەری لە بەرامبەر فەڵەستینیەکاندا ، لەگەڵ ئەوەی کە چەند خۆ نواندنێکیان دەردەهێنا کە واخۆیان دەردەخست وەک بەرگریکارێکن بەدرۆ لە بەرامبەر داگیرکاری جولەکە ، وە هەروەها جەماعەتی حەماسی مورتەد دەسەلاتی لە غەززەدا گرتە دەست لە دەوروبەری ساڵی ١٤٢٥ لە ڕێگای شیرکی دیموکراسی ، وە حوکمی بە قانونەکانی خودی دەسەڵاتی فەڵەستینی دەکرد ، وە حوکمی نەدەکرد بە ئیسلام ، بەڵکو ئەو کەسەشیان دەکوشت کە داوای حوکم کردن بە شەریعەتی ئیسلامی کردبووا لەم خاکانەی کە حوکمی تێدا دەکرد بۆ خۆنزیک

کردنەوە لە ئەمریکا بە خوێنیان ، وە پاشانیش ڕوونکردنەوەیەکیان دەردەکرد و تیایدا وەسفیان دەکرد بە ئیرهابیەکان و توندڕەوەکان ، وە لەو ماوەیەشدا کە حکومەتی حەماس دەسەڵاتی گرتبووە دەست باوەشی بە ئێراندا گرتبوو ، وە هەروەها مووچە و یارمەتیەکانی لێ وەردەگرت ، وە لە بەرامبەریشدا ڕێگای بۆ کردبوویەوە بۆ دەرکردنی موسلمانان لە ئیسلام بۆ بە شیعە کردنیان.

وە هەروەها حکومەتی سودانی ئیخوانی ڕێگای دابوو بۆ ڕافیزەکانی ئێران تاوەکو ناوەندێکی ڕۆشنبیری بکەنەوە کە تیایدا شیعەگەری و ڕافیزایەتی بڵاوبکەنەوە ، وە هەروەها دەسەڵاتداری سودان عومەر بەشیر باشوری سودانی فرۆشتبوو بە گاوڕەکان لەڕێگای یاری دیموکراسی : لەپێناوی ئەوەی نەوەک ئەمریکا بە ئیرهاب وەسفی بکات و بۆ ئەوەشی لێی ڕازی ببێت ، بۆیە ببووە ئەو بەندەیەی کە داوای ڕەزامەندیانی دەکرد بەهۆی حوکم نەکردن بە شەریعەت و موحارەبە کردنی جیهاد و موجاهیدان.

وە هەروەها جەماعەتی ئیخوان بۆ ئەمریکای دەرخستبوو تاوەکو دەسەڵاتی بدرێتە دەست لە چەند وڵاتێک لە شوێنی ئەو دەسەڵاتدارانەی کە خەڵکەکەی ڕقیان لە دەسەڵاتدارەکانی خۆیان دەبێتەوە بەهۆی ماف خواردن و زوڵم و ستەمیان ، وە ئیخوانیش

بەڵێنی گوێڕایەڵی کردنی دا بە ئەمریکا و دەستەی نەتەوە یەکگرتووەکان و بەڵێنی دا بە حوکم کردنی بە دیموکراسی و موحارەبە کردنی جیهاد و موجاهیدان و پارێزگاری کردن لەسەر سنوورە نێودەوڵەتیەکان ئەو سنورانەی کە رسمیەکەی سایکس بیکۆیە ، ئینجا ئەمریکاش پەیمانی پێیاندا کە دەسەڵاتیان ڕا دەست بکات بە مەرجی ئەوەی کە گوێڕایەڵی بن لە هەر شتێک کە داوایان لێ دەکات ، وە سەرکردایەتیشیان لە کوفرەوە بۆ کوفرێکی تر ، وە حاڵیشیان ببووە بەسەرهاتی حاڵی خۆنزیک کردنەوەی شەیتان لە مرۆڤ تاوەکو بەرەو کوفری ببات:

{كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ}

واتە : (نموونەی ئەم ناپاکانە وەك شەیتان وایە کە بە مرۆڤی وت : بێ بڕوابە جا کە بێ بڕوا بوو (شەیتان) وتی : بەڕاستی من بەریم لە تۆ ، بێگومان من لە الله ی پەروەردگاری جیهانیان دەترسم).

[سورەتی الحشر: ١٦ . تەفسیری پوختە]

ئەمریکاش ئیخوانی بەکاردەهێنا لە چەسپاندنی تەختی طاغوتە کۆیلەکانی ، هەروەکو چۆن ئەمەش ڕوویدا لە ئوردەن کاتێک ئیخوانی

شەیاتین هاوپەیمانی بەست لەگەڵ مورتەدەکان حسين ی کوڕی طلال و کوڕەکەی.

وە لە تونس جەماعەتە مورتەدەکانی گەڕاندەوە سەر دەسەڵات بۆ حیزبی " بناء " ، کە هەمان حیزبی طاغوتی زين العابدين ی کوڕی عەلی ڕاکردووە جا ئەو شتە چی بوو کە گۆڕدرا ؟!، ئەوەی کە ڕوویدا ئەوەبوو کە جەماعەتی ئیخوانە مورتەدەکان کە طاغوت " الغنوشي " سەرکردایەتی دەکرد هاوپەیمانی بەست لەگەڵ ئەمریکای خاچپەرست بۆ جەنگی موجاهیدان ، لەگەڵ بەشداری پێکردنی گەلی تونس لە کوفری دیموکراسی ، پاشان دووبارە حیزبی سەرۆکی ڕاکردوو گەڕایەوە سەر دەسەڵات و بە ڕاشکاوانە دانی پێدانا و ڕەفزی حوکم کردنی بە ئیسلام کرد بە ووتە و کردەوە ، وە هەروەها حیزبی بەرەی چاکسازی سرورییەکان بەشداریان لەم کوفرە کرد کە بانگەشەی سەلەفیەتیان دەکرد ،

(نسأل الله أن يخزيهم ويمكن دولة الخلافة من رقابهم).

بەڵام لە میسرِ ڕژێمی طاغوت حوسنی موبارەک داوای یارمەتی لە ئیخوان موجریمین دەکرد کەوا لە هەڵبژاردنەکان و ڕا پرسیەکانی سەرۆکایەتی دا دەنگی خۆیان بەو بدەن تاوەکو شکست نەهێنێت ئەویش لەبەرامبەر پێدانی چەند پەیمانێکی پووچ و بێ نرخ بە پێدانی

چەند دەستكەوتێكی درۆ و بەتاڵ پێیان ، پاشان سوپایان لەسەر بەكاردەهێنان بۆ مانەوەیان لە دەسەڵات بۆ ڕێگری كردن لە هەر هەوڵێك لە هەڵگیرساندنی شۆڕش و پشێوی بۆ سەر حوسنی ناموبارەک بۆ گۆڕانكاریەكی تەواو لە هەڵكەندنی ڕژێم لە ڕەگ و ڕیشەوە ، جا ئیخوان شەیاتین گەنجەكانیانی دەنارد تاوەكو ببنە شورەیەک بۆ هەوڵدان لەنێوان شۆڕشگێڕە تورەكان و لەنێوان سوتاندنی خانوو و بیناكانی وەزارەتی ناوخۆیی ، پاشان بانگەشەی خەڵكیان دەكرد بۆ شیركی دیموكراسی و بە بانگەشەكانیان ئەم كوفرەیان بۆ خەڵک دەڕازاندەوە بەوەی كە طاغوت مورسی ئەگەر بگاتە دەسەڵات حوكم بە شەریعەت دەكات ئەگەرلە هەڵبژاردنەكاندا سەركەوتنی بە دەست هێنا ، جا سبحان الله ! ، چۆن حوكمی ئیسلامی لە ڕێگای كوفری دیموكراسیەوە دەگەڕێتەوە ؟ ئایا هیدایەت بەهۆی گومڕاییەوە دێتەوە ؟!

وە لە كوێی ئەم شەرعە پاكەماندا هەیە كەوا درووستە خۆ بگەیەنیتە ئەوەی كە الله تعالی پێی خۆشە و پێی ڕازیە بەهۆی ئەنجامدانی هۆكارەكانی تورە كردنی الله تعالی لە دانپێدانان و ڕازی بوون بەو دەستورەی كەوا مرۆڤ دایدەنێت كە خۆی كردووەتە پەرستراو ، وە حەقی ئەوە بەخۆیان دەدەن كە یاسا و بەرنامە بۆ خەڵكی دابنێن كە

هەرگیز الله تعالى ڕێگای پێ نەداوە ، وە بە درووستی دادەنێن بۆ خۆیان کە حوکم بە غەیری ئەو قورئانە بکەن کە الله دایبەزاندووە ، سبحان الله ! ، بەڕاستی ئەمەش بوهتانێکی گەورەیە:

{ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ }

واتە : (فەرمان ڕەوایی تەنها بۆ الله یە)

[الأنعام : ٥٧]

وە تاوەکو ئیخوان موجریمون بگەن بە دەسەڵات بەخێرایی چوون بۆ باڵیۆزخانەکانی ئەمریکا و وڵاتانی ئەوروپی و وڵاتانی خەلیج ، دووپاتیان کردەوە بۆیان و پەیمانیان دا بە پارێزگاری کردن لەسەر دەسەڵاتی ئەنجومەنی عەسکەری بەسەر میسرەوە ، وە هەروەها میسر هەر بە دەوڵەتێکی عەلمانی دەهێڵنەوە ، وە هەرگیز دەرناچن لە دیموکراسی ، وە پەیمانیان پێیاندا لەسەر جەنگی دژی موجاهیدان لە سەیناء ، بە هاوکاری لەگەڵ ئەنجومەنی ئاسایش و حکومەتە طاغوتیەکان ، سەرەڕای ئەو خیاناتانەیان لەگەڵ الله تعالى و پێغەمبەرەکەی (صلى الله عليه وسلم) و ئیمانداران ڕازی بوون بە حوکمێکی ناتەواو ، لەڕووی ئەوەی کە نابێت هیچ دەسەڵاتێکیان هەبێت بەسەر وەزارەتەکانی ناوخۆیی و دەرەکی و سوپا و ئەنجومەنی عەسکەری دیاریکراو لە بەردەم ئەمریکادا ، جا لەو شتانەی کە ئاسان بوو بەسەر

موجریمی ڕژێمی طاغوت حوسنی دا لە هەڵگەڕانەوەی حوکم بۆ پێدانی دەسەڵات بە طاغوت سیسی ، کە ئەویش کوفر و تاوانکاریەکەی زۆر زیاتر بوو لە ناموبارەک ، جا ئیخوان لە کوفرێکەوە ڕووبەڕووی کوفرێکی تر دەبوویەوە ، وە هەوڵیان دەدا تاوەکو جولەکە و گاوڕەکان و کۆیلەکانیان لە طاغوتانی خەلیج ڕازی بکەن ، هەر بۆیەش مورسی شاهێدی بۆ جولەکە و گاوڕەکان دەدا بەوەی کە کافر نینە و دەستی بۆ ڕافیزەی ئێران درێژ دەکرد ، وە جەنگی ڕاگەیاندبوو لە دژی موجاهیدانی سیناء ، وە دووپاتی ئەوەی دەکردەوە کە دەسەڵاتی یاسادانان حەق و مافی گەلە ، بۆ جگە لەمانەش لە جۆرەها کوفری تر ، پەنا بە الله تعالى دەگرین لە کوفر و فیسق و تاوان و سەرپێچی ، الله تعالى دەفەرموێت:

{ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ }

واتە : (بەڕاستی الله کردەوەی ئەوانەی کە تۆوی خراپە دەچێنن چاک و سەرکەوتوو ناکات.)

. [یونس : ٨١]

جا هەرگیز ناکرێت کەوا خراپەکاری ئەنجام بدرێت بۆ گەیشتن بە چاکسازی ، وە هەرکەسێک بانگەشەی مەبەست و ئامانجی خۆی دەکرد بەوەی کە ڕاست و درووستە ، پاشان ڕێگای شەرعی نەگرتە

بەر ئەو ڕێگایەی کە الله تعالی ڕازی دەکات ، ئەوا ئەو کەسە کەسێکی خراپ و فاسدە لە زەویدا ، وە ئەو بانگەشە کردنەی سوودی پێ ناگەیەنێت کە مەبەست پێی چاکسازیە ، الله تعالی دەفەرموێت:
{ وَإِذَا قِيلَ لَهُمۡ لَا تُفۡسِدُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ قَالُوٓاْ إِنَّمَا نَحۡنُ مُصۡلِحُونَ * أَلَآ إِنَّهُمۡ هُمُ ٱلۡمُفۡسِدُونَ وَلَٰكِن لَّا يَشۡعُرُونَ }
واتە : (ئەوانە کاتێک پێیان دەوترێت تۆوی گوناه و تاوان و خراپەکاری مەچێنن لە زەویدا ، دەڵێن : بەڕاستی ئێمە تەنها چاکسازی دەکەین!! * ئاگاداربن ، کە بەڕاستی هەر ئەوانە تۆوی خراپە دەچێنن ، بەڵام (بەهۆی لووت بەرزی و دەردەدارییانەوە) هەستی پێ ناکەن و (خۆیانی لێ گێل دەکەن)) (سورەتی البقرة : ١١ - ١٢)
جا موسلمانان حوکم بەسەر زاهیر و ڕووکەشی خەڵک و کردەوەکانیان دەدەن ، ئەگەر خراپەیەکیان بینی ئینکاری لێ دەکەن وەک وەڵام دانەوەیەک بۆ فەرمانی الله تعالی و فەرمانی پێغەمبەرەکەی (صلى الله عليه وسلم) کە پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) دەفەرموێت:
» من رأى منكم منكراً فليغيره بيده فإن لم يستطع فبلسانه فإن لم يستطع فبقلبه وذلك أضعف الإيمان «
[أخرجه مسلم في صحيحه]

واتە : (هەرکەسێک لەئێوە خراپەیەکی بینی ئەوا با بە دەستی بیگۆڕێت ، جا ئەگەر بە دەستی نەیتوانی ئەوا با بە زمانی ئینکاری لێ بکات ، ئەگەر بە زمانیشی نەیتوانی ئەوا با بە دڵی پێی ناخۆش بێت ، وە ئەمەش لاوازترینی ئیمانە)

وە ئەمیری ئیمانداران عومەری کوڕی خەطاب (الله لێی ڕازی بێت) دەفەرموێت:

« بەڕاستی خەڵکانێک لە سەردەمی رسول الله ـدا (صلى الله عليه وسلم) دەستیان بە وەحی ـەوە گرتبوو ، بەڵام ئێستا وەحی ڕاوەستاوە و نەماوە ، وە ئێستا بە زاهیر و ڕووکەشی کردەوەکانتان حوکم دەدەین ، بۆیە هەرکەسێکتان کارو کردەوەی چاکەی بۆمان دەرخست و کردەوەی چاکەمان لێی بینی ، ئەوا لێی ئەمین دەبین و لە خۆمانی نزیک دەکەینەوە ، وە هیچ پەیوەندیمان بە پەنهانی و نهێنیەکانی ناو دڵی نییە ، چونکە الله تعالى موحاسەبەی دەکات لەسەر نهێنیەکانی ، وە هەرکەسێک خراپەی ئاشکرا کرد و بە دیارخست ، ئەوا ئەمین نابین لێی و باوەڕی پێناکەین ، ئەگەرچی بشڵێت نهێنی و شاراوەکەی ناو دڵم باش و چاکیشە ».

[أخرجه البخاري في صحيحه]

جا ئەو ووتەیەی کە ئیمامی عومەر (الله لێی ڕازی بێت) فەرمووی بریتی بوو لە ڕێگای ئیمانداران ، وە ژیانی خەڵکی چاک نابێت بە پێچەوانەکەی ، وە بەهۆیەوە ڕێگای ئەو تاقمە گومڕایانەی وەک ئیخوان موجریمین و سرووریەکان و جامیەکان ڕوون دەبێتەوە و دەردەکەوێت ئەوانەی کە حوکم بەسەر ئەو موجاهیدانە دەدەن کە هەستاون بە بەرپاکردنی حوکم کردن بە شەرعی الله تعالی بەوەی کەوا خراپەکاری لە زەویدا دەنێنەوە ، وە بۆ ئەو طاغوتانەشی کە حوکم بە غەیری شەرعی الله دەکەن حوکمیان لەسەر دەدەن بەوەی کە ئەمان ڕێگاکەیان ڕاستترە لە ڕێگای موجاهیدان.

جا تاقمەکانی سرووری و ئیخوانە مورتەدەکان زۆر بەیەک دەچن لەگەڵ ڕافیزە و باطنیەکان لە سەرکەشیەکان و پێچەوانە کردنی عەقل و دین وە لە تەئویلی باطنیەکان بۆ بەرژەوەندیەکانی شەرع ، هەتا حەق دەکەن بە باطل و باطلیش دەکەن بە حەق ، هەروەک حوکمیان بەسەر طاغوت ئەردۆغان دەدا بەوەی کە لە چاکەکارانە سەرەڕای حوکم کردنی بە عەلمانیەت و مولات و دۆستایەتی کردنی چەندین کافر لە خاچپەرستەکان و جولەکەکان و ڕافیزەکان ، وە سەرەڕای موحارەبە کردنی لەگەڵ ئەو دەوڵەتە ئیسلامیەی کە حوکم بە شەرعی الله تعالی دەکات.

وە تاقمەکانی وەک ئیخوان و سرورِیەکان و جامیەکان و مەدخەلیەکان حوکمیان بەسەر طاغوتەکان دەدا ئەوانەی کە سەر بە نەتەوە یەکگرتووەکانن بەوەی کە دەسەڵاتداری شەرعینە و درووست نییە خروج بکرێت لێیان و نابێت لە گوێڕایەڵی کردنیان دەربچیت ، وە ئەو مورتەدانە فەتوایان دەدا بۆ هاوکاری کردنی ئەمریکا و بەکرێ گیراوەکانیان لە جەنگی دژی دەوڵەتی ئیسلامی بە هەموو هۆکار و وەسیلەیەک ، تەنانەت ئەو تاقمانە فەتوایان بۆ هەندێک لە طاغوتەکان دەدا بەوەی کە ئەو کەسانەی دەوڵەتی ئیسلامی کوشتنی لە جولەکە و گاورەکان لە بەلجیکا شەهیدن ، وە ئەمەش یەکێکە لە بەیەک چوونەکانیان لەگەڵ جولەکەکان لەبەرئەوەی شاهێدی ئەوەیان دەدا کەوا کافران ڕێگایان ڕاسترە لە ڕێگای موجاهیدانی دەوڵەتی ئیسلامی ، الله تعالی دەفەرموێت:

{ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَٰؤُلَاءِ أَهْدَىٰ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا }

واتە : (ئایا ئاوڕێکت نەداوەتەوە لەوانەی بەشێك لە نامەی خودایيان پێدراوە ، بڕوا ئەهێنن بەشتی بێ نرخ و بەرنامەی غەیری الله (بە جادووگەران و بە شەیتان) وە ئەڵێن بەوانەی کە بێ بڕوان : ئەوانە ڕێبازیان ڕاسترە لەوانەی کە باوەڕیان هێناوە)

[النساء : ٥١]

وە سەرکردەیەکی ئیخوانە مورتەدەکان فەتوای بۆ شوێنکەوتەکانی دا بە واجبیەتی یارمەتی دانی وڵاتانی ئەوروپی لەسەر کەشف کردنی ئەو کەسانەی کە هەڵگری فکرەی جیهادینە لە ئەوروپا.

وە هاوکاری دەزگا هەواڵگریەکانی ئەوروپایان دەکرد لە لێکۆڵینەوە لەگەڵ موجاهدان و تەرجەمەیان بۆ دەکردن لە ڕێگای پەیوەندی تەلەفۆنیەوە ، وە لەم سێ تاقمەمان بینی : ئیخوان و سرورِی و مەدخەلیەکان ، هەر ڕۆژەو زیاد بوونی گومڕایەتی و تاوانکاریەک ، وە پێشەوایانی کوفریش داوایان لێ دەکەن بۆ کوفر و گومڕاکردنی زیاتر و قەت بە چەند کوفرێکی کەم لێیان ڕازی نابن.

بەڕاستی الله سبحانه وتعالى پێغەمبەرەکەی محمد (صلى الله عليه وسلم) نارد بۆ بانگەوازی کردن بۆ عیبادەت و بەندایەتی کردنی الله تعالى بە تاک و تەنهایی ، وە بۆ کوفرکردن بە طاغوت ، وە ڕوونی کردەوە کەوا ئیسلامەتی هیچ کەسێک ڕاست و درووست نابێت هەتاوەکو نێوانی ئەم دوو کارە لەخۆیدا کۆدەکاتەوە : ئیمان هێنان بە الله لە پەروەردگاری و پەرستنیدا ، لەگەڵ بیرو باوەڕ بوون بە باطلیەتی عیبادەت کردن بۆ غەیری ئەو ، وە هەروەها ڕوونی کردەوە کە هەر دینێکی غەیری دینی ئیسلام باطل و ناڕەوایە.

وه‌ چۆنیه‌تی كوفركردن به‌ طاغوتیش بێگومان الله تعالی فه‌رمانی پێمان كردووه‌ كه‌وا چاو له‌ خه‌لیله‌كه‌ی ئیبراهیم بكه‌ین (علیه السلام) ، هه‌روه‌ک الله تعالی فه‌رموویه‌تی:

{ قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۖ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ }

واته‌ : (ئه‌ی ئیمانداران ، به‌ڕاستی له‌ ئیبراهیم و ئه‌وانه‌ی كه‌ له‌گه‌ڵیدا بوون نموونه‌یه‌كی چاكتان خراوه‌ته‌ به‌رچاو ، كاتێك كه‌ به‌ قه‌ومه‌كه‌ی خۆیانیان وت : دوای ساڵه‌ها بانگه‌واز ، ئێمه‌ به‌رین له‌ ئێوه‌ و له‌و شتانه‌ش كه‌ له‌جیاتی الله ده‌یپه‌رستن ، ئێمه‌ باوه‌ڕمان به‌و دین و ئاینه‌ی ئێوه‌ نییه‌ ، ئیتر دوژمنایه‌تی و ڕقه‌به‌رایه‌تی له‌نێوانماندا به‌رپا بووه‌ تا ئه‌و كاته‌ی كه‌ باوه‌ڕ به‌ الله ی تاك و ته‌نها ده‌هێنن ، جگه‌ له‌و به‌ڵێنه‌ی ئیبراهیم دای به‌ باوكی و وتی : بێگومان داوای لێخۆشبوونت بۆ ده‌كه‌م ، ده‌سه‌ڵاتی الله شم نیه‌ ئه‌گه‌ر كاره‌ساتێكت به‌سه‌ر بهێنێت ، ئینجا وتی : په‌روه‌ردگارا ، هه‌ر پشتمان به‌ تۆ به‌ستووه‌ و هه‌ر بۆ لای تۆش گه‌ڕاوینه‌ته‌وه‌ ، سه‌ره‌نجامیش هه‌ر بۆ لای تۆیه‌).

[الممتحنة : ٤]

وە ئەو بەرژەوەندیە گەورەیەی کە واجبە لەسەر هەموو موسڵمانێک کە دەبێت هەوڵی بۆ بدات ئەویش بەرزکردنەوەی ووشەی الله یە ، وە الله بپەرستێت و هیچ شتێک نەکاتە هاوبەشی ، وە حوکم و فەرمانڕەوایش هەر بۆ الله بێت ، وە خراپەکاری گەورەش ئەوەیە کە شیرک و هاوبەشی بۆ بڕیار بدرێت و ووشەی کوفر بەرزبکرێنەوە ، لەبەرئەمە الله تعالی جەنگی کافرانی داناوە لە شەرعدا هەتاوەکو فیتنە و شیرک نەمێنێت و دینیش هەر هەمووی بۆ الله بێت.

وە خاک و وڵاتانیش یان ئەوەتا دار الإسلام ە کە تیایدا حوکم بە شەرعی الله دەکرێت و ئەوکاتیش واجبە هیجرەت بکرێت بۆ ئەو خاکە و واجبە لەسەر هەموو موسڵمانێکیش کە پشتیوان و موناصری بێت ،

وە یانیش ئەوەتا دار الکفرە کە ئەحکامی کوفری تیایدا بەرزدەکرێتەوە ، وە کوفری ئاشکرا و بەواحیشی تێدا دەردەکەوێت ، واجبە لەسەر هەر موسڵمانێکی نیشتەجێی ئەم خاکە لێیەوە هیجرەت بکات بۆ ناو دەوڵەتی ئیسلام ، وە جەنگ لەدژی وڵاتانی کوفر بکات ، لەبەر گوێڕایەڵی کردنی فەرمانی الله تعالی:

{وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ}

واتە : (وە بجەنگن لە دژی بت پەرستان بە تێكڕا هەروەك ئەوان دژی ئێوە دەجەنگن تێكڕا ، بشزانن كە بەڕاستی الله لەگەڵ پارێزكاران دایە بە چاودێری و پاراستن)

[التوبة : ٣٦]

وە الله تعالی فەرموویەتی:

{يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُم مِّنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ}

واتە : (ئەی ئەوانەی كە ئیمانتان هێناوە بجەنگن لە دژی ئەوانەی كە نزیكن لێتانەوە لە بێ بڕوایان و با بێ باوەڕان لە ئێوەدا توند تیژی ببینن و بزانن بێگومان الله لەگەڵ پارێزكاران دایە)

[التوبة : ١٢٣]

(والحمد لله الذي من على المسلمين بقيام دولة الخلافة تحكمهم بشريعة الله وتجاهد أعداء الله نسأل الله أن يؤيدها بنصره ، وأن يزيدها تمكنًا في الأرض إنه على كل شيءٍ قدير)

(بەشی حەوتەم)

بێگومان الله سبحانه وتعالى کتێبە گەورەکەی خۆی کردووەتە مایەی هیدایەت بۆ موتەقی و پارێزکاران وە کردوویەتی بە حوججە بەسەر ئەو کەسانەشی کە ئیمان و باوەڕ ناهێنن ، وە هەروەها بۆ خستنە ڕووی گومانە باطل و پووچەکان ، هەروەکو چۆن الله تعالى فەرموویەتی:

{ وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا }

واتە : (هەر نموونە و مەسەلێکت بۆ بێنن (لە ڕەخنە و پێشنیارە نا بەجێکانیان) ئێمە وەڵامەکەیمان بۆ تۆ هێناوە بەڕاستی و جوانترین ڕوون کردنەوە).

[سورەتی الفرقان : ٣٣ . تەفسیری پوختە]

واتە : هەر نموونەیەک کە بۆت دەهێننەوە تاوەکو دژایەتی و بەرهەڵستی حەقی پێ بکەن و خەڵکی پێ لە پەیامەکەت دوور بخەنەوە ، ئەوا ئێمەش لە بەرامبەردا وەڵامی حەق و بەجێ و جوانترینی ڕوونکردنەوەمان بۆ هێناویت ، واتە : قورئانێکمان بەسەرتا دابەزاندووە کە : کۆکەرەوەی گشت واتا و مانایەکە بۆ حەق و ڕاستی ، وە هەروەها دەرکەوتن و ڕوونکردنەوەی تەواوی تێدایە لە ووشەکانیدا ، بۆیە ماناکانی هەر هەمووی حەق و ڕاستیە ، هەرگیز

باطل و شوبهە بە هیچ شێوەیەک ناتوانێت بیشێوێنێت ، وە هەروەها ووشە و سنوری بۆ شتەکان بە ڕوونترینی ووشە و جوانترینی تەفسیرە ، کە ڕوونکەرەوەیەکی تەواوە بۆ ماناکانی ، جا هەرکاتێکیش ئەهلی باطل و گومڕایی هەستابن بە دەرخستنی شوبهە و گومانەکان تاوەکو تەحەددای پێغەمبەرانی پێ بکەن ئەوە داوای موعجیزە و نیشانەیەکیان لێ دەکردن و پاشان دەیانوت ئەگەر ئەو شتەی ئەوان دەیڵێن ببینن ئەوا ئیمان دەهێنن پێیان و بەو پەیامەشی کە بۆیان نێردراوە ، هەروەکو چۆن الله تعالى هەواڵی داوە لەبارەیان:

{ يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَن تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِّنَ السَّمَاءِ ۚ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَىٰ أَكْبَرَ مِن ذَٰلِكَ فَقَالُوا أَرِنَا اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ ۚ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ فَعَفَوْنَا عَن ذَٰلِكَ ۚ وَآتَيْنَا مُوسَىٰ سُلْطَانًا مُّبِينًا * وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بِمِيثَاقِهِمْ وَقُلْنَا لَهُمُ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا غَلِيظًا }

واتە : (ئەی محمد (صلى الله عليه وسلم) خاوەنانی کتێب داوای ئەوەت لێدەکەن کە لە ئاسمانەوە کتێبێکیان بۆ دابەزێنیت ، جا ئەوانە بەڕاستی داوای لەوە گەورەتریان لە موسا کرد ، وتیان : دەمانەوێت الله مان بە ئاشکرا نیشان بدەیت ، ئەوسا هەورە

بروسکەیەک لێیدان لە سەرئەنجامی ئەو ستەمە ناڕەوایەو (ئەو داخوازیە نادروستەیاندا) کەچی لەوەودوا گوێرەکە پەرستیانکرد لە دوای ئەو هەموو بەڵگە و موعجیزە ئاشکرایانە کە بۆیان هات ، جا لەوەشیان خۆش بووین و بەڵگە و موعجیزە و بەرنامەی ئاشکرامان بەخشی بە موسا (تا ڕێنموویان بکات) * بۆ چەسپاندن و وەرگرتنی پەیمانەکە کێوی (طور) مان بەرز کردەوە بەسەریانداو پێمان وتن : کە لە دەروازەی شاری (قدس)ەوە بە سوژدەوە بچنە ژورەوە (هەروەها فەرمانمانداو) وتمان : لە ڕۆژانی شەممواندا دەستدرێژی مەکەن و (ڕاوە ماسی مەکەن ، بۆ ئەو مەبەستە) پەیمانێکی توندو بەهێزمان لێوەرگرتن).

[النساء : ١٥٣-١٥٤ . تەفسیری ئاسان]

ئەم داوایە لەلایەن ئەهلی کتابەوە لە پێغەمبەر محمد کرا (صلى الله عليه وسلم) بە شێوەیەکی عینادانە و پێشنیارانە ، وە ئەم داوایەیان کردە هۆکارێک تاوەکو لەسەری بوەستن کە ئایە باوەڕی پێ بهێنن یان باوەڕی پێ نەهێنن ، لەکاتێکدا کە ئەم داوایەیان لێی کرد کە قورئان بە یەک جار دابەزێت بەسەریاندا هەروەکو تەوڕات و ئینجیل بەم شێوەیە دابەزی ، وە ئەمەش ئەو پەڕی زوڵم و جەهل بوو کە هەیان بوو ، چونکە پێغەمبەریش (صلى الله عليه وسلم) مرۆڤە و

بەندەیەکی الله یە ، هیچ شتێکی بە دەستەوە نییە بەڵکو کارو بار و فەرمان هەر هەمووی بە دەستی الله یە ، وە هەر الله تعالى یە کە نێردراوەکان دەنێرێت و کتێبەکان دادەبەزێنێت بەسەر هەر بەندەیەک خۆی بیەوێت ، هەروەکو چۆن الله تعالى دەربارەی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) فەرموویەتی کاتێک باسی ئەو ئایەتانەی کرد کە تیایدا موشریکەکان پێشنیاریان بۆ پێغەمبەر محمد دانا (صلى الله عليه وسلم):

{ قُلْ سُبْحَانَ رَبِّي هَلْ كُنتُ إِلَّا بَشَرًا رَّسُولًا }

واتە : (تۆش پێیان بڵێ : پاکی و بێگەردی بۆ پەروەردگارم .. (باشە ، کەی ئەوانە لە دەست مندایە) من تەنها پێغەمبەرێکم لە گرۆی ئادەمیزاد و هیچی تر نیم (ئێوەش لەو ئاستەدا نین ئەو بیانوانەتان جێبەجێ بکەین)).

[الإسراء : ٩٣]

وە هەروەها ئەو کەسانەی کە پێغەمبەرانیان بە ناڕاست دادەنا و باوەڕیان نەدەهێنا پێیان کەچی بانگەشەی ئەوەیان دەکرد کە ئەو کتێبەی الله تعالى دایدەبەزێنێت پێویستە کەوا هەمووی بە یەک جار دابەزێنێت نەوەک بە بەجیا جیا ، وە ئەم بانگەشەیەش تەنها و تەنها هەڵبەستنی درۆ بوو بەناوی الله تعالى ، چونکە چ کاتێک هەبووە لە

پێغەمبەرایەتی یەکێک لە پێغەمبەران کە ئەو نێردراوە بە کتێبێکەوە بۆتان هاتبێت و بەجیا جیا بەسەریدا دابەزیبێت و ئینجا لەگەڵ ئەمەشدا ئیمانتان پێی هێنابێت و بە ڕاستتان دانابێت ؟!

بەڵکو دابەزینی ئەم قورئانە بە جیاجیا و بەش بەشە بە گوێرەی بارو دۆخەکان کە ئەویش بەڵگەیە لەسەرگەورەیی و چاودێریەتی الله تعالى بۆ ئەوکەسەی کە بەسەریدا دادەبەزێنێت ، هەروەکو چۆن الله تعالى فەرموویەتی:

{ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً ۚ كَذَٰلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ ۖ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا * وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا }

واتە : (کافرەکان (بیانوویەکی تریان گرت و) وتیان : ئەوە بۆ قورئان بە یەک کەڕەت بۆی ڕەوانە ناکرێت ، بێگومان ئێمە هەر بەو شێوەیە ڕەوانەی دەکەین ، تا دڵی تۆ زیاتر دڵنیا بکەین ، بەردەوام بە جوانی دایدەڕێژین و دەیگەیەنین * خودانەناسان هیچ ڕەخنەیەکت لێ ناگرن ، لە بەرامبەریەوە ئێمە حەقیقەت و ڕاستیمان بۆ تۆ نەهێنا بێت و بە جوانی هەموو شتێکت بۆ ڕوون نەکەینەوە).

[الفرقان : ٣٢-٣٣]

بۆیە کاتێک باسی ڕەخنە گرتنە خراپەکەیان کرا ، الله تعالی ﷻ هەواڵی داوە کەوا ئەم کارەیان شتێکی نامۆ نییە بەڵکو پێشینەیان هەیە لەم کارە قێزەون و ناشیرینەیان ، وە ئەوەی کە داوای دەکەن گەورەتر نییە لەو ڕێچکەیەی گرتبوویانە بەرلەگەڵ ئەو پێغەمبەرەی کە بانگەشەی ئەوە دەکەن کە ئیمانیان پێی هەیە کە ئەویش موسایە (علیه السلام) کە یەکێک لە داواکانیان بریتی بوو لە : بینینی الله تعالی بە چاوی سەریان ، وە هەروەها دەستیانکرد بە پەرستنی گوێرەکە لەدوای ئەوەی کە ئەو هەمووە موعجیزانەیان بینی بەچاوی خۆیان کە غەیری ئەوان نەیانبینیبوو ، وە ئەهلی کتاب وازیان هێنابوو لە قبوڵ کردنی حوکمەکانی نێو کتێبەکەی خۆیان کە تەوراتە بوو ، تەنانەت کێوی طور بەرزکرایەوە بەسەرسەریان وە ترسێنران بەوەی کە ئەگەر ئیمان نەهێنن بەسەریانا دەکەوێت ، بەڵام الله تعالی ﷻ لێی قبوڵ کردن وەک چاوپۆشیەک لێیان وە ئیمان هێنانەکەشیان هاوشێوە بوو بە ئیمانێکی ناچاری ، وە وازیان هێنا لە چوونیان بۆ نێو دەروازەی ئەو شارەی کە فەرمانیان پێکرابوو بەوەی کە بە کڕنووش و إستغفارەوە بچنە ناویەوە ، کەچی لە ووتە و کردەوەدا پێچەوانەی فەرمانی الله یان کرد ، وە هەروەها دەستدرێژیان کرد لە دەستدرێژی کردنیان لە ڕۆژی شەممەدا ، ئینجا الله تعالی ﷻ سزایانی دا بەم سزا قێزەون و

ناشیرینە ، وە الله عز وجل پەیمانێکی توندی لێیان وەرگرت کەچی پەیمانەکەیان خستە پشت خۆیان و بە نرخێکی هەرزان فرۆشتیان ، وە بێ باوەڕ بوون بە ئایەتەکانی الله و پێغەمبەرانیان دەکوشت بەناحەق ، وە هەروەها جولەکەکان بانگەشەی ئەوەیان دەکرد کەوا عیسایان کوشتووە و لە خاچیان داوە ، لە حاڵێکدا ئەمانە نە کوشتیان و نە لە خاچیشیاندا بەڵکو لێیان تێکچوو و کەسێکی تریان کوشتوو و لە خاچ دا لە بری ئەو ، وە هەروەها جولەکەکان بانگەشەی ئەوەیان دەکرد کە دڵەکانیان داخراوە ، تێنەدەگەیشتن و حاڵی نەدەبوون لەو قسانەی کە پێغەمبەرمان (صلى الله عليه وسلم) پێیانی دەوت ، وە هەروەها خەڵکیان دوور دەخستەوە لە ڕێگای الله تعالى و خەڵکیان بانگ دەکرد بۆ ئەو گومڕایی و سەر لێ شێواویەی خۆیان لەسەری بوون ، وە حەڕام و ڕیبایان دەخوارد لەگەڵ ئەوەی کە الله تعالى نەهی کردبوو لێیان و کەچی توندیش بوون تیایدا.

جا ئەو کەسانەی کەوا ئەم کارانەیان ئەنجام دەدا شتێکی نامۆ نەبوو بەلایانەوە کە داوای ئەمەش لە پێغەمبەر محمد بکەن (صلى الله عليه وسلم) کە کتێبێکیان بە یەک جار لە ئاسمانەوە بەسەردا دابەزێت ، لە پاش ئەمانەدا الله تعالى هەواڵی داوە دەربارەی سزا دونیاییەکانەوە کە تووشی ئەو کەسانە دەبێت کەوا وازیان لە حەق و

ڕاستی هێناوە دوای ئەوەی کە حەقیان ناسیوە و شوێنی هەواو ئارەزووی خۆیان کەوتوون ، کە ئەویش بریتییە لەو حوکمە شەرعیانەی کە تیایدا الله تعالی سوورە لەسەریان ، جا ئەگەر گوێڕایەڵ بن و پەشیمان ببنەوە ئەوا ئەمە باش و چاکە بۆیان وە ئەگەریش ملکەچ و گوێڕایەڵی فەرمانەکانی الله نەبن و هەر بەردەوام بن لەسەر خۆ بەگەورە زانینیان ئەوا الله تعالی بە سزایەکی سەخت سزایان دەدات ، الله تعالی فەروویەتی:

{ فَبِظُلْمٍ مِّنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ أُحِلَّتْ لَهُمْ وَبِصَدِّهِمْ عَن سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا * وَأَخْذِهِمُ الرِّبَا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ ۚ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا * لَّٰكِنِ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ ۚ وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ ۚ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَٰئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا }

واتە : (بەهۆی زوڵم و ستەمێک لەلایەن ئەوانەی کە بوونەتە جوو و بەهۆی ئەوەی کە زۆر کۆسپیان دەخستە بەر ڕێبازی الله ئێمە هەندێک نازو نیعمەتمان لێ حەرام کردن کە پێشتر بۆیان حەڵاڵ بوو * هەروەها بەهۆی سوو خۆریانەوە کە بەڕاستی لێیان حەرام کرابوو و بەهۆی ئەوەشەوە کە ماڵی خەڵکی بە ناڕەوا دەخۆن (هەندێک شتی

تری حەڵاڵمان لێ حەرام کردن)، بێگومان بۆ ئەوانەیان کە بێ باوەڕن سزایەکی بەئێشمان ئامادە کردووە * بەڵام ئەوانەیان کە لە زانستی و زانیاریدا ڕۆچوون ، هەروەها ئیمانداران (لەوانیش و لەئێمەیش)، باوەڕ دەهێنن بەوەی بۆ تۆ ڕەوانەکراوە و بەوەش پێش تۆ ڕەوانە کراوە ، بەتایبەت ئەوانەی کە بەچاکی نوێژەکانیان بە دروشمەکانەوە ئەنجام دەدەن و زەکاتیش دەدەن ، باوەڕیشیان بە الله و بە ڕۆژی دوایی هەیە ، ئا ئەوانە لە ئایندەیەکی نزیکدا پاداشتی گەورەو بێ سنووریان دەدەینەوە)

وە دوای ئەوەی کە الله تعالی باسی عەیب و هەڵەکانی ئەهلی کتابی کرد ئینجا باسی ئەوانەشیانی کرد کە مەدح و ستایشی کردن و فەرمووی :

(لكن الراسخون في العلم) واتە : (بەڵام ئەوانەیان کە لە زانستی و زانیاریدا ڕۆچوون) واتە : ئەوانەی کە عیلم و زانست لە دڵیاندا چەسپاوە و یەقینی و دڵنیایی لە دڵیاندا ڕەگی داکوتاوە ، ئەوا ئیمانێکی تەواوی گشتی بەرهەم هێناوە بۆیان بەوەی کە بۆتۆ دابەزیوە و بەوانەشی کە پێش تۆ دابەزیون ، وە هەروەها ئەنجام دانی کردەوە چاکەکانیانی بۆ بەرهەم هێناوە لە ئەنجامدانی نوێژەکان و زەکات دانیان ئەو دوو کردەوەیەی کە چاکترینی کردەوەکانن وە هەروەها

ئیخلاص و دڵسۆزیشی لەخۆ گرتووە بۆ معبود (الله) وە چاکە کردنیشە لەگەڵ بەندەکان ، وە هەروەها ئیمانیان هێناوە بە ڕۆژی دوایی و ترسیان هەیە لە هەڕەشەکانی الله تعالى و ئومێدیشیان هەیە بە پەیمانەکانی الله تعالى ، (أولئك سنؤتيهم أجراً عظيماً) واتە : (ئا ئەوانە لە ئایندەیەکی نزیکدا پاداشتی گەورەو بێ سنووریان دەدەینەوە) ، چونکە ئەوانە هەموو ئەمانەیان لەنێو خۆیاندا کۆکردۆتەوە : عیلم و ئیمان و کردەوەی چاکە و ئیمان هێنان بە کتێبەکان و پێغەمبەرەکانی پێشوو و بەو نێردراوەنەشی کە لەدوای ئەو پێغەمبەرانەوە هاتوون کە باوەڕیان پێی هەیە ، وە لە صیفاتەکانی ئەوانەی کە ئیمان و باوەڕیان بە نێردراوەکانی الله هەیە لە زانایانی ئەهلی کتاب ئەوەیە کە خشوع و ملکەچن بۆ الله سبحانه وتعالى کە الله تعالى ش بەهۆیەوە دەیانپارێزێت لەوەی کە ئایەتەکانی ئەو بە نرخ و بەهایەکی کەم بفرۆشن ، وە هەرلەبەرئەمەش الله تعالى پەیمانێکی چاکی پێیان داوە بەوەی کە پاداشتێکی ڕێزدار و جوانیان ئەداتەوە ، الله تعالى فەرموویەتی:

{وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَن يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ خَاشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ۗ أُولَٰئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ}

واتە : (بەڕاستی هەندێ کەس هەن لە خاوەنانی کتێب کە باوەڕی بە الله پتەو و دامەزراوە ، هەروەها بەو (قورئانەش) کە بۆ ئێوە ڕەوانەکراوە و بەو کتێبانەش بۆ خۆیان پێشتر ڕەوانە کراوە ، لەکاتێکدا ئەوانە ترسی الله یان لە دڵدایە و مەبەستیانە الله لێیان ڕازی بێت ، ئایەتەکانی الله بە نرخێکی کەم (یاخود بە هیچ نرخێک) نافرۆشن ، ئەوانە پاداشتی (ئیمان و باوەڕی) خۆیان لای پەروەردگاریان وەردەگرن ، بەڕاستی الله بە خێرایی لێپرسینەوە ئەنجام دەدات (تا بەزوویی بەختەوەران بخاتە بەهەشتەوە و ناپوختەکانیش لە دۆزەخ توند بکات))

[آل عمران : ١٩٩]

جا ئەو زانایانە کۆببوویەوە لەنێویاندا : ئیمان هێنان بە پێغەمبەری خۆیان و بە پێغەمبەری ئێمەش (علیهم السلام) وە ئەو تەوراتەیان بەڕاست دانابوو کە الله تعالی دایبەزاندبوو لەگەڵ بەڕاست دانانیان بۆ قورئانی مەزن ، هاتبوونە ناو ئەو ئیسلامەی کە پێغەمبەرمان محمد (صلی الله علیه وسلم) پێی هاتبوو ، وە پاڵنەری ئەوان بۆ قبوڵ کردنی حەق بریتی بوو لە خشوع و ملکەچ بوونیان بۆ الله تعالی کە پێچەوانە و دژە لەگەڵ خۆ بەگەورە زانین و دڵ ڕەقی ، ئەو دوو

خەسڵەتەی کە دەبنە ڕێگر لە خاوەنەکەی تاوەکو شوێنی کۆتایەمینی پێغەمبەران بکەوێت (صلى الله عليه وسلم).

وە ئێستاکەش بە یارمەتی الله تعالى دەچینە سەرقسە کردن دەربارەی شێخ و زانایە خراپەکان و لە خزمەتکاریان بۆ طاغوتەکانیان ، جا هەروەک مەعلومە کە وڵاتانی خاچپەرست گشت ئەو خاکانەیان دابەش کرد کە موسلمانان تیایدا نیشتەجێن و ناویشیان نابوو ئاوەدانکاری بەڵام درۆیان کرد لەعنەتی الله یان لێ بێت بەڵکو کاول کاری و وێران کاری بوو بۆ موسلمانان و دوورخستنەوەیان بوو لە دینەکەیان ئەگینا ئەمە لە فێڵ و پیلانی جولەکە و گاورەکان بوو کەوا بە شێوەیەکی ڕاستەوخۆ دوورگەی عەرەبییان داگیر نەکرد لەبەر هەستیاریەتی ئەم کارە لە نەفسی موسلمانەکاندا و جێگای دوو حەرەمە ئیسلامیەکە (مەککە و مەدینە) ، جا بەریتانیا عبد العزيری ئالی سعودی هەڵبژارد تاوەکو ببێتە ئامێری خۆی بۆ هێنانەدی ئامانجەکانی خاچ پەرستان ، وە بۆ ئەوەی هەوڵبدات دوورگەی عەرەبی بکات بە مۆدێل و نموونەیەکی درۆینە بەناوی حوکم کردن بە ئیسلام تاوەکو موسلمانان پێی گومرا ببن لە حەقیقەتی دینەکەیان و هەڵبخەڵەتێن پێی ، ئینجا ئەوانیش شوێنی ئەو سەرابە بکەون و هیواکانیانی پێ هەڵبواسن ، وە لەگەڵ ئەمەشدا پێویست بوو بۆ

دڵنیاکردنه‌وه‌ی سه‌لامه‌تی مه‌نهه‌جی خزمه‌تکاره‌که‌یان عبدالعزیز و ئاوێته کردنی به پێدانی شه‌رعیه‌ت به‌درۆ بۆ مه‌نهه‌جه‌که‌ی پێویستی به ده‌وره‌دانی شێخ و زاناکان ده‌بوو تاوه‌کو ته‌زکیه‌ی بکه‌ن و به‌رگری لێ بکه‌ن و بۆ هه‌موو خه‌راپه‌یه‌کیش پاساو و بیانووی پێ بده‌ن و هه‌موو توهمه و بوختانێکیشی لێ دووربخه‌نه‌وه و هه‌ر هه‌ڵوه‌شێنه‌ره‌وه‌یه‌کیش بکه‌وێته ناویه‌وه ته‌ئویلی بۆ بکه‌ن ، وه عبدالعزیز یش مێژووی باپیری به‌کارده‌هێنا محمدی کوڕی سعود له سه‌رخستنی بانگه‌وازه‌که‌ی ئیمامی محمدی کوڕی عبدالوهاب ، تاوه‌کو به‌درۆ بانگه‌شه‌ی ئه‌وه بکات که‌وا له‌سه‌ر هه‌مان هه‌نگاوی باپیری ده‌ڕوات له سه‌رخستنی ته‌وحید و به‌تاک دانانی الله تعالى ، وه پاشان عبدالعزیز خۆی له شێخ و زاناکان نزیک ده‌کرده‌وه ، وه وا خۆی ده‌رده‌خست که پابه‌نده به حوکم کردن به شه‌ریعه‌ت و ده‌یه‌وێت خاک و وڵات فه‌تح بکات بۆ ملکه‌چ کردنی خه‌ڵک بۆ حوکمه‌کانی ئیسلام ، ئینجا ئه‌وانیش گومانی باشیان پێ برد و گوێڕایه‌ڵیان کرد له گوێڕایه‌ڵی کردنی الله تعالى به‌گوێره‌ی ئه‌و کارو کرده‌وه‌یه‌ی که بۆیانی ده‌رده‌خست ، به‌ڵام کاره‌که که هه‌روه‌کو شاعیر ده‌ڵێت:

ومهما تكن عند إمرئ من خليقة

وان خالها تخفى على الناس تعلم .

ئینجا عبدالعزیز دەستیکرد بە دەرخستنی حەقیقەتی خۆی و هەواڵی کۆبوونەوەکانی لەگەڵ بەریتانیەکان پاشان لەگەڵ ئەمریکیەکان گەیشتەوە بە گوێچکەی شێخ و زاناکان ، ئینجا هەندێک لە شێخەکانیش ئەم کارەیان لێ ئاشکرا کرد و پرسیاریان دەربارەی ئەمە لێی کرد ، ئەویش وای دەرخست بۆیان کەوا ئەو دۆستایەتی لەگەڵ کافران ناکات و ئەم کۆبوونەوانەش لەگەڵیان لە بابی (الهدن)ی جائیزە ، بەڵام بەری ڕۆژ هەرگیز بە بێژنگ ناگیرێت ، جا هەندێک لە زانایان نکۆڵیان کرد لەم کۆبوونەوە بە گومانانەی لەگەڵ خاچ پەرستەکان و چەندین بەڵگەیان دەرخست لەسەر دۆستایەتی کردنی عبدالعزیز بن سعود بۆ کافران و شوێنکەوتنی حوکمەکانیان و پابەند بوون بەو سنوورانەی کە وڵاتان کێشاویانە و دەستنیشانیان کردووە کە ئەویش حدودی سایکس بیکۆیە ، عبدالعزیز جیهادی ڕاگەیاندبوو بەڵام مەبەستی ملکەچ کردنی ناوچەکانی دوورگەی عەرەبی نەبوو بۆ ژێر دەسەڵاتی خۆی ، بۆیە کاتێک گەیشتە ئەو سنورانەی کە کافران کێشابوویان هەر لەو شوێنەدا وەستا ، وە لە حیکمەتی تەواوی الله تعالى یە کە الله تعالى باطل ی لەناو بردووە ،

{ وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ ۚ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا }

واتە : (هەروەها بڵێ : تازە حەق و ڕاستی هاتووە و بەرپا بووە و بەتاڵ و ناحەقی پووچ و تەفرو توونا بووە ، بەڕاستی ناحەق و بەتاڵ هەرتیاچووە و جێگیر نەبووە و بەزیووە)

[الإسراء : ٨١]

واتە : هەرخۆی لە سروشتی باطل لەناوچوون و فەوتان و کوژانەوەیە ، حەقیقەتی عبدالعزیزی بەکرێ گیراوی خاجپەرستان بەدەرکەوت جا ئەم شێخ و زانایانە هەستیان بە ترسناکی دەسەڵاتەکەی و پڕۆژەکەی کرد کە لە حەقیقەتدا بریتی بوو لە پڕۆژەی بەریتانیا پاشان ئەمریکا بۆ داگیرکردنی دوورگەی عەرەبی و دەست بەسەر داگرتنی بیلادی حەرەمەین تاوەکو سەرکردایەتیەکی دینی هەبێت بەسەر موسلمانان وە هەروەها بۆ کۆنترۆڵ کردنی کانگاکانی نەوت و جگە لەویش لەو سامانانەی کە بیلادی حەرەمەین هەیەتی ، تاوەکو خزمەتی ئینگلیز و دوای ئەوانیش ئەمریکای پێ بکات بۆ موحارەبە کردنی ئیسلام وە تاوەکو ببنە بەربەست لەنێوان موسلمانان و لەنێوان گەڕانەوەیان بۆ حوکم کردن بە شەریعەتی پەروەردگاریان ، کاتێک عبدالعزیز و سەرکردە بەریتانیەکان بە بیرو هۆشی ئەو شێخ و زانایانەیان زانی کە چۆن هەستیان بە قەبارەی ئەو هەڵخەڵەتاندنەی عبدالعزیز کردووە لەو بانگەشانەی کە دەیکرد بەوەی کە حوکم بە

ئیسلام دەکات و جیهادی دوژمنانی ئیسلام دەکات ، لەوکاتەدا پیلانێکی تری سەلولی بەریتانی سەرپەهڵدا ئەویش دادگایی کردن و لەناو بردنی ئەم زانا و شێخانە بوو ، وە لە سەرەتاشدا هەڵدەستا بە شێواندنی وێنە و ناوبانگ و سومعەیان لەناو موسلماناندا لە ڕێگای شێخ و زانا خراپەکان تاوەکو خەڵک بە بانگەشەی ئەوان قبوڵی نەهێشتنی ئەو کەسانە بکەن کاتێک ئەو شێخە خراپانە وەسفیان دەکردن بەوەی کە ئەمانە خروج دەکەن لە عبدالعزیز و ڕیزی جەماعەت تێکدەدەن و ئاژاوە و خراپە لە زەویدا دەنێنەوە.

جا شێخەکانی إبن سعودی سەلولی چەندین نامەیان دەنارد دواتر نامەشیان نارد بۆ (إخوان من اطاع الله) کە هەردوو شێخ : سلطان بن بجاد و فیصل الدویش سەرکردایەتی ئەم کۆمەڵەیان دەکرد ، بۆ انکاری کردن لێیان و دەرخستنی ئەوەی کە ئەمانە خەواریجن و دەرچووینە لە ئیمامی بانگەشەبۆکراو عبدالعزیز وە هەروەها ئەگەر کۆتایی بەم ئینکاری و نکۆڵی کردنەیان نەهێنن بە ئاشکرایی وە وەسف کردنی بەوەی موالات و دۆستایەتی لەگەڵ جولەکە و گاورەکان دەکات و لایداوە لە حوکم کردن بە شەرعی الله ئەوا ئەوکەسانە موستەحەقی ئەو فەوتانە دەبنەوە کە عبدالعزیزی سەلولی بە گونجاوی دەبینێت بۆیان ، وە هەروەها کۆمەڵێک لە زانایانی ئالی سەلولی نارد بۆ هەردوو

شێخ فیصل الدویش و سلطان ابن بجاد و لەوکەسانەشی کە لەلایان بوون لە (إخوان من اطاع الله) کە تیایدا ووریای کردنەوە لە خروج کردن لە عبدالعزیزی ئالی سەلول ، وە بەوەی کەوا ئەو لەم سەردەمەدا چاکترین کەسێکە بۆ ئیمامەت و پێشەوایەتی ، وە خروج کردنیش لێی ڕێگای خەواریج و موبتەدیعەکانە و ئاگاداریانی کردەوە لەوەی کە ئەمانە هەڵبەستانی تۆمەتە لەسەر شێخەکانی ئالی سەلول بەوەی کە موداهەنەی دەکەن و بێدەنگن لە خراپەکانی و بەریە لە مولاتی جولەکە و گاوڕەکان.

وە هەروەها شێخەکانی ئالی سەلول پەیامێکیان نارد بۆ سەرۆکی کوفر و ڕیددە عبدالعزیز ئالی سەلول ، داوایان لێ کرد کە لەو کەسانە بدات کە خروجی لێ دەکەن و دەردەچن لە گوێڕایەڵی کردنی ، وە لەمەشدا مەبەستیان شێخەکانی جەماعەتی (اخوان من أطاع الله) بوو ، چونکە ئەو کۆمەڵەیە دەرچوبوون بۆ جیهادی موشریکان بێ ئەوەی مۆڵەت لە عبدالعزیز وەربگرن ، وە لە حەقیقەتیشدا عبدالعزیز لەگەڵ ئەم جیهادە دا نەبوو وەک گوێڕایەڵیەک بۆ بەریتانیا لەسەر ئەو حدودەی کە لەلایەن کافرانەوە بۆی دیاریکرابوو کە نابێت سنوور ببەزێنێت ، وە ئەو ناوچانەشی کە (اخوان من أطاع الله) دەیویست فەتحی بکات سەرپێ شۆڕکردنی دەسەڵاتی بەریتانی بوو لەو ناوچانەدا

، بۆیە کاتێک لەلایەن (اخوان من أطاع الله) جێگیربوو کە عبدالعزیز کەسێکی مورتەدە و هەڵگەڕاوەتەوە لە دینی ئیسلام و بووەتە دارو دەستە و بەکرێگیراوی کافران ، ئەو کۆمەڵەیەش خۆیان بەری کرد و ڕەفزی گوێڕایەڵی کردنی ئەویان کردەوە لەوەی کە وازلە جیهادی پێناو الله تعالی بهێنن ،

وە شێخ سلطان ابن بجاد بە شێخەکانی عبدالعزیزی سەلولی گوت کاتێک تۆمەتباریان کردبوو بەوەی کە ئەو داوای ئەمیرایەتی دەکات و هەر بۆیەش دەستی خۆی کشاندۆتەوە لە گوێڕایەڵی کردنی حاکمی بەناو شەرعی عبدالعزیز:

" ئێوە واتان زانیوە کەوا ئێمە داوای ئەمیرایەتی دەکەین نەخێر سوێند بە الله خیلافی ئێمە لەگەڵ إبن سعود لەسەر ئەمیرایەتی نییە بەڵکو مەسەلەکە مەسەلەی دینە ، وە عبدالعزیزیش چاک دەزانێت کە ئێمە مەبەستمان ئەمیرایەتی نییە و سووریش نین لەسەری ، بەڵام ئێمە لەگەڵ عبدالعزیز دا وەک نموونەی گرانبەهایەک و ئاگرێک واین ، ئەگەر دابنیشین ئاگر دەمانگرێت وە ئەگەریش هەڵبستین ئەشکەوت لەخۆیمان دەگرێت ، وە عبدالعزیزیش هەر مەبەستیەتی کە ڕۆژێک بێت لە ئێمە ڕزگاری بێت ، بەڵام ئەگەر ئێمە لەناوبچین

ئەوە موژدەتان پێ دەدەین کە ئێوە لەگەڵ گاورەکان بەیەکەوە قەڵەباڵغی درووست دەکەن لەناو بازاڕەکانی ڕیاز. "

بەڵام شێخە خراپ و گومڕاکان هەر سوور بوون لەسەر درۆکانیان کە (إخوان من اطاع الله)یان تۆمەتبار دەکرد بە دەست درێژی کردنە سەر وەلی ئەمرەکەیان عبدالعزیزی بەکرێ گیراوی ئینگلیز ، بەڵکو تۆمەتباریان دەکردن بەوەی کە ئەمانە جیهاد لە بەرامبەر کەسانێک دەکەن کە هیچ شیرکێکیان لەسەر جێگیر نەبووە و غەنیمەتیان بە ناحەق لێ وەردەگرن ، وە هەرکەسێک سەرنج بداتە قسەی شێخەکانی سەر بە ئالی سەلول کە چۆن دەربارەی عبدالعزیزی بەکرێگیراوی ئینگلیز قسەدەکەن و چۆن پیای هەڵدەدەن و بە سیفاتی هاوەڵان و خەلیفەکانی ڕاشدین وەسفی دەکەن ، وە هەروەها حوکمەکانی سەمع و طاعە بۆ ئەو بەکرێگیراوە جێبەجێ دەکەن وە هەروەها حەڕامیان کردبوو خروج کردن لێی و فەتوای کوشتنی ئەو کەسانەیان دەدا کە پێچەوانەی فەرمانی عبدالعزیزیان کردبووا ، ئەگەرچی لەو جیهادەش بوونایە کە عبدالعزیز ڕێگری لێ کردبوون وەک گوێڕایەڵیەک بۆ سەرکردەکانی ئینگلیز ، وە دوای ئەوەش شێخە خراپە درۆزنەکان شەرعیەتیان دا بە جەنگ کردن لەگەڵ جەماعەتی (اخوان من أطاع الله) ئینجا عبدالعزیزی ئالی سەلولیش هەستا بە بەرپاکردنی جەنگ

لەگەڵیان بە یارمەتی دۆستەکانی " ئینگلیز " کۆتاییان پێ هات لە نزیک شوێنی (الأسبلة) نزیک شاری (الزلفي) لە ناوچەی (القصيم) ، هەتاوەکو زۆرترین قەبارەی ئەو تەلبیس و تێکەڵ کردنانەی کە شێخەکانی ئالی سەلول پێی هەڵدەستان لە شێخەکانی ئالی سەلول دەردەکەوت چونکە حەقیان دەناسی بەڵام دەیانشاردەوە و خەڵکیان چەواشە دەکرد و لەم حەقەیان لادەدان ، هەروەها موفتی ئالی سعود محمدی کوڕی إبراهيم ی آل الشيخ ئینکاری لە هەموو ئەو دەستە و لێژنانە دەکرد کە داهێنرابوون بەهۆی ئەوەی کە تیایدا حوکم بە شەریعەتی الله تعالى نەدەکردا ، چونکە ئالی سەلول لە هەر جومگەیەک لە جومگەکانی دەوڵەت مەحکمە و حاکمێکی نا شەرعیان دانابوو ناویشیان لێ نابوو لێژنە و دەستەکان بۆ لە خشتە بردنی خەڵک بەناوی حەقەوە ، وە بۆ شێواندن و تێکەڵ کردنی حەق بە باطل لەلای بەندەکان ، وە هەروەها قانون و یاسای بەشەریان دادەنا کە لە یاساکانی فەرەنسی و یاساکانی نەتەوە یەکگرتووەکان وەرگیرابوو کە دایانڕشتبوو ، وەک مەحکەمەکانی بازرگانی و مەحکەمەکانی عەسکەری و مەحکەمەکانی کارکردن و کارگێڕی و دەستەی بڕاندنەوەی ناکۆکیەکان و ئەنجومەنەکانی ئیداری و هەیئە و دەستەکانی تریش وەکو دەستەی کشتوکاڵی و دەستەی موڵکی و

نوسینگەی دژە مادده هۆشبەرەكان ، وە ئەویش چەند لێژنەیەكن كە ژمارەكەی دەگاتە دەیان لێژنە كە حكومەتی سەلولی فێڵی لە خەڵكی دەكرد بەناوی شەرعی الله ، وە خەڵكیشی پابەند دەكرد تاوەكو حوكم و دادوەری بۆ ئەو مەحكەمە كوفریانە بگەڕێننەوە ، وە هەروەها ڕێگریشی دەكرد لەوەی كە وەسف بكرێت بە مەحكەمە شەرعیەكان لەكاتی دادگایی كردنی قەزیەكاندا بە بیانووی ئەوەی كە ئەمە لە تایبەتمەندیەكانی نییە ، وە زیاد لەم كوفرەش مولات و دۆستایەتی كردنی ئالی سەلول بوو لەگەڵ جولەكە و گاوڕەكان و گێڕانەوەی حوكم بۆلایان لە دادگای عەدلی نێودەوڵەتی كە سەر بە نەتەوە یەكگرتووەكانە ، وە واژوو كردن لەگەڵیان لەسەر گرێبەست و پەیمانەكانی لەگەڵ نەتەوە یەكگرتووە كوفریەكان كە شەرعی الله دەخەنە پشتە خۆیان.

دەڵێین : لەگەڵ ئەو هەموو هەڵوەشێنەرەوەیەی كە ئالی سەلول ئەنجامی دابوو كە زۆرێك لەم كوفرانە زیاتر و ڕوونتر بوو لەلای شێخەكەیان محمدی كوڕی إبراهیم وە ئینكاریشی دەكرد لێیان ، بەڵام لێرەدا پرسیارێكی ئینكاری هەیە كە خۆی فەرزدەكات ، ئایا محمدی كوڕی إبڕاهیم ی ئالی شێخ خۆی بەری كردبوو لە ئالی سەلول و كوفرەكانیان ؟

ئایا کوفری کردبوو پێیان کاتێک بۆی دەرکەوت کەوا ئەمانە طاغوتن ، وە ئایا وازی لە پێگەی موفتیەکەی هێنا لەوەی کە پێی دەوترا مەملەکەتی عەرەبی سعودی یان دەستبەرداری پێگەی سەرۆکایەتی دادوەرەکان بوو ؟

بەداخەوە هەموو ئەمانە ڕووینەدا بەڵکو هەر بەردەوام بوو لە إعتبار بۆ کردنی بە حکومەتێکی ئیسلامی شەرعی هەتاوەکو مرد ، بەڵکو ئینکاری دەکرد لە هەرکەسێک کە خروجی کردبوا لە ئالی سەلول ، وە فەتوای دەدا بەوەی کە ئەمانە خەواریجن لە کوشتنیان خۆ نزیک کردنەوە هەیە بۆلای الله تعالی بە بانگەشەی خۆی ، هەروەکو چۆن لەگەڵ (اخوان من أطاع الله) کرا ، ئەوانەی کە کوفریان بە طاغوت کردبوو و کوفریان بە بنەماڵەی سعودی کافر کردبوو و خۆیان بەری کردبوو لەوان و لە هەرکەسێکیش کە مولاتی خاچ پەرستان دەکەن ، وە لێکدانەوەیەکیشم دەستنەکەوت بۆ ئەو دژیەک یانەی کە موفتیەکەی ئالی سعود کەوتبووە ناویەوە ، تەنها بەوەی کە سەرلێ شێوان و ئیرجاء لەلایەن ئەو و فەتواکانیەوە بەڕێوە دەبرا ، وە خۆشویستنی سەرکردایەتی دینیش بریتییە لە حاڵی نێوان ئەو و لە نێوان ئەو کەسەی کە خۆی دووره پەرێز دەکات لە ئالی سعودی کافر و پشت دەکات لە پێگە درۆ و هەڵخەڵەتێنەرەکانیان ، وە ئەو هەوڵدانی

چاککردنەش کە هەوڵ و ڕەنجی بۆ دەدا سەرنەکەوت و نەجاحەتی نەبوو لەبەر پێچەوانەکردنی بۆ شەرعی الله چونکە ئەولاترە کە ئینکاری کردن لە خراپە پێویستە کە بە ضابط ـەکانی شەرعی بێت نەوەک بە إقرارپێ کردنی دەسەڵاتدارێکی هەڵگەڕاوە لەسەرحوکم ، ئەگەرچی سەدان جاریش ووریایان بکاتەوە لەو کوفرانەی کە ئەنجامیان داوە ، جا خۆ بەری کردن لە طاغوتەکان و کوفرکردن پێیان ڕێگای پێغەمبەران و نێردراوەکان بووە کە ئەویش ئەو میلەتی ئیبڕاهیمەیە (علیه السلام) کە فەرمان بە پێغەمبەرەکەمان محمد کراوە (صلى الله عليه وسلم) بە شوێنکەوتنی ، هەروەکو چۆن الله تعالى دەفەرموێت:

{ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًاۖوَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ}

واتە : (لەوەودوا (دوای چەندەها سەدە) وەحی و نیگامان بۆ تۆ (ئەی محمد صلى الله عليه وسلم) نارد کە شوێنی ئاین و بەرنامەی ئیبراهیم بکەویت کە بە دوور بووە لە هەموو بیرو باوەڕێکی چەوت ، وە ئەو لە دەستەی موشریك و هاوەڵگەران نەبووە)

[النحل : ١٢٣]

جا پێغەمبەرمان محمد (صلى الله عليه وسلم) کوفری بە هەموو طاغوتێک کردبوو نەوەک وەک ئەوەی کە شێخە خراپەکان دەیکەن

ئەوانەی کە کوفردەکەن بە هەندێک لە طاغوتەکان و ئیمانیش دەهێنن بە هەندێکیان بەهۆی چەندین بەڵگەی غەیر شەرعیەوە جا خۆیان گومڕا دەکەن و خەڵکیش گومڕا دەکەن ، **(ربنا لاتزغ قلوبنا بعد إذ هديتنا وهب لنا من لدنك رحمة إنك أنت الوهاب)** .

(بەشی هەشتەم)

جا بەڕاستی لەو پێویستیە گرنگانەیە کە دۆستانی " الرحمن " لەگەڵ دۆستانی شەیتان ڕوون بکەینەوە ، لەبەرئەوەی الله تعالى فەرمانی پێمان کردووە بەوەی کە دۆستایەتی دۆستەکانی بکەین و خۆشمان بوێن و سەریان بخەین ، وە هەروەها ڕقیشمان ببێتەوە لە دوژمنەکانی و خۆمان بەری بکەین لێیان و دوژمنایەتیان بکەین و هەوڵی جەنگ و کوشتار و موحارەبە کردن بکەین لەگەڵیان ، هەروەکو چۆن الله تعالى فەرموویەتی:

{ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ يُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِۖ وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ يُقَٰتِلُونَ فِي سَبِيلِ ٱلطَّٰغُوتِ فَقَٰتِلُوٓاْ أَوۡلِيَآءَ ٱلشَّيۡطَٰنِۖ إِنَّ كَيۡدَ ٱلشَّيۡطَٰنِ كَانَ ضَعِيفًا }

واتە : (ئەوانەی ئیماندارن (تەنها) لە پێناوی الله دا دەجەنگن (بەڵام) ئەوانەی بێ باوەڕن لە پێناوی ستەمکار و زۆردار و (طاغوت)دا دەجەنگن ، دە بجەنگن دژی یاوەرانی شەیتان (چونکە) بەڕاستی پیلان و تەڵەکەی شەیتان پووچ و لاوازە.)

[سورەتی النساء : ٧٦ . تەفسیری ئاسان]

الله تعالى و پێغەمبەرەکەی (صلى الله عليه وسلم) صیفاتەکانی دۆستانی " الرحمن " و صیفاتەکانی دۆستانی شەیتانیان بە چاکترین

و جوانترینی ڕوونکردنەوە ڕوون کردووەتەوە ، جا هەرکەسێک بەو صیفاتانەی کە اللە تعالی خۆشی دەوێت وەسفکرا ئەوا ئەو ئیماندارەیە کە دەبێت ئێمەش خۆشمان بوێت و دۆستایەتی لەگەڵ بکەین ، هەروەکو چۆن اللە تعالی فەرموویەتی :

{ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ * الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ * أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا ۚ لَّهُمْ دَرَجَاتٌ عِندَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ }

واتە : (بێگومان ئیمانداارانی ڕاستەقینە تەنها ئەوانەن : (یەکەم) کە کاتێک ناوی اللە برا ، ئەوە دڵەکانیان دەترسێت و دەهەژێت ،) دووهەم) کاتێکیش ئایەت و فەرمانەکانی ئێمەیان بەسەردا بخوێنرێتەوە ، ئەوە ئیمان و باوەڕیان زیاد دەکات ، (سێهەم) (لە هەموو کارو بارێکیشیاندا) هەر پشت بە پەروەردگاری خۆیان دەبەستن * (چوارەم) ئەوانەن کە نوێژەکانیان بە چاکی ئەنجام دەدەن ، (پێنجەم) هەندێک لەو ڕزق و ڕۆزیەی پێماندراون ، دەبەخشن و سەرفی دەکەن * ئا ئەوانە هەر خۆیان ئیماندارانی ڕاستەقینەن ، چەندەها پلەوپایەی بەرزیان بۆ هەیە لای پەروەردگاریان و لێخۆش بوون و ڕزق و ڕۆزی هەمیشەیی لەگەڵ ڕێزدا)

[سورەتی الأنفال : ٢ - ٤]

وە هەرکەسێکیش بە صیفاتەکانی دوژمنانی الله تعالى وەسفکرا ئەوا ئەو کەسە دوژمنی الله تعالى و پێغەمبەرەکەی (صلى الله عليه وسلم) و ئیماندارانە ، هەروەها لێی قبوڵ ناکەین کاتێک کەوا کارو کردەوەی کوفرو فیسق و سەرپێچی ئەنجام دەدات کەچی پاشانیش بانگەشەی کەماڵی ئیمان بکات و بانگەشەی ئەوە بکات کە لە دۆستانی " الرحمن " ە ، هەروەکو چۆن ئەمیری ئیمانداران عومەری کوڕی خەطاب (الله لێی ڕازی بێت) فەرموویەتی:

« إن أناسًا كانوا يُؤخذون بالوحي في عهد رسول الله (صلى الله عليه وسلم) وإن الوحي قد انقطع ، وإنما نأخذكم الآن بما ظهر لنا من أعمالكم ، فمن أظهر لنا خيرًا أمناه وقربناه وليس إلينا من سريرته شيء الله يحاسبه في سريرته ، ومن أظهر لنا سوءًا لم نأمنه ولم نصدقه ، وإن قال إن سريرته حسنه »

[أخرجه البخاري في صحيحه]

واتە : « بەڕاستی خەڵکانێک لە سەردەمی رسول الله دا (صلى الله عليه وسلم) دەستیان بە وەحی ەوە گرتبوو ، بەڵام ئێستا وەحی ڕاوەستاوە و نەماوە ، وە ئێستا بە زاهیر و ڕووکەشی کردەوەکانتان حوکم دەدەین ، بۆیە هەرکەسێکتان کارو کردەوەی چاکەی بۆمان

دەرخست و کردەوەی چاکەمان لێی بینی ، ئەوا لێی ئەمین دەبین و لە خۆمانی نزیک دەکەینەوە ، وە هیچ پەیوەندیمان بە پەنهانی و نهێنیەکانی ناو دڵی نییە ، چونکە اللە تعالی موحاسەبەی دەکات لەسەر نهێنیەکانی ، وە هەرکەسێک خراپەی ئاشکرا کرد و بە دیارخست ، ئەوا ئەمین نابین لێی و باوەڕی پێناکەین ، ئەگەرچی بشڵێت نهێنی و شاراوەکەی ناو دڵم باش و چاکیشە. «

وە اللە تعالی هەواڵی پێمان داوە کە مونافیقان بەهۆی شێوازی دوانی قسەکردنیانەوە دەناسرێنەوە ، وە اللە تعالی و پێغەمبەرەکەی (صلی اللە علیە وسلم) صیفاتەکانی ئەهلی نیفاقیان ڕوون کردۆتەوە ، جا هەرکەسێک کارو کردەوەی ئەوانی ئەنجامدا و بە صیفاتی ئەوانەوە وەسفکرا ئەوا ئەو کەسە موناففیقە ، ئەگەرچی ئیمانی خۆشی دەرخست و کارو کردەوەی ئیسلامەتی ئەنجام دەدا لە ڕووکەش ، بەڵکو ئەوان لە هەموو کەس زیاتر سنووریان بەزاندووە لە دوژمنایەتی کردنی موسلمانان ، هەروەکو چۆن اللە تعالی دەفەرموێت:

{وَإِذَا رَأَيۡتَهُمۡ تُعۡجِبُكَ أَجۡسَامُهُمۡۖ وَإِن يَقُولُواْ تَسۡمَعۡ لِقَوۡلِهِمۡۖ كَأَنَّهُمۡ خُشُبٞ مُّسَنَّدَةٞۖ يَحۡسَبُونَ كُلَّ صَيۡحَةٍ عَلَيۡهِمۡۚ هُمُ ٱلۡعَدُوُّ فَٱحۡذَرۡهُمۡۚ قَٰتَلَهُمُ ٱللَّهُۖ أَنَّىٰ يُؤۡفَكُونَ}

واتە : (كاتێك دەیانبینیت سیما و لەش و لاریان سەرسامت دەكات ، كاتێكیش دێنە قسە (ئەوەندە دەم بازو قسەزانن) ئەوە گوێ دەگریت بۆ قسەیان ، دەڵێی داری وشكی بە دیواردا هەڵپەسێردراون ، ئەوەندە لە ترس و بیمدا دەژین ، هەر هاوار و و بانگێك بكرێت ، هەر باسێك بێتە پێشەوە ، وەدەزانن دژی ئەوانە ، ئا ئەوانە هەر دوژمنن ، كەوابوو خۆتیان لێ بپارێزە ، وریایان بە ، اللە بیانكوژێت و لەناویان بەرێت ، ئاخر بۆچی وادەكەن ، بەرەو كوێ لادران (بۆچی باوەڕی دامەزراو ناهێنن و لە ڕێبازی ڕاست لادەدەن)).

[سورەتی المنافقون : ٤]

وە هەروەها اللە تعالی و پێغەمبەرەكەی (صلی اللە علیە وسلم) صیفاتی ئەهلی كوفر و شیركیان ڕوون كردۆتەوە ، تاوەكو لاساییان نەكەینەوە و دۆستایەتیان نەكەین وە بۆ ئەوەی وریایان بین و دوژمنایەتیان بكەین و لەگەڵیان بجەنگین ، وە تاوەكو بە قسەی خۆش و شیرینیان هەڵنەخەڵەتێین و فریو نەخۆین یان بەهۆی نەرمی و بەزەیی نواندنیان لە زاهیر و ڕووكەشیاندا ، هەروەكو چۆن اللە تعالی دەفەرموێت:

{ يُرْضُونَكُم بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ * اشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا عَن سَبِيلِهِ ۚ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ * لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلًّا وَلَا ذِمَّةً ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ }

واتە : (بە دەم و زاریان ڕازیتان دەکەن ، دڵەکانیشیان دژو بێزارن لەوەی کە بەدەم دەیڵێن (دژی ڕاگرتنی پەیمانەکانیانن) زۆربەشیان لە سنوور دەرچوون و پەیمان شکێنن * (هاوەڵگەران نرخیان بۆ ئایەتەکانی الله تعالی دانەناوە) ئەوانە بە ئایەتەکانی الله پارە و دەستمایەیەکی کەمی دونیایان کڕی و گۆڕیانەوە (ئایەتەکانی الله یان گۆڕیەوە بە نرخێکی کەم و هەرزان) و ئینجا پشتیان هەڵکرد لە ڕێگەی الله ، ڕێگری خەڵکیشیان لێ دەکرد ، بەڕاستی ئەو (خودا نەناسانە) ناپەسەند بوو ئەو کارو کردەوەیەی کە دەیانکرد و ئەنجامیان دەدا * ئەوانە دەربارەی هیچ ئیماندارێک سنووری خزمایەتی و پەیمان ڕەچاو ناکەن و ناپارێزن ، هەر ئا ئەوانەشن دەستدرێژکاران)

[سورەتی التوبة : ٨ - ١٠]

وە هەروەها الله سبحانه وتعالى واجبیەتی جیهادی کافر و موونافیقانی بەیەکەوە کۆکردۆتەوە ، هەروەک چۆن فەرموویەتی:

{يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ جَٰهِدِ ٱلۡكُفَّارَ وَٱلۡمُنَٰفِقِينَ وَٱغۡلُظۡ عَلَيۡهِمۡۚ وَمَأۡوَىٰهُمۡ جَهَنَّمُۖ وَبِئۡسَ ٱلۡمَصِيرُ}

واتە : (ئەی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) کۆشش بکە و بجەنگە دژی کافر و دووڕووەکان ، وە توند و تیژبە لەسەریان ، ئەوانە شوێنیان دۆزەخە ، ئای کە سەرەنجامێکی خراپە)

[سورەتی التحريم : ٩]

جا جیهادی کافران بە حوججە و بەڵگە و ڕوونکردنەوە و شمشێر و ڕمەکانە ، وە جیهادی مونافیقانیش بە حوججە و بەڵگە و ڕوونکردنەوەیە ، بە گوێرەی ئەوەی لەسەری بەردەوامن بێ ئەوەی هەڵوەشێنەرەوەکانی ئیسلام دەربخەن و جێگیریش نەبێت لەسەریان بە بەڵگەیەکی شەرعی ، خۆ ئەگەر بە بەڵگەیەکی شەرعی جێگیر بوو لەسەریان بەوەی کە هەڵوەشێنەرەوەیەکی ئیسلامەکەیان ئەنجام داوە ئەوا لێرەدا مامەڵەی مورتەدیان لەگەڵ دەکرێت ، وە وەلی ئەمری موسلمانان بە حەق خۆیان سزای تاوانەکەیان دەدات بەو سزایەی کە بۆی بە گونجاو دەبینێت لە داوای تەوبە کردن لێیان (استتابة) یان جێبەجێ کردنی حەددی ڕیددە بەسەریان بەبێ ئەوەی استتابة بکرێن ، وە لە درۆی مونافیقەکان ئەوەیە کە ئەو کارو کردەوانەی ئەنجامی دەدەن بە چاکە و باشەی دادەنێن ، وە ئامۆژگاری

ئامۆژگاریکاران هیچ سودێکیان پێ ناگەیەنێت ، بەڵکو دەستدەکەن بە خۆبەگەورە زانی و غرور و تەڵەکەبازی ، هەروەکو چۆن الله تعالى لەبارەیانەوە هەواڵی داوە و فەرموویەتی:

{ وَإِذَا قِيلَ لَهُمۡ لَا تُفۡسِدُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ قَالُوٓاْ إِنَّمَا نَحۡنُ مُصۡلِحُونَ * أَلَآ إِنَّهُمۡ هُمُ ٱلۡمُفۡسِدُونَ وَلَٰكِن لَّا يَشۡعُرُونَ }

واتە : (ئەوانە کاتێک پێیان دەوترێت تۆوی گوناھ و تاوان و خراپەکاری مەچێنن لە زەویدا ، دەڵێن : بەڕاستی ئێمە تەنها چاکسازی دەکەین !! * ئاگادار بن ، کە ڕاستی هەر ئەوانە تۆوی خراپە دەچێنن ، بەڵام (بەهۆی لووت بەرزی و دەردەدارییانەوە) هەستی پێ ناکەن و (خۆیانی لێ گێل دەکەن) (سورەتی البقرة : ١١ - ١٢)

جا فەسادی و خراپە لە زەویدا دەنێنەوە بەهۆی مولات و دۆستایەتی کردنیان لەگەڵ کافران و هاندانیان لەسەر جەنگ کردن و بنەبڕکردنی موسلمانان وە هاوکاری و یارمەتی کافران دەدەن هەرچەندی بتوانن لەدژی جەنگی موسلمانان ، وە بۆ موحارەبە و جەنگ کردن لەگەڵیان لەبەر جێبەجێ کردنی شەریعەتی الله تعالى ، وە هەروەها جۆرەها شوبهە و گومان دەربارەی ئیسلام و شەریعەت بڵاو دەکەنەوە و بە هەموو شێوەیەک هەوڵ دەدەن ڕیزی موسلمانان تێکبدەن و لاواز بکەن ، وە بە چەندین دیعایە و بانگەشەی درۆ و هەڵخەڵەتێنەر هێز

و قوەتی کافران بە گەورە نیشان دەدەن ، وە لە پلەو پایەی سەرکەوتنەکانی موسلمانان و کاریگەریان لەسەر کافران کەم دەکەنەوە ، وە ئەوەتا ئێمە ئەمڕۆکە ئەو تاقمە بەناو ئیسلامیانە و شێخە ڕەسمیەکانی حکومەتە کافرو هەڵگەڕاوەکان لە دینی الله تعالی دەبینین کە لە وەسفەکانی مونافیقانەوە سنووریان بەزاندووە بۆ کوفری بەواح و ئاشکرا و ڕیددە و هەڵگەڕانەوەی ڕوون و دیار ، لەبەرئەوەی سەرۆکەکانی خاچ پەرستان و حکومەتەکانی سەر بە خاچپەرستان بەهیچ شێوەیەک ڕازی نابن لێیان بەوەی کە ڕۆڵی مونافیقایەتی ببینن ، بەڵکو جەنگێکی توندیان دەوێت لێیان لە دژی ئیسلام و لە دژی ئەو دەوڵەتە خیلافەتەی کە دەستی گرتووە بە هیدایەت و ڕێنموونی رسول الله (صلی الله علیه وسلم) و خەلیفەکانی ڕاشیدین ، وە مەنهەجێکی ڕاگەیاندووە (کە بریتییە لە قورئان و سوننەت) کە هەرچی شتێکی گرانبەها و بەنرخە لەپێناویدا دەبەخشێت ، لەپێناوی داواکردنی ڕەزامەندی الله تعالی ، وە ئا ئەو دینە ساختانەش یەک لەدوای یەک لەناو دەبات بە فەزڵی الله تعالی پاشان بەهۆی بانگەواز و جیهادی دەوڵەتی ئیسلامی و سەرکردەکانی و سەربازەکانی ، وە ئا ئەوەش دەمامکی مورتەدەکانە کە لەبەردەم ڕوناکایی دەوڵەتی خیلافەت دەکەوێتە خوارەوە ئەو دەوڵەتەی کە

کتابی الله ی ڕێنماییکاری بە دەستێک هەڵگرتووە ، وە بە دەستەکەی تریشی شمشێرێکی سەرخەری هەڵگرتووە ، وە هەر الله ش بەسە کە هیدایەتدەر و سەرخەر بێت.

شەیتانەکانی ئینس و جن بە درێژایی ڕۆژگار کاریان دەکرد تاوەکو مرۆڤەکان هەڵنەستن بە گێڕانەوەی دەوڵەتێک لەسەر مەنهەجی پاکی پێغەمبەرایەتی ، وە وڵاتانی جولەکە و خاچپەرستەکان بۆ ماوەی چەندین سەندە پێش ئێستا کاریان دەکرد بۆ دانانی نەخشە و پیلان لە دژی ئیسلام ، جا چەندین مەرکەز و ناوەندیان دامەزراند کە تیایاندا کافران هەڵدەستان بە وانە وتنەوەی مێژووی ئیسلامی سیاسی و عیلمی ، وە چەندین تاقمی گومڕا سەریانهەڵدا بۆ لادانی موسلمانان لە دینە پاکەکەیان ، وە ناویشیان لەخۆ نابوو ڕۆژهەڵات ناسەکان ، جا بە هەموو شێوەیەک هەوڵیان دەدا بۆ پەخش کردن و بڵاوکردنەوەی گومڕاییەکانی تاقمە گومڕا و گومڕاکەرەکان بە هەموو پلەکانی گومڕایەتی لە زەندیقایەتی و ئیلحادەوە تاوەکو دەگاتە گومڕایەتی موعتەزیلەکان ئەوانەی کە حوکم دەدەن بە عەقڵی خۆیان لە جیاتی شەرع ، هیچ شتێکی لێ قبوڵ ناکەن ئیللا ئەوەی کە لەگەڵ عەقڵە ژەنگاوییە گومڕاکەیان ڕێکدەکەوێت و قبوڵی دەکات ، وە تاوەکو ئەو مورجیئانەشی کە لە دین کەم دەکەنەوە و عەمەل لە موسەممای

ئیمان دەردەکەن ، وە دەڵێن : ئیمان هیچ زیانێکی پێ ناگات لەگەڵ ئەنجام دانی تاوان و سەرپێچی ، وە هەروەها جولەکە و گاورەکان جوگرافیای جیهانی ئیسلامیان سڕیەوە و هێڵیان تێدا کێشا و نیشانیان کرد بۆ دابەشکردنی وە پەیوەندی و بەیەک بەستانەوەیان لەگەڵ یەکتر نەهێشت و پچڕاند ، وە هاوکاری هەموو ئەو کەسانەیان دەکرد کە تانە و تەشەری لە ئیسلام دەدا لە عەلمانیەکان و مورتەدەکان و لەوانەشی کە بانگەشەی ئیسلامەتیان دەکرد لە شێخ و زانایانی کوفر و گومڕایی ، ئەوانەی کە لە پەیمانگا و کۆلێژەکانی جولەکە و گاورەکان وانەیان دەگوتەوە لە فەڕەنسا و بەریتانیا و غەیری وانیش ، وەک نموونەی : تەها حوسێن و عەلی عبد الرازق و قاسم أمین و جگە لەمانەش ، وە هەروەها بەریتانیا هەردوو ماسۆنی بەکارهێنا : جمال الدین ی ئەفغانی و قوتابیەکەی محمد عبده لەسەر ئەوەی کە ئەمان لە کەسانی چاکساز و ئاشتی خوازانن ؛ جا بەڕاستی الله تعالى بە فەزڵ و منەتی خۆی سەر لە نوێ دەوڵەتی ئیسلامی زیندوو کردەوە ، تاوەکو کۆتایی بهێنێت بە هەرچی فێڵ و پیلانی جولەکە و گاورەکانە ، وە تاوەکو خۆڵ بکات بەسەر ئەو دینە درۆ و ساختەیەی کە وڵاتانی کوفر درووستیان کردبوو و خستبوویانە بەردەم موسلمانان بۆ ئەوەی تێیانبگەیەنن کە ئەمە ئیسلامە ڕاستەکەیە ، وە یا الله چەندە سەیرە

كە چۆن هەندێک لەوانەی خۆیان داوەتە پاڵ ئیسلامەوە باوەڕ بەوە دەکەن کە دوژمنانی الله تعالی لە جولەکە و گاوڕەکان ڕازی دەبن لە ئیسلام و موسلمانان ؟!

لەکاتێکدا موحارەبە و بەربەرەکانێ نێردراو و پێغەمبەرەکانی الله یان کردووە بە درێژایی سەدەکان ، هەروەکو چۆن الله تعالی لەبارەیانەوە دەفەرموێت:

{ وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِتَٰبَ وَقَفَّيْنَا مِنۢ بَعْدِهِۦ بِٱلرُّسُلِ ۖ وَءَاتَيْنَا عِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ ٱلْبَيِّنَٰتِ وَأَيَّدْنَٰهُ بِرُوحِ ٱلْقُدُسِ ۗ أَفَكُلَّمَا جَآءَكُمْ رَسُولٌۢ بِمَا لَا تَهْوَىٰٓ أَنفُسُكُمُ ٱسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ }

واتە : (سوێند بێت بێگومان ئێمە تەوڕاتمان بەخشی بە موساو بەردەوام دوای ئەویش پێغەمبەرانمان ڕەوانە کردو بە عیسای کوری مەریەم بەڵگە و نیشانە و موعجیزەی جۆراو جۆرمان بەخشی هەروەها پشتگیریمان کرد بە فریشتە (جبرائیل) ، ئایا چۆن دەبێت هەرکاتێك پێغەمبەرێکمان ڕەوانە کردبێت ، بەڵام لەگەڵ ئارەزووەکانی ئێوەدا نەگونجا بێت ، خۆتان بەزل زانیوە و لووتتان بەرز کردۆتەوە و بڕواتان نەهێناوە ، ئەوسا دەستەیەکتان (بەرنامەی الله تان) بە درۆ زانیووە و هەندێکیشتان پێغەمبەرانتان دەکوشت)

[سورەتی البقرة : ٨٧]

بەڕاستی کافران تەنها لە دینێکی تەزویر و ساختە ڕازی دەبن و لە کەسانێکیش ڕازی دەبن کە بانگەشەی ئیسلامەتی دەکەن بەڵام لە حەقیقەتیاندا ڕیددە و هەڵگەڕانەوەیە لە ئیسلام ، الله تعالی دەفەرموێت:

{وَلَن تَرْضَىٰ عَنكَ ٱلْيَهُودُ وَلَا ٱلنَّصَٰرَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ ۗ قُلْ إِنَّ هُدَى ٱللَّهِ هُوَ ٱلْهُدَىٰ ۗ وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم بَعْدَ ٱلَّذِى جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ ٱللَّهِ مِن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ}

واتە : (هەرگیز جولەکە و گاوڕەکان لە تۆ (ئەی محمد (صلی الله علیە وسلم) ، ئەی ئیماندار) ڕازی نابن ، هەتا بە تەواوی شوێن ئاین و بەرنامەیان نەکەویت ، پێیان بڵێ : بەڕاستی هەربەرنامەی الله (ئاینی ئیسلام ، شایستەی ئەوەیە کە هەموو لایەکمان شوێنی بکەوین) هیدایەتی ڕاست و درووست هەر لای ئەوە ، خۆ ئەگەر شوێن ئارەزووەکانی ئەوان بکەویت پاش ئەوەی زانیاری و زانستیت پێگەیشتووە ، ئەوە بزانە کە لە لایەن الله ـەوە هیچ سەرپەرشتیاری و یارمەتییەکت دەست ناکەوێت) (سورەتی البقرة : ١٢٠)

وە هەر لەبەرئەمەشە کە جولەکە و گاوڕەکان لە ئالی سعودی کافر ڕازی بوونە وە لە هاوشێوەکانیشیان ڕازی بووینە لە دەسەڵاتدارەکانی سەر بەخۆیان کە موالات و دۆستایەتی کوفر و ئەهلەکەی دەکەن ،

موحارەبە و دوژمنایەتی ئەو ئیسلامە دەکەن کە الله تعالى پێی ڕازیە بۆ بەندە ئیمانداراەکانی ، وە ئەو دەسەڵاتدارانەی کە بە درۆ بانگەشە بۆ ئیسلام دەکەن ، هەستاون بە ئەنجام دانی زۆر شت کە بەهۆیانەوە جەنگ و موحارەبە کردنیان لەدژی ئەو ئیسلامەی الله پێی ڕازیە دادەپۆشن ، کە هەڵدەستن بە چاپ کردنی قورئان هەروەکو چۆن ئالی سەلول دەیکات و بانگەشەی چاودێری و پارێزگاری مزگەوتەکان دەکات ، هەرچەندە زۆربەیان لە پێشتر لەلایەن موسلمانانەوە درووست کراون ، نەوەک لەلایەن حکومەتە بەکرێ گیراوەکان ، وە هەروەها ڕێگا دەدەن بە حەلەقانی لەبەرکردنی قورئانی پیرۆز ، وە بانگەشەی هاوکاری و یارمەتی دانیشیان دەکەن بە مەرجی ئەوەی کە نابێت عەقیدە و بیرو باوەڕی صەحیح و تەفسیر و زانستەکانی سوننەت و هاندان لەسەر جیهاد تیایاندا بخوێندرێت ، جا لەلای ئالی سەلول و ڕژێمی نوصەیریەکان و تەواوی دەسەڵاتدارانی کوفر و ڕیددە ڕێگە پێ دراوە کە تەنها لەبەرکردنی قورئان و فێربوونی تەجوید بخوێندرێت ، بەڵام لە کۆلێژەکان دا ئەوا وانەی ئیرجائی تێدا دەوترێتەوە ، وە واجبیەتی گوێڕایەڵی کردنی دەسەڵاتدار ئەگەر مورتەدیش بوویەوە ، وە بۆ هەموو ڕیددەیەکیشی تەئویلی بۆ دەکرێت ، وە جۆرەها عوزر و بیانووی بۆ دروست دەکەن کە الله تعالى هیچ

بەڵگەیەکی لەسەر ئەو عوزرانە دانەبەزاندووە ، وە خروج کردنیش لێی حەرام دەکەن ، وە چەندین مەرجی مەحاڵ و دەستەوەستان دادەنێن بۆ بەرپاکردنی جیهادی لە پێناو الله تعالی ، وە زۆربەی قوتابیەکانیش کاتێک تەخەرڕوج دەکەن و دەردەچن بە عەقیدە و بیرو باوەڕێکی لادراو لە ڕێگای ڕاست ، هەتاوەکو نەبنە کەسانێکی چاکەکار لەسەر هیدایەت و ڕێنموونیەکەی رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ، بەڵکو حەلقە و بازنەیەک لەخۆی دەگرێت کە بازنەکە تێکنادات لەسەر حوکمی دەسەڵاتدارێکی مورتەد ، بەڵکو بە درۆ شەرعیەتیشی پێ دەدەن ، لەمەدا جیاوازی نییە لەنێوان ئەو کەسەی کە بانگەشەی سەلەفیەت دەکات لەوان و لەنێوان ئەو کەسەشی کەخۆی بەری دەکات لەو سەلەفیەتە ، وە هەروەها حکومەتە کافر و مورتەدەکان ڕێککەوتوونە و گرێ بەستیان کردووە لەگەڵ تاقمە گومڕا و گومڕاکەرەکان ، ئەو تاقمانەی کە بانگەشەی ئەوە دەکەن کەوا جەماعەتی ئیسلامیەکانن ، لەسەر زیندوو نەکردنەوەی عەقیدەی ولاء و براء و ڕێگری کردن لە بەرپاکردنی جیهادی لە پێناو الله تعالی ، جا ئەو موجریمانەش دینەکە لەسەر خەڵکی تێکەڵ دەکەن و دەشێوێنن ، بەوەی کە إصلاح و چاکەکاری دەبێت لە ڕێگای ئەو هۆکارانەوە بکرێت کە دەسەڵاتدارانی ڕیددە کۆیلەکانی جولەکە و

گاوڕەکان ڕێگەی پێ دەدەن ، بۆ نموونە لە دوورگەی عەرەبیدا ئالی سەلول هاوپەیمانیان بەستووە لەگەڵ سرووریە بانگەشەکارەکانی سەلەفیەت لە نزیکەی ساڵی ١٤٠٥ ی کۆچی ، وە ڕێککەوتوون لەگەڵیان لەسەر ئەوەی کە نابێت بانگەواز و فێرکردنیان لەو چوار چێوەیە دەربچێت کە ئالی سەلول ڕێگای پێ دەدات.

لەو کاتەوە ئەوان شوێنکەوتووەکانی خۆیان ڕادەهێنا و فێریان دەکردن لەسەر ئەوەی کە دەسەڵاتدار موسلمانە بۆیە واجبە گوێڕایەڵی بکرێت و نابێت خروجیش بکرێت لێی ، وە ڕێگریان لە گەنجەکانیان دەکرد لەوەی کە هۆگری جیهاد بین لە هەر ناوچەیەکی جیهان ، بە جۆرەها بیانوو و تەلبیسات و شێواندنی جۆراو جۆر ، جا ڕێگریان لە گەنجەکانیان دەکرد لە جیهادی ئەفغانستان ، پاشان لە بۆسنە ، وە موجاهیدانیان تۆمەتبار دەکرد بەوەی کە هیچ کارێک ناکەن بە فەرمانی ئومەتی ئیسلامی ، (بۆیەش وایان دەوت) چونکە موجاهیدان هەرگیز ڕاوێژیان بەوان نەدەکرد و دەستیان نەدەگرت بە ڕاو بۆچوونەکانی ئەوان ، وە لە هەمان کاتدا شێخە سرووریەکان پشتیوانی (جبهة الانقاذ)یان دەکرد لە جەزائیر لە چوونی بۆ هەڵبژاردنەکان پاشانیش سەرکەوتن تیایدا ، لەگەڵ ئەوەی کەوا چوونیان بوو بۆ نێو شیرکی گەورە بەهۆی ڕازی بوونیان بە

دیموكراسی و كردنی بە ڕێگایەک بۆ گەیشتن بە دەسەڵات ، وە شێخە سرووریەكان بانگەشەیان دەكرد و خەڵكیان هاندەدا بۆ بەناو جیهادێک لەگەڵ دەسەڵاتداری یەمەن " علي عبدالله صالح " ، كە سەر بە حیزبی بەعس بوو ، وە اعتباری جیهادێكی شەرعی ئیسلامیان بۆی دەكرد ، لەبەرئەوەی لەوێ دەجەنگا لەگەڵ دەسەڵاتداری " حضرموت " كە مولحیدێكی شیوعی بوو ، وە لە حەقیقەتیشدا ئەمە خزمەتكردنێک بوو بە ئەمریكا ، بۆ دەركردنی ئەو حیزبانەی كە نزیكن یان سەر بە ڕوسیان لە دەسەڵات ، لە بەرامبەر بەشداری پێكردنی ئیخوانە مورتەدەكان بۆ سەر دەسەڵات ، وە گرنگیان بەوە نەدەدا بەوەی كە ئەمە دەسەڵاتدارێكی مورتەد و هەڵگەڕاوەیە لە دینی ئیسلام ، كە حوكم دەكات بە غەیری ئەوەی الله دایبەزاندووە ، لەكاتێكدا تەبدیل كردنی شەریعەتی الله تعالى كوفرێكی بەواح و ئاشكرایە ، وە هەروەها مورتەدی بەعسی عەلی صالح خزمەتی ئیخوان و سرووریەكانی دەكرد هەتاوەكو لە جەنگەكەی كۆتایی هات لەگەڵ دەسەڵاتداری كافری " حضرموت " ، پاشان خۆی لە ئیخوان داكەند هەروەكو چۆن نەعلەكەی دادەكەند ، پاشان سرووریەكان و تەواوی جەماعەتەكانی نزیک لە طاغوتەكان وەک : جامیەكان و ئیخوان موجریمین ئیعلانی جەنگیان كرد لە دژی جیهاد و ئەهلەكەی

، ئەوانەی کە خۆشی و ئەمنیەتی ئەمریکایان تێکدا بەهۆی زەرپە و لێدانی دوو بورجە بەناوبانگەکە ، وە لە خەڵکیان تێکەڵ دەکرد و دەشێواند بەوەی کە موجاهیدان بەهۆی ئەم کارانەیانەوە بوونەتە هۆی پەککخستنی دەعوەی ئیسلامی و تەنگ کردنەوەی ژیان لەسەر موسلمانان لە بەردەم ئەو وڵاتە خاچپەرستانەی کە تیایدا دەژین ، وە خەڵکیان دەتۆقاند لە ئەمریکا و قوەتەکەی ، وە لە پلەو پایەی موجاهیدانیان کەم دەکردەوە ، وە بانگەشەی ئەوەیان دەکرد کەوا موجاهیدان توانای جەنگ کردنیان نییە لەگەڵ سەری کوفر کە ئەمریکایە ، پاشان گەورەکانی سرورپە مورتەدەکان لەو گۆڤارەی کە ناویان لێ نابوو سوننەت (ناویان لێ نابوو سوننەت بەڵام : کذبا وزورا) ڕایانگەیاند کەوا هاوکاری و یارمەتی کوفری عالەمی دەکەن لە جەنگی دژ بە تیرۆر لە عێراق دا ، واتە : جەنگی دژ بەو دەوڵەتی ئیسلامیەی کە حوکم کردن بە ئیسلام و کوفرکردن بە طاغوتی ڕاگەیاندووە ، وە هەروەها سرورپەکان و ئیخوانەکان و جامیە مەدخەلیەکان هاوکاری و یارمەتی مورتەدانی ئالی سەلول و شێخە ڕەسمیەکانیان دەکرد لە تەسلیم کردنی عێراق بە ئەمریکا و ئێران ، وە هاوکاریان دەکردن لەدژی هەوڵەکان و تێکدانی پرۆژەکانی دەوڵەتی

ئیسلامی ، ئەو دەوڵەتە ئیسلامیەی کە گشت پڕۆژەکانیان تێک دەدات و فەزحی گشت موئامەڕە و پیلانگێڕیەکانیان دەکات...

وە کاتێکیش شۆڕش لە دژی طاغوتەکەی شام بەرپابوو ئیخوان موفلیسین و سرورِیەکان بیریان دەکردەوە لەسەر چۆنیەتی بەرهەمەکەی و سوودەکەی لە قوربانیدانی ئەو خەڵکە هەژارەی کە هیچ ئاراستەیەکیان نەدەکردن یان هانیان بدەن لەسەر جیهادی لە پێناو الله تعالى ، وە هیچ ئاراستەیەکیان نەدەکردن لەوەی کە دەبێت ئاڵا و ئامانج تیایدا ئیسلام بێت ، بەوەی کە حوکم بە شەرعی الله بکرێت لەجیاتی حوکمی طاغوت ، وە کاتێکیش جیهاد لە شام بەرپابوو بە هیچ جۆرە بەشداریەک بەشداریان تێدا نەکرد جگە لەوەی هەوڵی تێکدانی جیهاد و موجاهیدانیان دەدا ، وە کاریان دەکرد لەسەر هەوڵی دزینی بەرهەمی جیهاد تاوەکو لە بەرژەوەندی عەلمانی و مورتەدەکان تەواو بێت ، وە سەرسامیان و یارمەتی و پشتگیری خۆیان دەردەبڕی ، پاشان یارمەتیان دەدان کە بەناوی سوپای ئازاد نا ، پاشان بە هاوکاری لەگەڵ موخابەڕاتی ئالی سەلول دزەیان کرد بۆ چەندین فەصائیلی جۆراو جۆر کە خستبوویانە ژێر دەستی خۆیان بەهۆی هاوکاری ماددیەوە و بە ڕاشکاوانە داوایان دەکرد لێیان کە نابێت ئاڵای ئیسلام بەرز بکەنەوە ، وە نابێت داوای حوکم کردن بە شەرعی

اللە بکەن ، بە بیانووی ئەوەی کە وڵاتانی کوفر بەمە ڕازی نابن ، جا کاتێک دەوڵەتی ئیسلامی بەرەی نوسرە (جبهة النصرة)ی نارد بۆ جیهادی شام ، وە وەستان لێی بەهۆی مەوقیفی گوماناوی ، وە پرسیاریان دەکرد دەربارەی حەقیقەتەکەی و سەرچاوەی هاوکاریەکانی ، پاشان بانگی فەصائیلەکانیان کرد بۆ زەربە لێ دانی ئەگەر لە ڕێگای سوپای ئازاد و ئامانجەکانی دەربچێت ، جا کاتێکیش دەوڵەتی ئیسلامی درێژبوونەوەی خۆی ڕاگەیاند بەرەو شام ، وە ناوی بەرەی نوصرەی هەڵوەشاندەوە ، سرورییەکان و ئیخوانە مورتەدەکان یاریان بە جەبهەی جۆلانی دەکرد و هانیان دەدان لەسەر جەنگی دژ بە دەوڵەتی ئیسلامی ، وە هاوکاریان دەکردن بە ماڵ و پیلانی گەورە ، هەتاوەکو بوونە بەرگ و داپۆشەرێک بۆ فەصائیلە مورتەدەکان و لەوەرگایەکیش بۆ ئامێری موخابەرات ، وە سرورییەکان و ئیخوانی شەیاطین لەگەڵ زۆربەی فەصائیلەکان پیلانیان دادەنا بۆ جەنگی دژ بە دەوڵەتی ئیسلامی لە هەموو لایەکەوە ، لە کاتی جیابوونەوەیەوە ، بۆ کۆتایی پێ هێنانی دەوڵەتی ئیسلامی لە شام و ناچارکردنی بەوەی کە بگەڕێتەوە بۆ عێراق ، بەڵام پیلانیان گێڕا ، اللە ش پیلانەکانی پووچ کردنەوە ، چونکە اللە تعالی چاکترین و بەدەسەڵاترین زاتێکە لە هەڵوەشاندنی نەخشە و پیلانی دوژمنانیدا ، جا دەوڵە چەندین

بارەگای جۆراو جۆر و شوێنی هەبوو کە لە دوای خۆی بەجێی هێشتبوو و لە پاڵی دا بوون ، بەهۆی جەنگی مورتەدانەوە ، ئینجا اللە تعالی ئاسانی کرد کەوا چەندین شار و ناوچەی زۆر و فراوان بکەوێتە ژێر دەسەڵاتی دەوڵەتی ئیسلام ، کە تیایدا خەڵکی ملکەچ بن بۆ شەرعی اللە تعالی و گوێڕایەڵی ئەمیری ئیمانداران و خەلیفەی موسلمانان بن الشیخ : باوکی بەکری بەغدادی قورەیشی حوسەینی ، وە لەگەڵیدا جیهادی دوژمنانی اللە تعالی بکەن کە کۆبوونەتەوە بۆ جەنگی دەوڵەتی خ...یلافەت ، وە موجاهیدانیش بەوپەڕی متمانەوە بوون لە سەرکەوتنی اللە تعالی ، اللە سبحانە وتعالی دەفەرموێت:

{ وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا ٱلْمُرْسَلِينَ * إِنَّهُمْ لَهُمُ ٱلْمَنصُورُونَ * وَإِنَّ جُندَنَا لَهُمُ ٱلْغَٰلِبُونَ }

واتە : (سوێن بە اللە ، بێگومان بڕیاری ئێمە بۆ بەندە فرستادە و پێغەمبەرەکانمان (هەر زوو دەرچووە) * کە بەدڵنیایی ، هەر ئەوان سەرکەوتوو و سەرفراز دەبن * سەربازە ئیماندارەکانیشمان هەر دەسەڵات دەگرنە دەست و زاڵ دەبن)

[سورەتی الصافات : ١٧١ - ١٧٣]

بەڵام ئیخوانە مورتەدەکان لە جیاتی ئەوەی جیهادی لە پێناو اللە تعالی بکەن کەچی ئەنجومەنی نیشتیمانی بەکرێ گیراوی یان دامەزراند کە

سەر بە وڵاتانی کوفر بوو ، وە ئەندامەکانیشی لە عەمیل و بەکرێ گیراوانی ئەمریکا و فەڕەنسا و ڕوسیا و بەریتانیا پێکهاتبوون و زۆربەیان لە پیسترینی خەڵکی بوون لە کوفر و بێ باوەڕیدا ، وە هەروەها ئیخوان موجریمون و سرورِیە سەلولیەکان چوونە نێو ئەندامیەتی لە ئەنجومەنی " وەثەنی " نیشتیمانی ، پاشان چوونە نێو ئەو ئەندامیەتیەی کە پێی دەوترێت " الإتلاف الوطني " کە لەلایەن ئەمریکاوە چاودێری دەکرا ، وە هەروەها بۆ ئەم ئیتلافە کافریە ئەنجومەنێکی بەناو ئیسلامیان بۆی دامەزراند ، تاوەکو پاساو و بیانوو بەم هەڵوەشێنەرەوەی ئیسلامە بدەن کە ئەنجامیان دەدا ، وە بۆ ئەوەی شەرعیەتێکی بە درۆ بدەن بەم کوفرانەیان ، ئەو فەتوایانەشی کە ئەمریکا و کلکە مورتەدەکانیان داوایان دەکرد بۆیان بدەن.

وە ئیخوانی شەیاطین و سرورِیەکان ئەو ماڵ و سامانانەی کە کۆیانکردبوویەوە دەیانبەخشی بۆ ئەو کۆنگرانەی کە دەیانبەست لەگەڵ باڵیۆزی ئەمریکی و جگە لەویش لە باڵیۆزەکانی کوفر ، وە موئامەرە و پیلانیان دادەڕێژا لەدژی جیهاد و موجاهیدان ، وە هەروەها گەورەترین غەمیان کە بەهۆیەوە خەویان نەمابوو ئەوە بوو کە چۆن دەوڵەتی ئیسلامی لەناو ببەن ، یان ڕێگری لە فراوان بوونی بکەن ، وە هەندێک لەو کەسە پیسانەی کە پۆشاکی قوتابی عیلم یان پۆشیبوو

بە درۆ و بوهتان نارد تاوەکو فصائل ە سەرلێ شێواوەکان کۆبکەنەوە لەدژی دەوڵەتی ئیسلامی و حەق بشێوێنن و تێکەڵ بە باطل ی بکەن لەلای ئەو کەسانەی کە گرنگی دەدەن بە گەیشتنیان بۆ ناو دوڵەتی ئیسلامی ، بەڵام کارەکە بەم شێوە بوو هەروەکو الله تعالى دەفەرموێت :

{ إِن يَنصُرْكُمُ ٱللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ ۖ وَإِن يَخْذُلْكُمْ فَمَن ذَا ٱلَّذِى يَنصُرُكُم مِّنۢ بَعْدِهِۦ ۗ وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ }

واتە : (ئەگەر الله سەرکەوتنتان پێ ببەخشێت ئەوە هیچ کەس ناتوانێت سەرکەوێت بەسەرتاندا ، خۆ ئەگەر پشتتان بەربدات ، ئەوە کێ هەیە دوای ئەو کۆمەکتان بکات و سەرتان بخات ، دە با ئەوانەی ئیماندارن هەر پشت بە الله ببەستن).

[سورەتی آل عمران : ١٦٠]

ئەگەر مێژووی ئیخوانە مورتەدەکان بخەینەڕوو لە سەدەی ڕابردوودا ئەوا دەبینین کە چۆن عەقیدەی ولاء و براء یان مراندووە ، وە سەرێکیان بەرزنەکردەوە بۆ ڕاستکردنەوەی عەقیدە و بیرو باوەڕ کە ئامانج لەلایان هۆکارێک بێت بۆ چاکەکاری ، کەچی شیرکی گەورەی دیموکراسیان کردە هۆکارێک بۆ گەیشتن بە دەسەڵات ، جا کاتێکیش گەیشتن بە دەسەڵات ، حوکمیان بە قانون و یاسا کوفریەکان کرد

ئەوەک بە شەرعی الله تعالی و درۆشیان لەگەڵ ئومەتی ئیسلامیدا کرد و بازرگانیان بە خوێنی موسلمانان کرد و ڕوحی خۆیان نەبەخشی لە گۆڕەپانەکانی جیهاد دا بەڵکو گیانیان لە دەستدا لە گۆڕەپانی شۆڕشەکانی ئاشتی ، وە عەرز و ناموسیشیان چوو ، هاواریشیان دەکرد ئاشتی ئاشتی.

دینەکەیان لەسەر سووک کردن هەر بۆیەش نەفس و عەرزیان سوک و هەرزان بوو ، بەخشیان بەڵام لە پێناوی الله دا نەبوو ، بەڵکو لە پێناوی ئەو شەرعە بوو کە ناویان لێ نابوو ، واتە : ئەو شەرعەی کە ئەمریکا پێی ڕازی بوو ، کە حوکمیان دەکرد بە یاسا کوفریەکانی مرۆڤ لە تورکیا و میسرٍ و سودان و لە غەززەی فەڵەستین ، وە بوونەتە سەربازی شەیتانەکان ، وە بوونەتە دۆست و پشتیوانی موحارەبە کارانی سەربازانی الله ، وە هەر بۆیەش سەرسام نابین کاتێک دامەزراوەکانی کوفر ڕایان دەسپێرن لەوانیش دامەزراوەی " راند " ی ئەمریکی کە بارەگاکەی لە وڵاتی قەتەڕە ، بە بەکارهێنانی ئیخوانە مورتەدەکان و گوێڕایەڵە سرورِیەکانیان لەدژی هەموو ئەوکەسانەی کە ئاڵای قورئان و سوننەت بەرزدەکەنەوە و بە ڕاستەقینەیی جیهاد لە پێناوی الله تعالی دەکەن ، لە ساڵی ١٤٢٥ ی هیجری دامەزراوەی " راند " پێشنیاری بەردەوامی بەکارهێنانی ئەو جەماعەتانەی کرد کە

وەسف دەکرێن بە میانەڕەوی ، کە ئەویش بریتی بوو لەوەی کە پشت لە جیهاد بکەن و ڕازی بن بە دیموکراسی لە موحارەبە و بەربەرەکانێ کردنی ئەهلی تەوحید و جیهاد و حوکمی ئیسلام ، موحارەبە کردنی ئەوانەی کە ئیعلانی خیلافەتیان کردووە لەدوای هەموو ئەمانەدا و حوکمیش بە شەریعەتی الله تعالی دەکەن ئەو شەریعەتەی کە الله تعالی پێی ڕازیە بۆمان و ئەو دینەشی کە پەروەردگارمان پێی ڕازیە ، لووتی کافر و مورتەدانیش لە قوڕا بچێت " **رغم أنف الكافرين والمرتدين** " ،

{ وَلَيَنصُرَنَّ ٱللَّهُ مَن يَنصُرُهُۥٓ إِنَّ ٱللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ * ٱلَّذِينَ إِن مَّكَّنَّٰهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ أَقَامُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَوُاْ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَمَرُواْ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَنَهَوۡاْ عَنِ ٱلۡمُنكَرِۗ وَلِلَّهِ عَٰقِبَةُ ٱلۡأُمُورِ}

واتە : (سوێند بێت بێگومان الله ئەو کەسە سەردەخات کە پشتگیری ئاین و بەرنامەکەی دەکات و هەوڵی سەرخستنی دەدات ، بەڕاستی الله زۆربەهێزو بالادەستە * ئەوانەی کە ئەگەرپایەدارمان کردن لە زەویدا نوێژ و دروشمەکانی بەچاکی ڕادەگرن ، زەکاتیش بەتەواوی دەدەن ، فەرمان بەچاکە دەکەن ، قەدەغە لە خراپە دەکەن ، سەرئەنجامی هەموو کارێکیش هەر بۆ لای الله دەگەڕێتەوە)

[سورەتی الحج : ٤٠ - ٤١]

بە فەزڵ و ستایشی الله سبحانە وتعالی گەیشتین بە کۆتایی ئەم زنجیرەیە بەناونیشانی [طاغوتەکان و شێخ و زانایانی خراپ . الطواغیت ومشایخ السوء] کە لە ڕادیۆی بەیانی دەوڵەتی ئیسلامی پێشکەش دەکرا ، الله تعالی ئەم برایانەمان بگەیەنێت بە پلە هەرە بەرزەکانی بەهەشت ولەوان ولە ئێمەشی قبوڵ کردبێت.

والصلاة والسلام على خاتم الأنبياء والمرسلين وعلى آله وصحبه ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين والحمد لله رب العالمين.